



— STATISTIČKE RAZGLEDNICE GRADOVA

IMPRESUM

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111

Električka pošta: stat.info@dzs.hr

Internetske stranice: <https://dzs.gov.hr>

Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Andrea Galić Nagyszombaty, načelnica Sektora za statističke metodologije, kvalitetu i odnose s korisnicima
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Dragana Šneler, Petar Fijačko, Žaklina Čizmović, Branko Crkvenčić, Lazaneo Fanica,
Milena Ćićerić, Ivana Milin, Željka Jelić, Kristina Ferić, Sandra Kontošić,
Snježana Višković, Verica Andraković, Mira Mutter, Branko Kljaić, Jasmina Turček,
Josip Štambuk, Tanja Malnar

Voditeljica projekta: Dragana Šneler

Lektorica: Maja Gregorić

Prevoditeljica: Ivana Tabak Smiljanic

Grafičko oblikovanje: Ana Lešić, vanjska suradnica

Ilustracije: <https://www.freepik.com/>

ISBN 978-953-273-063-0

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi

Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154, 48 06 115

Električka pošta: stat.info@dzs.hr

Preplata na publikacije

Telefon: (+385 1) 21 00 455

Električka pošta: prodaja@dzs.hr

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.



SADRŽAJ

PREDGOVOR	4
KRATICE	5
UVOD	6
1. ZAGREB.....	8
1.1. Opće informacije i geografski položaj.....	8
1.2. Administrativno-teritorijalna podjela.....	8
1.3. Crtice iz povijesti i kulture	9
1.4. Stanovništvo	11
1.5. Gradska statistika	13
1.6. Turistička aktivnost.....	15
2. SPLIT	20
2.1. Opće informacije i geografski položaj	20
2.2. Administrativno-teritorijalna podjela	20
2.3. Crtice iz povijesti i kulture	21
2.4. Stanovništvo	22
2.5. Gradska statistika	24
2.6. Turistička aktivnost.....	26

3. RIJEKA.....	31
3.1. Opće informacije i geografski položaj	31
3.2. Administrativno-teritorijalna podjela	31
3.3. Crtice iz povijesti i kulture	33
3.4. Stanovništvo	34
3.5. Gradska statistika	36
3.6. Turistička aktivnost.....	38
4. OSIJEK.....	43
4.1. Opće informacije i geografski položaj	43
4.2. Administrativno-teritorijalna podjela	43
4.3. Crtice iz povijesti i kulture	44
4.4. Stanovništvo	46
4.5. Gradska statistika	48
4.6. Turistička aktivnost.....	50
5. ZADAR.....	55
5.1. Opće informacije i geografski položaj	55
5.2. Administrativno-teritorijalna podjela	55
5.3. Crtice iz povijesti i kulture	56
5.4. Stanovništvo	57
5.5. Gradska statistika	59
5.6. Turistička aktivnost.....	61
6. SLAVONSKI BROD	66
6.1. Opće informacije i geografski položaj	66
6.2. Administrativno-teritorijalna podjela	66
6.3. Crtice iz povijesti i kulture	67
6.4. Stanovništvo	68
6.5. Gradska statistika	70
6.6. Turistička aktivnost.....	72
7. PULA – POLA.....	77
7.1. Opće informacije i geografski položaj.....	77
7.2. Administrativno-teritorijalna podjela.....	77
7.3. Crtice iz povijesti i kulture	78
7.4. Stanovništvo	79
7.5. Gradska statistika	81
7.6. Turistička aktivnost.....	83

PREDGOVOR

Pred vama je publikacija Statističke razglednice gradova Zagreba, Splita, Rijeke, Osijeka, Slavonskog Broda, Zadra i Pule – *Pole*.

Riječ je o gradovima koji su na temelju klasifikacije Stupanj urbanizacije, odnosno njezine nadopune klasifikacijom funkcionalnih urbanih područja (FUA) uključeni u projekt Subnacionalne statistike. Stupanj urbanizacije (DEGURBA) primjenjuje se za razvrstavanje jedinica lokalne samouprave na gradove, manje gradove i predgrada ili ruralna područja. Ta se klasifikacija temelji na mjerenu gustoće naseljenosti i geografskoga kontinuiteta (susjedstva) u mrežnim ćelijama na razini rezolucije mreže od 1 km² (statistička mreža od jednoga četvornoga kilometra). Prema toj tipologiji, mrežne ćelije grupirane su kao urbana središta, urbani klasteri i ruralne mrežne ćelije.

Stupanj urbanizacije osnova je za funkcionalna urbana područja (FUA-ove), a neizravno se upotrebljava za određivanje tipologije velikih gradova.

Funkcionalno urbano područje (ili metropolitansko područje) sastoji se od grada te od njegovih okolnih prostornih jedinica manje gustoće naseljenosti koje čine gradsko tržište rada, odnosno njegovu zonu dnevnih migracija. Ta zona dnevnih migracija stvara dnevni protok ljudi u grad i natrag (u njihovo prebivalište). Takva se područja često nazivaju "funkcionalima" jer obuhvaćaju cjelovitu gospodarsku funkciju grada. Gledajući strukturu i sadržaj klasifikacije koja se temelji na prostoru, ona se primjenjuje i u urbanim statistikama, a posebno je korisna za donošenje politike djelovanja u brojnim područjima, uključujući promet, gospodarski razvoj i planiranje.

Tipologija funkcionalnih urbanih područja datira iz 1990-ih, kada su podaci za europske gradove s najmanje 100 000 stanovnika prikupljeni projektima *Urban Audit* i *Large City Audit*. Njihov je krajnji cilj bio doprinijeti poboljšanju kvalitete urbanog života podržavanjem razmjene informacija i iskustava između gradova EU-a, prepoznavanjem najboljih praksi, što olakšava bolju usporedivost pokazatelja u cijeloj EU te pruža informacije o dinamici unutar gradova te između gradova i njihovih okolnih područja. Unutar projekta *Urban Audit* njegove su se jedinice prije nazivale kako slijedi: grad – prijašnji naziv bio je gradska jezgra (gradovi unutar njihovih upravnih granica), šire područje grada – prijašnji naziv bio je jezgra i funkcionalno urbano područje – prijašnji naziv bio je veća gradska zona (LUZ).

Projekt Subnacionalnih statistika objedinjuje suradnju između Opće uprave za regionalnu i urbanu politiku Europske komisije, Eurostata te država članica EU-a i treba se promatrati u kontekstu regionalne politike Europske unije. Glavni prioritet ove politike jest poboljšanje socijalne i ekonomске kohezije u EU kako bi se smanjila razlika između europskih regija.

Objašnjenja pojedinih varijabli koje su se prikupljale u projektu mogu se pronaći u [Metodološkom priručniku urbane statistike](#). Podaci prikupljeni projektom objavljeni su u [PC-Axis bazama podataka Državnog zavoda za statistiku](#).

Europska komisija i OECD razvili su u 2011. usklađenu definiciju grada i njegove zone dnevnih migracija, što je rezultiralo povećanjem broja studija o gradovima.

Europski gradovi suočavaju se s različitim gospodarskim, ekološkim i socijalnim izazovima: od starenja stanovništva, migracija, urbane raštrkanosti pa sve do klimatskih promjena. Dinamični europski gradovi privlače ulaganja, ljudi i usluge, a time potiču kreativnost i inovativnost.

U ovoj publikaciji prikazano je povjesno, geografsko i ostalo bogatstvo gradova, ali i statistički podaci koji se mogu upotrijebiti za daljnji razvoj gradova te njihovih funkcionalnih urbanih područja.

U bogatoj lepezi europske raznovrsnosti Republika Hrvatska treba iskazati svoje kapacitete i mogućnosti kao ravnopravan sudionik u ljestvoj, kvalitetnijoj i naprednijoj Europi.

Lidija Brković

glavna ravnateljica Državnog zavoda za statistiku

KRATICE

€	euro
CITY/FUA	Grad/funkcionalno urbano područje
COVID-19	bolest prouzročena koronavirusom
DEGURBA	stupanj urbanizacije
EU	Europska unija
Eurostat	Statistički ured Europske unije
ISCED	Medunarodna standardna klasifikacija obrazovanja
km	kilometar
km ²	četvorni kilometar
LAU	lokalna administrativna jedinica
m	metar
m ²	četvorni metar
pr. n. e.	prije nove ere
st.	stoljeće
st./km ²	stanovnik po četvornom kilometru
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
z	zaštićeni podatak

ZNAKOVİ

- nema pojave

UVOD

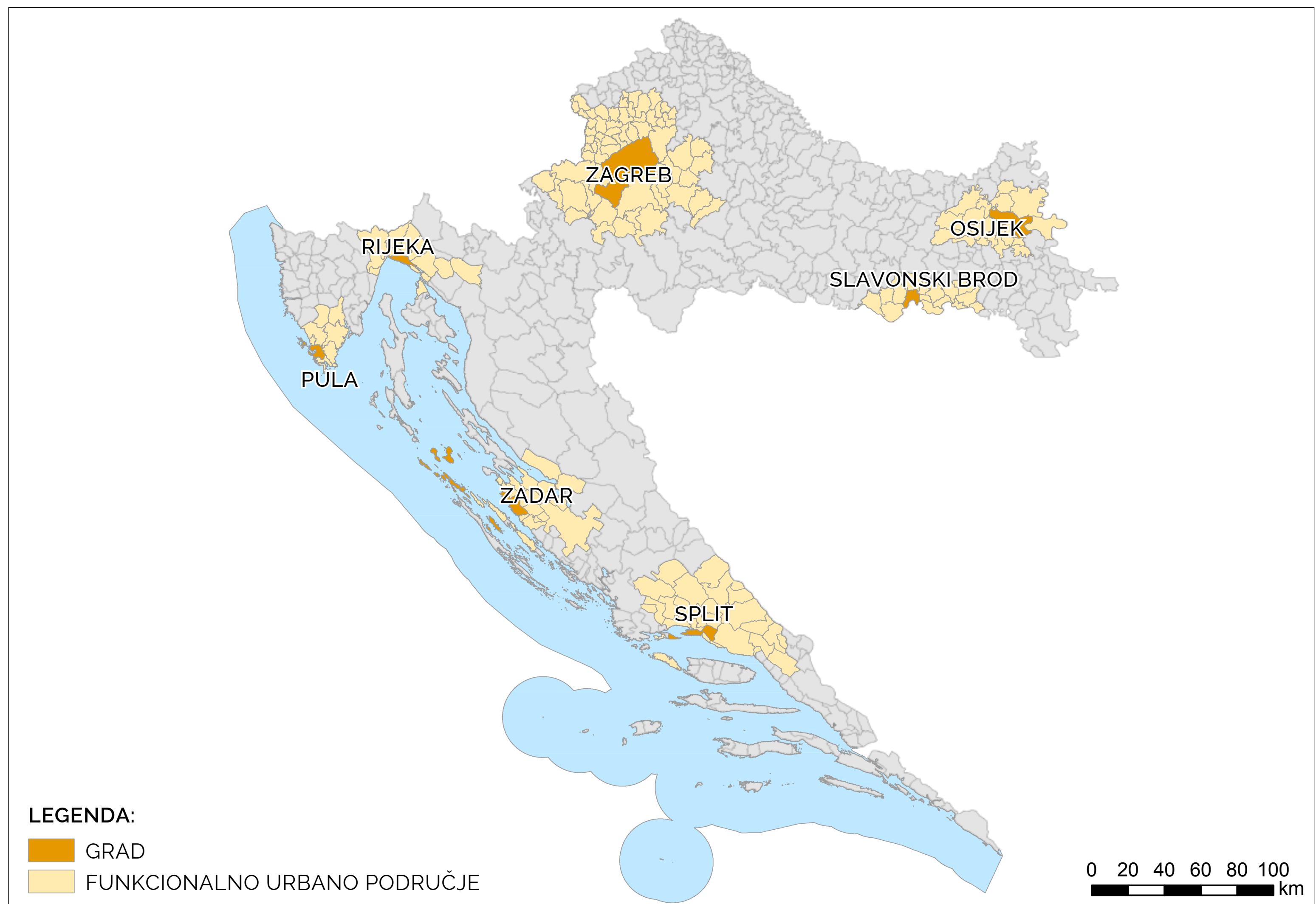
Zahvaljujući europskom projektu Subnacionalne statistike za statističke regije 2. razine i gradove, Državni zavod za statistiku izradio je publikaciju koja osim statističkih podataka sadržava i bitne informacije za sedam najvećih gradova i njihovih funkcionalnih urbanih područja. Publikacija je izrađena u sklopu projekta EG21 CITY – broj ugovora 101052240 – 2021-HR-CITY.

Prema klasifikaciji Stupanj urbanizacije, statističke razglednice izrađene su za gradove Zagreb, Split, Rijeku, Osijek, Slavonski Brod, Zadar i Pulu – *Pola*.

Gradovi su ovdje definirani kao jedinice lokalne samouprave razvrstane u gradove (gusto naseljena područja) prema stupnju urbanizacije (DEGURBA). Najprije se identificiralo urbano središte – skup susjednih mrežnih čelija s gustoćom naseljenosti od najmanje 1 500 stanovnika po km² i ukupnim brojem stanovnika od najmanje 50 000. Zatim se identificirao grad – jedna ili više jedinica lokalne samouprave (LAU 2) s najmanje 50% stanovništva u urbanom središtu. Na taj su način određeni gradovi Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Slavonski Brod, Zadar i Pula – *Pola*. U trećem su koraku identificirane zone dnevnih migracija pojedinoga grada kao skup susjednih jedinica lokalne samouprave (LAU 2) iz kojih najmanje 15% zaposlenog stanovništva radi posla putuje u jedan od sedam gradova. Tako su oblikovana funkcionalna urbana područja Zagreba, Splita, Rijeke, Osijeka, Slavonskog Broda, Zadra i Pule – *Pole* (karta 1).

Korisnici ove publikacije moći će na jednome mjestu naći osnovne informacije o gradu, povjesnim, kulturnim i turističkim zanimljivostima te statističkim podacima koji su primjenjivi za vođenje različitih vrsta javnih politika.

KARTA 1: FUNKCIONALNA URBANA PODRUČJA RH



-ZAGREB



1. ZAGREB

1.1. Opće informacije i geografski položaj

Zagreb se nalazi u kontinentalnoj središnjoj Hrvatskoj, na južnim obroncima Medvednice te na obalama rijeke Save. Nalazi se na nadmorskoj visini od 122 metra (Zrinjevac). Zbog povoljnoga zemljopisnog smještaja u jugozapadnom dijelu Panonske nizine, između alpske, dinarske, jadranske i panonske regije, Zagreb se nalazi na prometnom čvorištu putova između srednje i jugoistočne Europe te Jadranskog mora. Grad Zagreb ima umjerenou kontinentalnu klimu s vrućim i suhim ljetima te hladnim zimama.

1.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Zagreb, glavni grad Republike Hrvatske, ima status jedinice lokalne samouprave (grad) koja ujedno ima i položaj jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno županije te se prostire na površini od 641 km².

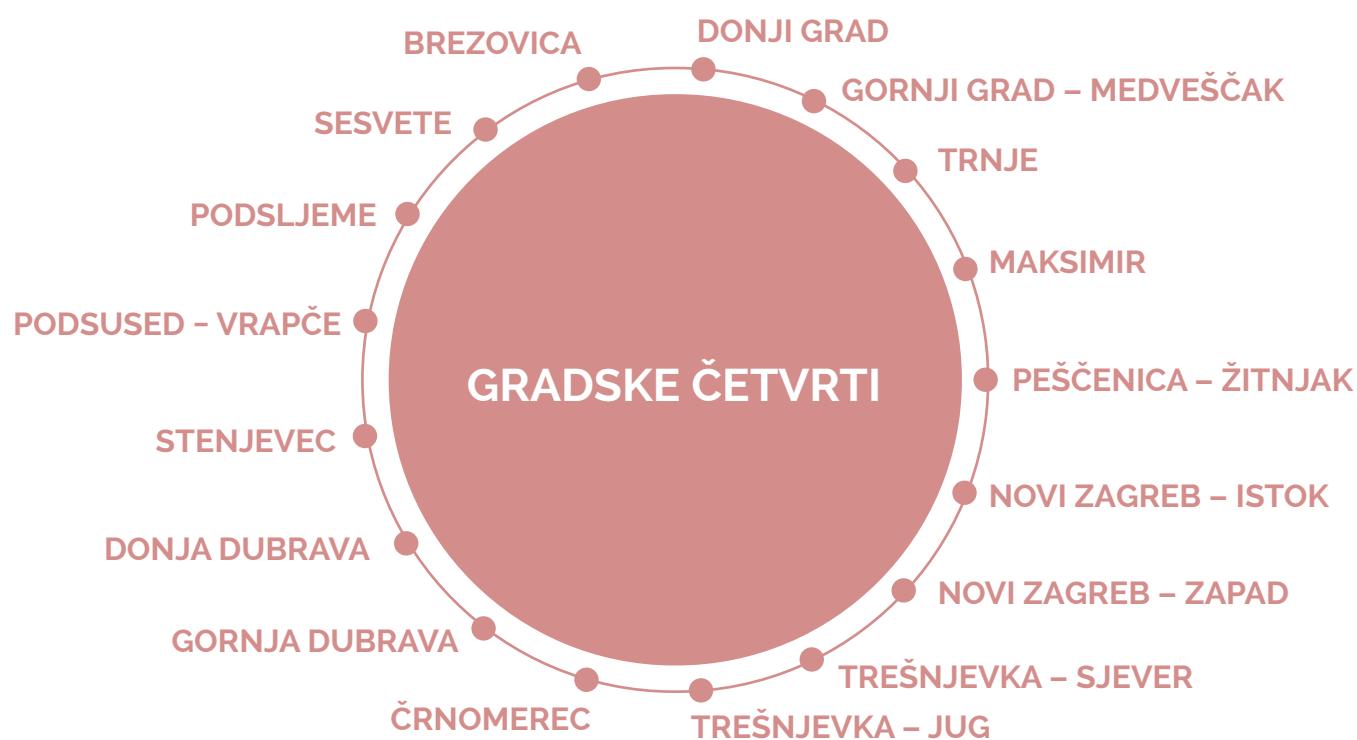
Grad Zagreb je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na gradske četvrti i mjesne odbore.

Gradske četvrti osnovane su za područja unutar Grada Zagreba koja čine gradsku, gospodarsku i društvenu cjelinu, a povezane su zajedničkim interesima građana. Jedanaest od ukupno sedamnaest gradskih četvrti cijelim je svojim područjima smješteno unutar granica naselja Zagreba.

Četiri gradske četvrti obuhvaćaju, osim rubnih dijelova Zagreba, još i pojedina manja okolna naselja ili dijelove takvih naselja. To se odnosi na Novi Zagreb – istok, Novi Zagreb – zapad, Peščenicu – Žitnjak i Gornju Dubravu.

Dvije prostorno najveće gradske četvrti – Sesvete i Brezovica, koje zajedno obuhvaćaju više od 45% ukupne površine Grada Zagreba – protežu se gotovo isključivo kroz područja desetak prigradskih naselja, obuhvaćajući tek neznatne dijelove područja naselja Zagreb.

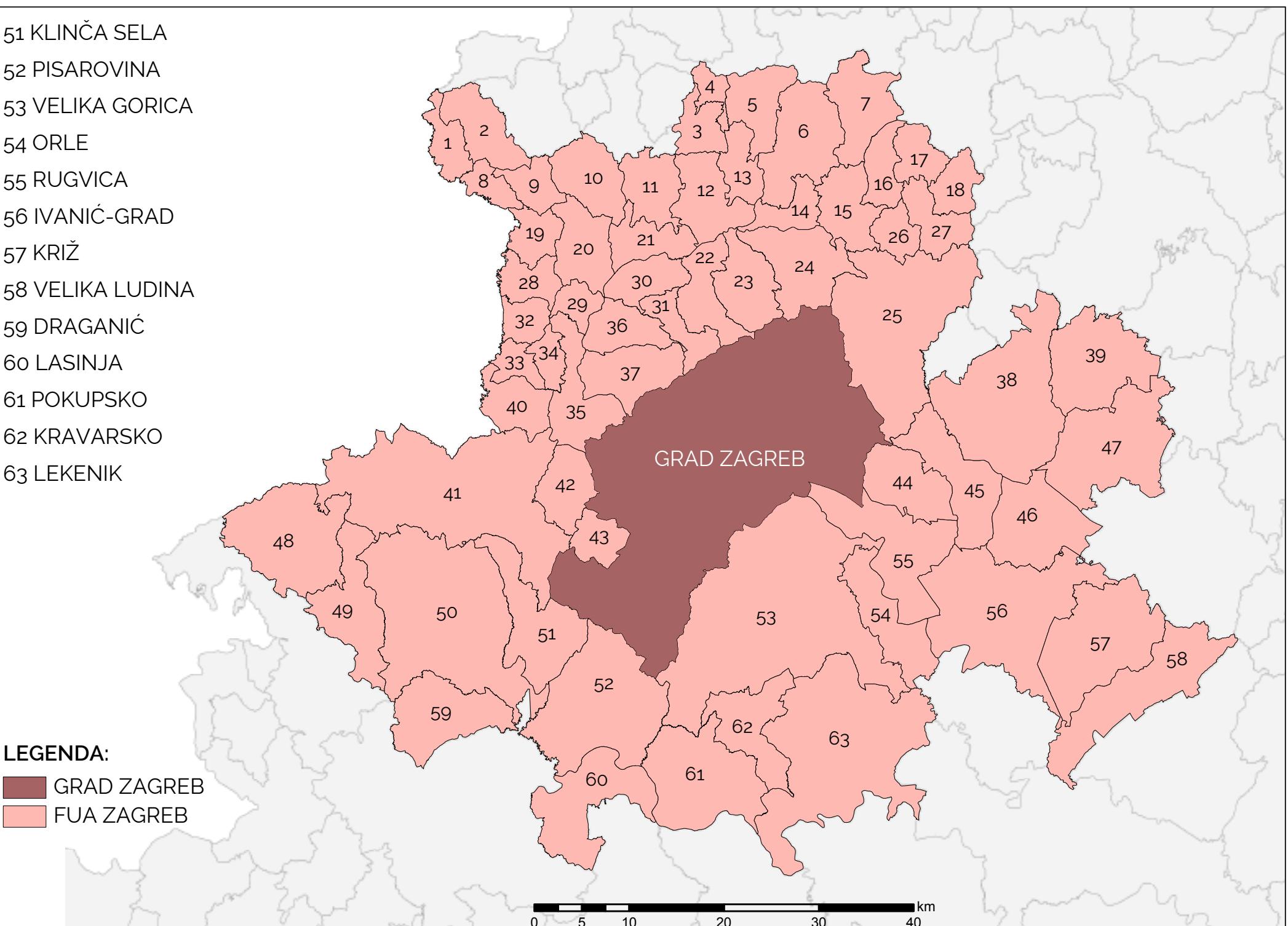
Na području Grada Zagreba nalazi se i 218 mjesnih odbora. Osim Zagreba, ovdje se nalazi i 67 drugih naselja.



FUA Zagreb obuhvaća prostor Grada Zagreba i 63 općine/grada (karta 2). Većina općina/gradova koji pripadaju FUA-i Zagreb u sastavu je Zagrebačke županije (31 općina/grad) i Krapinsko-zagorske županije (25 općina/gradova), dok manji dio pripada Varaždinskoj (tri općine), Karlovačkoj (dvije općine) i Sisačko-moslavačkoj županiji (dvije općine).

KARTA 2: GRAD ZAGREB I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e ZAGREB

1 ZAGORSKA SELA	26 BEDENICA	51 KLINČA SELA
2 DESINIĆ	27 BREZNICA	52 PISAROVINA
3 MIHOVLJAN	28 KRALJEVEC NA SUTLI	53 VELIKA GORICA
4 NOVI GOLUBOVEC	29 LUKA	54 ORLE
5 LOBOR	30 OROSLAVLJE	55 RUGVICA
6 ZLATAR	31 STUBIČKE TOPLICE	56 IVANIĆ-GRAD
7 BUDINŠČINA	32 DUBRAVICA	57 KRIŽ
8 KUMROVEC	33 MARIJA GORICA	58 VELIKA LUDINA
9 TUHELJ	34 PUŠČA	59 DRAGANIĆ
10 KRAPINSKE TOPLICE	35 ZAPREŠIĆ	60 LASINJA
11 SVETI KRIŽ ŽAČRETJE	36 JAKOVLJE	61 POKUPSKO
12 BEDEKOVČINA	37 BISTRICA	62 KRAVARSKO
13 MAČE	38 VRBOVEC	63 LEKENIK
14 ZLATAR BISTRICA	39 GRADEC	
15 KONJŠČINA	40 BRDOVEC	
16 HRAŠČINA	41 SAMOBOR	
17 BREZNIČKI HUM	42 SVETA NEDELJA	
18 VISOKO	43 STUPNIK	
19 KLANJEC	44 DUGO SELO	
20 VELIKO TRGOVIŠĆE	45 BRCKOVLJANI	
21 ZABOK	46 KLOŠTAR IVANIĆ	
22 DONJA STUBICA	47 DUBRAVA	
23 GORNJA STUBICA	48 ŽUMBERAK	
24 MARIJA BISTRICA	49 KRAŠIĆ	
25 SVETI IVAN ZELINA	50 JASTREBARSKO	



1.3. Crtice iz povijesti i kulture

Povjesno gledajući, grad Zagreb nastao je iz dvaju naselja na susjednim brežuljcima, Gradeca i Kaptola, koji čine jezgru današnjega grada, tj. njegovo povjesno središte (Gornji i dio Donjega grada). O postanku imena grada Zagreba postoje različite teorije. Neki smatraju da je izведен od glagola zagrepsti, odnosno ukopati, a dovodi se i u vezu sa starim hrvatskim imenom za obalu "b(e)reg", što se i danas upotrebljava u krašćkom kraju, u kojem se Zagreb naziva Zabreg.

Većina povjesničara danas smatra da ime Zagreb ima svoj korijen u složenici "zagrebb", tj. "mjesto za utvrdom" ili pak "za brdom". U novije vrijeme sve je prihvaćenja i teorija o tome da je prije osnivanja zagrebačke biskupije i naselja na kaptolskom brdu ondje postojao samostan posvećen sv. Gabrijelu (San Gabriel, "Za'Gabriel") od kojega je u konačnici nastalo ime Zagreb.

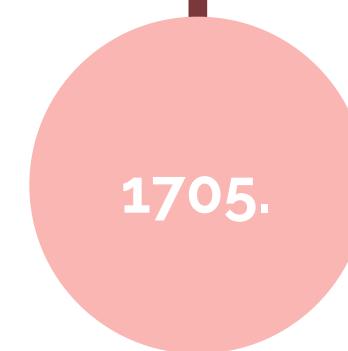
Crtice iz povijesti:



Isusovci osnivaju gimnaziju.



Isusovci otvaraju Akademiju sa studijem filozofije i teologije, koja 1669. poveljom kralja Leopolda I. dobiva naslov i prava sveučilišta.



Nastavni jezik u gimnaziji bio je latinski. Školuje pohađalo 693 učenika i studenata, od toga dva grofa, tri baruna, 250 plemića, 438 građana i slobodnih seljaka. Stjecala se klasična naobrazba iz društvenih znanosti.

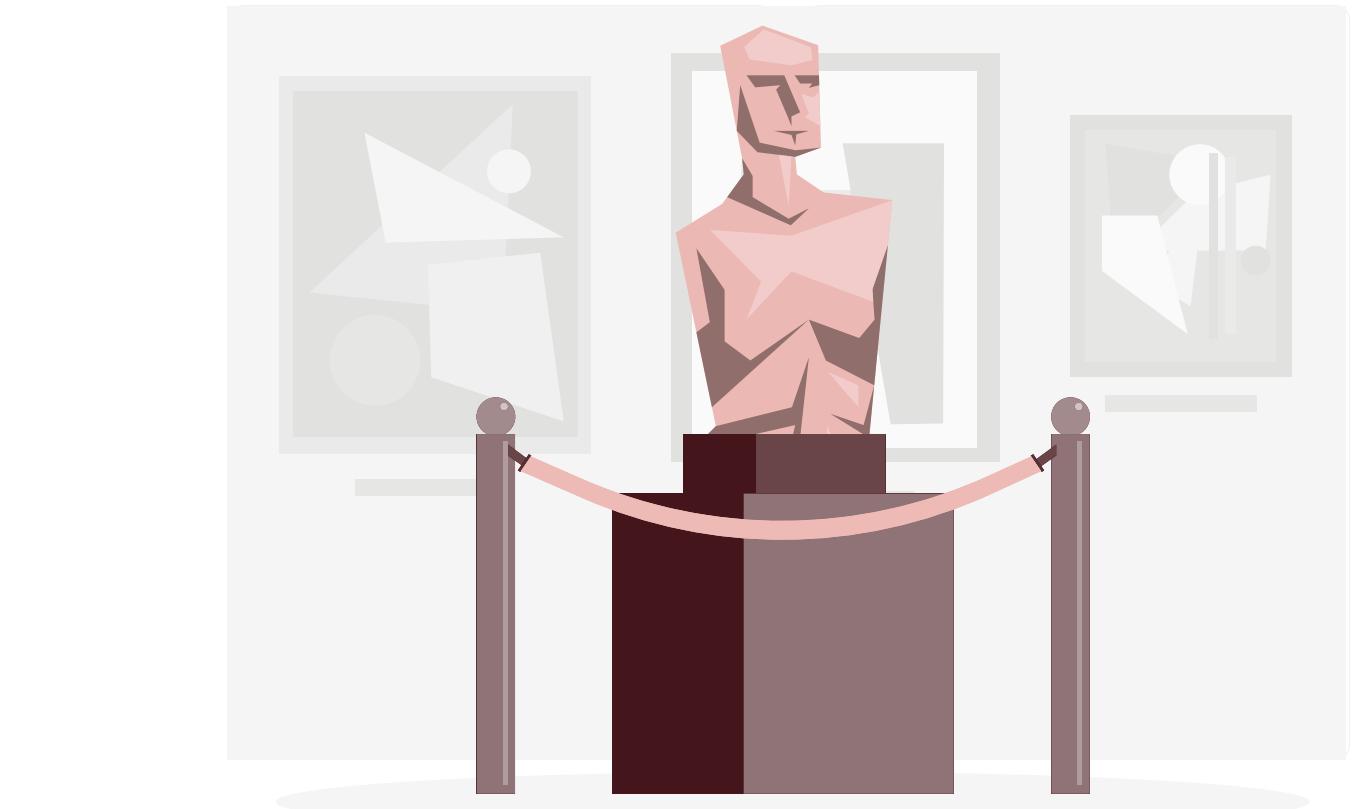
Među najvažnijim povjesnim ličnostima ističu se:



**Petrovaradin
1801.
-Zagreb 1859.**



**Zagreb 1838.
-Zagreb 1881.**



Josip Jelačić Bužimski – general i ban hrvatski, dalmatinski i slavonski od 1848. do 1859., član plemićke obitelji Jelačić te jedan od najvažnijih hrvatskih političara, kako u 19. stoljeću, tako i u cijeloj povijesti Hrvata. Ukinuo je kmetstvo i sazvao prve izbore za Hrvatski sabor. On je kao vojskovođa pobijedio u mnogim bitkama protiv ustanika u Habsburškoj Monarhiji za vrijeme revolucije u Mađarskoj 1848. U Hrvatskoj je proglašen nacionalnim junakom.

Hermann Bollé u povijesti je poznat kao najveći zagrebački arhitekt i obnovitelj Zagreba. Njegovim djelovanjem Zagreb je postao prepoznatljiv po nekim od najljepših djela arhitekture s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće. Rođen je u Kölnu 1845., studirao je u Beču, u kojem se intelektualno razvijao, a u Zagrebu je intenzivno poslovno surađivao s Izidorom Kršnjavim. Njegovim je radom na arhitekturi prostora javne namjene dotad provincijski grad preobražen u europsko središte.



**Negovec kraj
Vrbovca 1873.
-Zagreb 1957.**

Marija Jurić Zagorka – prva je profesionalna novinarka i najčitanija hrvatska književnica. Jedno je vrijeme uređivala novine Obzor. Pokrenula je i uređivala Ženski list, prvi hrvatski časopis za žene, te časopis Hrvatica. Potpora u književnosti i novinarskom radu bio joj je Josip Juraj Strossmayer, koji ju nagovara na pisanje romana. Pisala je romane namijenjene široj publici u kojima isprepliće ljubavne priče s elementima nacionalne povijesti. Neka su njezina prozna djela dramatizirana i ekranizirana. Borila se protiv društvene diskriminacije, mađarizacije i germanizacije te za prava žena.

Najistaknutije arhitektonске i kulturne znamenitosti svakako su središnji gradski trg – [Trg bana Josipa Jelačića](#), zatim [Hrvatsko narodno kazalište](#), [crkva sv. Marka](#) i [Botanički vrt](#). Kulturu i povijest grada Zagreba doživjet ćete kada posjetite prostrane [trgove, parkove, javne spomenike ili spomenike arhitekture](#).

Povjesna jezgra grada Zagreba (slika 1) obiluje mnoštvom kulturnih znamenitosti i jedna je od turistički najposjećenijih lokacija u gradu.

SLIKA 1: PANORAMSKI POGLED NA JEZGRU GRADA ZAGREBA¹



¹ Izvor: SHUTTERSTOCK

1.4. Stanovništvo

Kao i u većini ostalih gradova u Republici Hrvatskoj, kretanje stanovništva od početka provođenja popisa stanovništva 1857. pa sve do 1991. upućuje na trend povećanja broja stanovnika grada Zagreba, dok se u FUA-i Zagreb i cijelokupnoj županiji Grad Zagreb broj stanovnika povećavao do 2011.

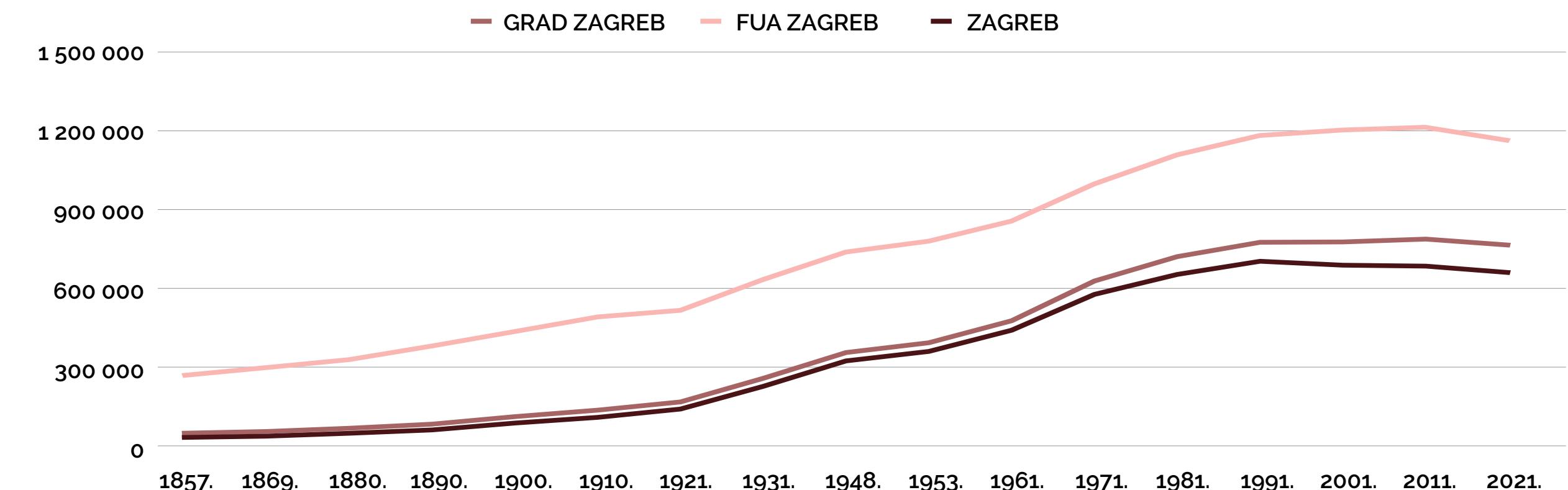
Posljednjih godina prisutan je trend smanjenja broja stanovnika. Pritom se uočavaju sve veće razlike u kretanju stanovništva između grada i njegove okolice. Primjerice u 1857. grad Zagreb činio je 12% stanovništva FUA-e Zagreb, dok se prema Popisu 2021. taj udio povećao na 57% (grafikon 1).

Promatrajući udio stanovništva FUA-e Zagreb u odnosu na ukupno stanovništvo županije Grad Zagreb, uočavamo jednu zanimljivost. Naime, prostor FUA-e Zagreb obuhvaća puno širi prostor od županije Grad Zagreb, stoga je i broj stanovnika FUA-e Zagreb veći od broja stanovnika Grada Zagreba. Prema Popisu 2021., udio stanovništva Grada Zagreba činio je 66% stanovništva FUA-e Zagreb. Iz tog podatka možemo vidjeti kako većina stanovništva FUA-e Zagreb stanuje na prostoru županije Grad Zagreb.

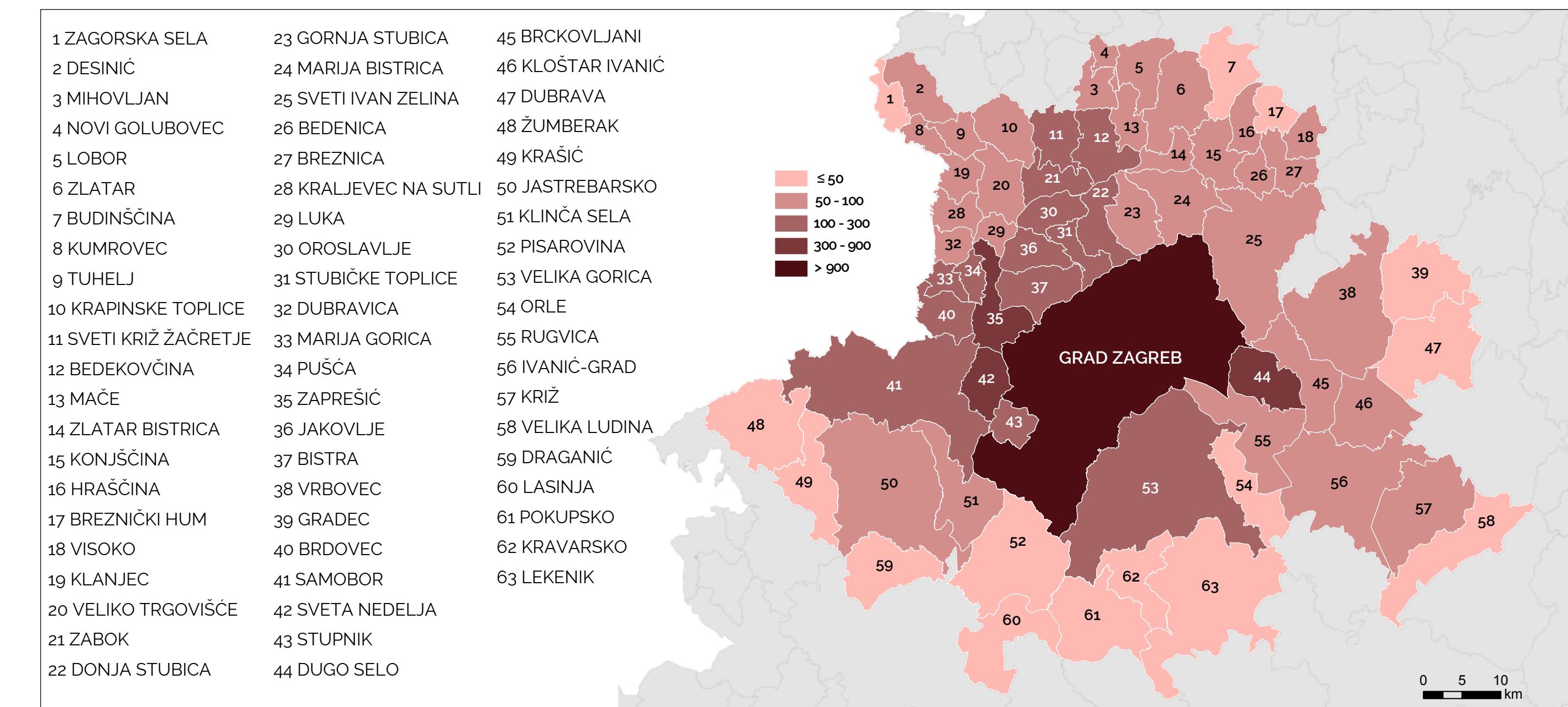


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Zagreb upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u općinama/gradovima geografski bližima Gradu Zagrebu kao najgušće naseljenoj prostornoj jedinici, dok su općine manje gustoće naseljenosti najudaljenije od Grada Zagreba.

GRAFIKON 1: KRETANJE BROJA STANOVNICKA ZAGREBA, FUA-e ZAGREB I GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 1857. - 2021.²



KARTA 3: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e ZAGREB U 2021. (st./km²)



² Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

Projektom su se prikupljale i demografske varijable o starosti i spolu, državljanstvu, mjestu rođenja, privatnim kućanstvima i stanovima te o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

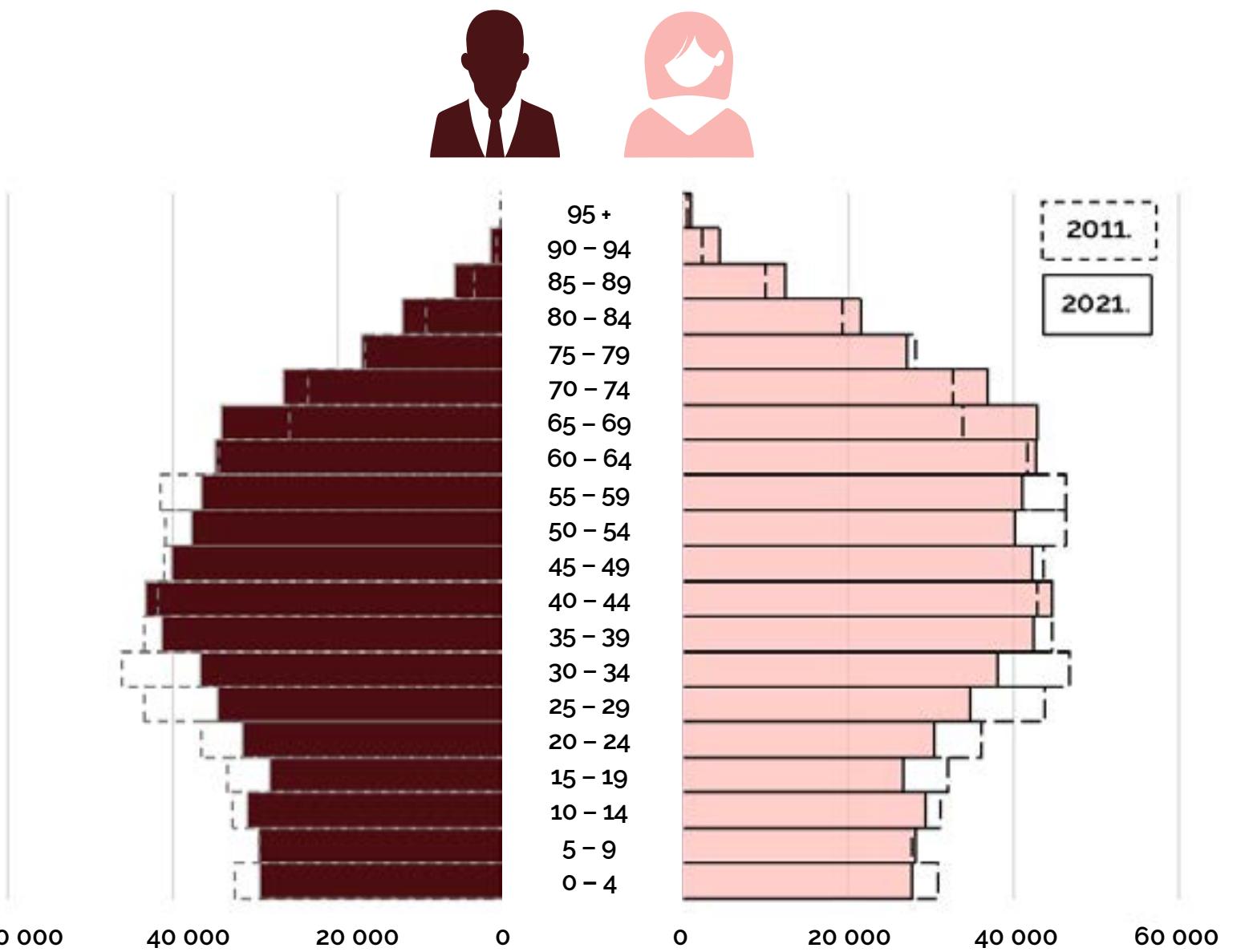
Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Gradu Zagrebu i FUA-i Zagreb 2011. i 2021., uočava se trend smanjenja broja žena i muškaraca na sve tri razine u približno istom broju (tablica 1, grafikon 2).

TABLICA 1: STANOVNIŠTVO GRADA ZAGREBA, FUA-e ZAGREB I NASELJA ZAGREB PREMA SPOLU U 2011. I 2021.³

Županija/Grad/FUA	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Grad Zagreb	svega	790 017	767 131
	muškarci	369 339	358 616
	žene	420 678	408 515
FUA ZAGREB	svega	1 218 002	1 167 460
	muškarci	576 915	552 890
	žene	641 087	614 570
Zagreb	svega	688 163	663 592
	muškarci	319 969	308 607
	žene	368 194	354 985

Usporedbu broja stanovnika u 2011. i 2021. u FUA-i Zagreb prikazali smo s pomoću dobro-spolne piramide (grafikon 2), u kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u dobним skupinama od 60 – 64 godine do 95 i više godina, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobним skupinama od 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, osim dobne skupine 40 – 44 godine, u kojoj je zamijećen porast broja stanovnika u 2021. Sve spomenuto upućuje na trend starenja stanovništva.

GRAFIKON 2: BROJ STANOVNIKA FUA-e ZAGREB PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



³ Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti u Gradu Zagrebu/FUA-i Zagreb, što se može vidjeti iz priloženih tablica 3 i 4.

TABLICA 3: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZAGREBU I FUA-e ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD ZAGREB			FUA ZAGREB		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	388 420	198 576	189 844	583 852	302 807	281 045
2019.	392 320	202 471	189 849	589 042	307 181	281 861
2020.	392 982	202 813	190 169	588 146	306 714	281 432
2021.	383 713	191 681	192 032	571 901	296 358	275 543
2022.	362 512	174 517	187 995	565 144	294 439	270 705

TABLICA 4: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD ZAGREB			FUA ZAGREB		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	27 508	11 441	16 067	42 293	18 017	24 276
2019.	21 212	12 503	8 709	30 381	18 435	11 946
2020.	21 248	12 524	8 724	30 335	18 407	11 928
2021.	20 897	13 509	7 388	29 344	17 973	11 372
2022.	20 221	10 312	9 908	27 693	14 489	13 204



1.5. Gradska statistika

U ovom se poglavlju detaljnije analiziraju prikupljene varijable za Grad Zagreb i njegovo funkcionalno urbano područje (FUA Zagreb) za 2021. i 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Zagreba (tablica 5).

TABLICA 5: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU ZAGREBU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 do 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km od centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	251	-	-	282 241	23
2019.	422	-	-	290 180	16
2020.	431	53,33	4,11	296 047	23
2021.	471	53,09	5,73	276 812	20
2022.	493	53,09	6,80	280 404	29

Prikupljanjem podataka o duljini biciklističke mreže, označenih biciklističkih staza i putova utvrđeno je da grad Zagreb ima 493 km označenih biciklističkih staza i putova. U tijeku je pilot-projekt *Greenway* – državna biciklistička ruta br. 2, kojemu je cilj izgradnja i opremanje dijela biciklističke staze na relaciji Blato – Savski most. Projekt provodi Grad Zagreb u suradnji sa Zagrebačkom županijom, a trenutačno se nalazi u petoj fazi, koja podrazumijeva asfaltiranje dionice Blato – Savski most ekološkim asfaltom u duljini od 1,66 km. Po prvi put u Hrvatskoj biciklistička staza asfaltirana je ekološkim asfaltom proizvedenim u Asfaltnoj bazi Zagrebačkih cesta u Rakitju.

Što se tiče varijable cijena kombinirane mjesecne karte za sve oblike javnog prijevoza na području 5 – 10 km od centra grada, ona se posljednjih godina na području Grada Zagreba nije značajno mijenjala te iznosi oko 53 €.

Dnevna cijena vožnje taksijem u centru grada ili u udaljenosti od 5 km od centra grada u 2021. u Gradu Zagrebu iznosila je 5,73 €, a u 2022. porasla je na 6,80 €.

U 2022. bio je najveći porast broja smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama, a zanimljivi su i podaci o kretanju broja privatnih registriranih automobila.

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Zagreba, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 6).

TABLICA 6: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU ZAGREBU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica	Broj sjedala u kinima
2018.	2 212 000	555 885	95	330	9 149
2019.	2 240 000	-	86	348	9 185
2020.	649 000	-	80	334	8 643
2021.	1 075 000	91 955	67	336	8 643
2022.	1 401 000	-	74	334	9 309

Kina na području Grada Zagreba:

[Cineplexx](#)

[CineStar Arena IMAX](#)

[CinesStar Novi Zagreb](#)

[CineStar Zagreb](#)

[Dokukino KLC](#)

[Forum](#)

[Kaptol Boutique Cinema](#)

[Kino Europa](#)

[Kinoteka](#)

[Ljetna pozornica Tuškanac](#)

[Tuškanac](#)

Najvažniji muzeji na području Grada Zagreba obuhvaćaju:

[Arheološki muzej](#)

[Etnografski muzej](#)

[Gliptoteka HAZU](#)

[Muzej čokolade](#)

[Muzej glijiva](#)

[Muzej grada Zagreba](#)

[Muzej iluzija](#)

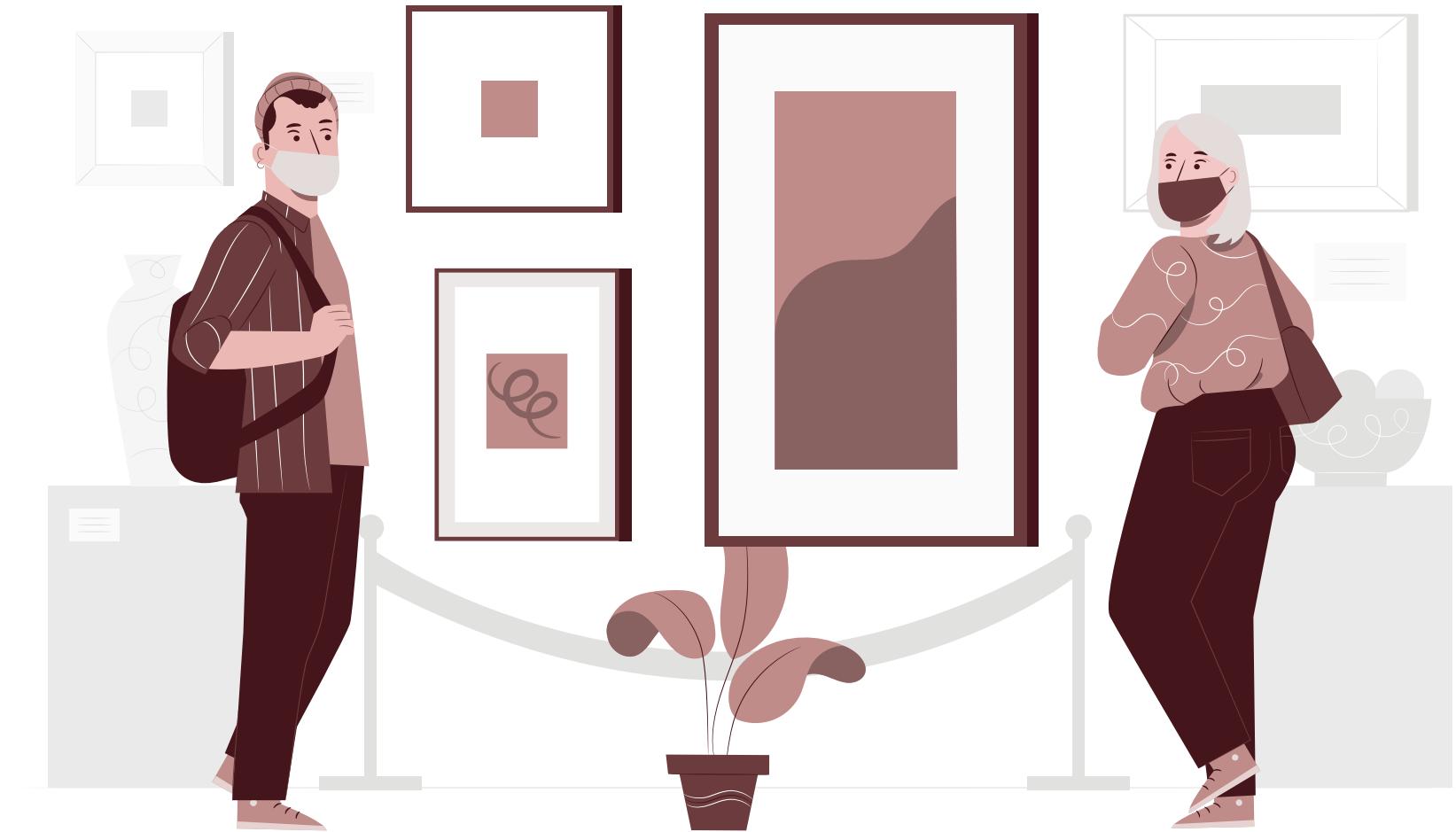
[Muzej novog vala](#)

[Muzej prekinutih veza](#)

[Muzej suvremene umjetnosti](#)

[Muzej vlakića Zagreb](#)

Broj posjetitelja vidljivo je smanjen nakon proglašenja pandemije bolesti COVID-19 u 2020., kada su više mjeseci bili zatvoreni muzeji i kina. Na području Grada Zagreba u tijeku je obnova nakon potresa iz 2020. te je zbog toga velik broj muzeja trenutačno zatvoren.

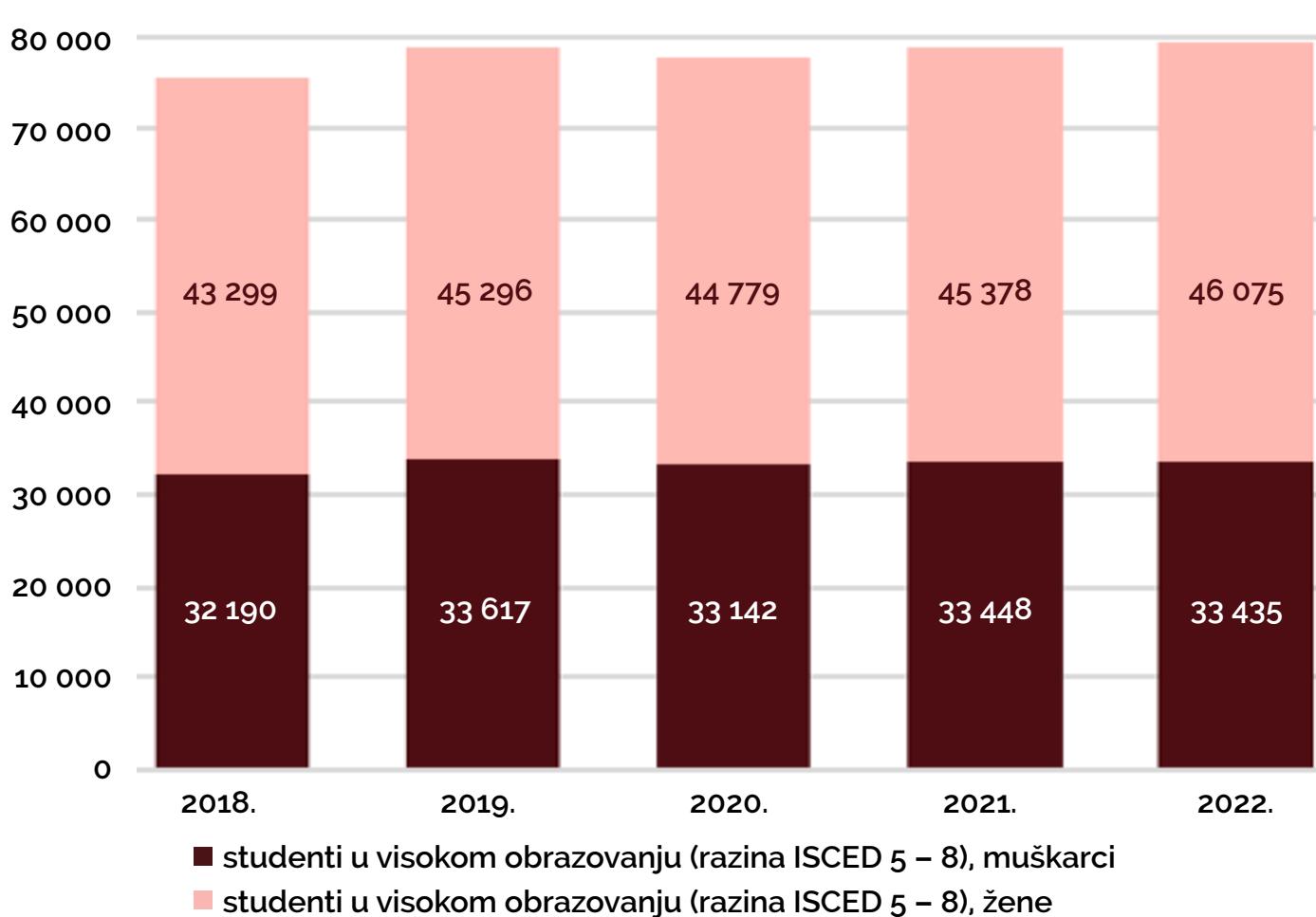


Projektom su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), a iz kojih se uočava povećanje ukupnog broja upisanih studenata, s neznatnim padom broja upisanih muškaraca (tablica 7, grafikon 3).

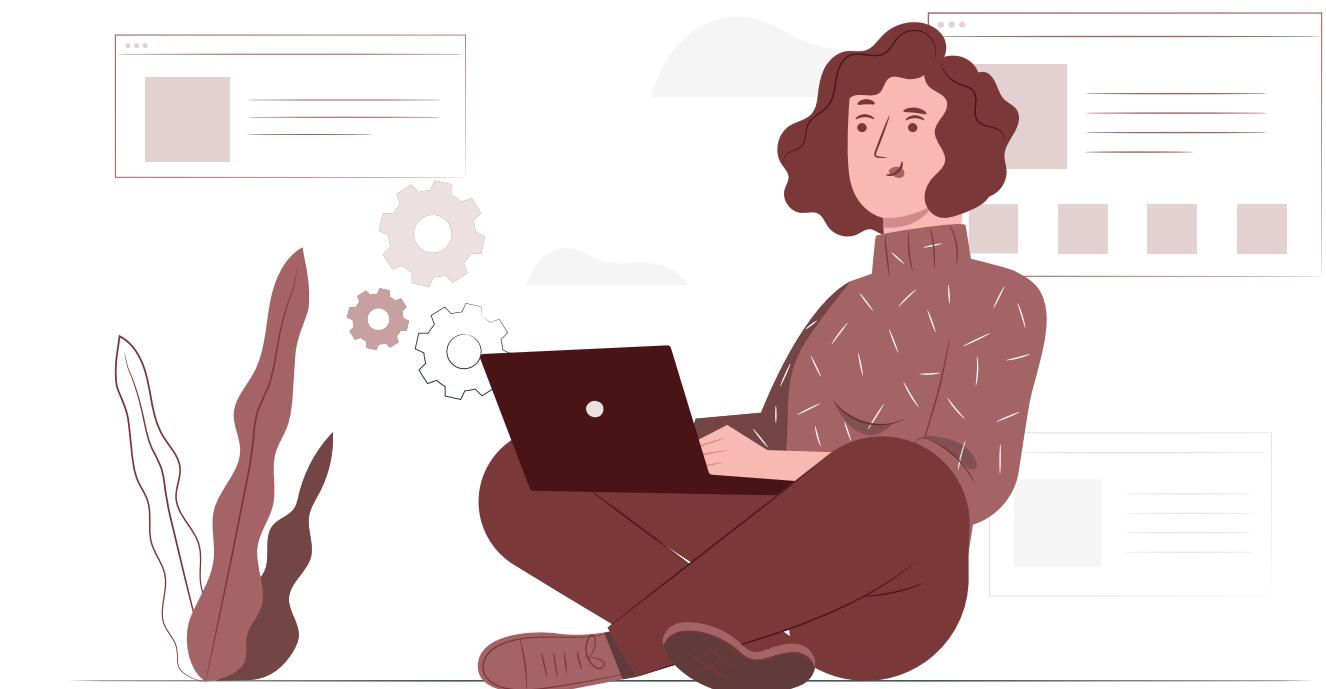
TABLICA 7: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	75 489	32 190	43 299
2019.	78 913	33 617	45 296
2020.	77 921	33 142	44 779
2021.	78 826	33 448	45 378
2022.	79 510	33 435	46 075

GRAFIKON 3: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. ostvaren je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u informacijama i komunikacijama. Posljednjih godina uočava se pad broja zaposlenih u rudarstvu, proizvodnji i energiji (područja B, C i D) te blagi pad broja zaposlenih u finansijskim i osiguravateljskim djelatnostima (područje K) (tablice 8 i 9).



TABLICA 8: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	ZAGREB	564 829	8 632	72 655	25 749	162 630	28 618
	FUA ZAGREB	663 555	9 853	102 845	35 320	195 116	29 668
2019.	ZAGREB	562 617	9 155	76 853	25 478	160 032	29 438
	FUA ZAGREB	662 010	10 265	107 091	35 332	192 708	30 570
2020.	ZAGREB	606 778	9 351	85 799	26 602	173 691	33 604
	FUA ZAGREB	720 627	10 723	118 288	38 941	210 922	35 292
2021.	ZAGREB	602 284	9 281	76 565	30 158	166 786	37 336
	FUA ZAGREB	717 666	10 720	108 386	43 468	204 470	39 328
2022.	ZAGREB	610 001	9 350	77 405	32 245	167 123	39 446
	FUA ZAGREB	729 833	10 801	109 822	46 428	206 173	41 631

TABLICA 9: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreativci
2018.	ZAGREB	31 242	4 724	67 270	141 224	22 085
	FUA ZAGREB	31 467	4 964	72 145	157 951	24 226
2019.	ZAGREB	30 631	4 832	67 167	137 942	21 089
	FUA ZAGREB	30 835	5 038	72 066	155 097	23 008
2020.	ZAGREB	31 577	3 550	70 188	147 199	25 217
	FUA ZAGREB	31 835	3 832	76 801	165 446	28 547
2021.	ZAGREB	30 937	4 577	74 555	147 255	24 834
	FUA ZAGREB	31 194	4 857	81 558	165 398	28 287
2022.	ZAGREB	30 675	4 647	76 195	148 007	24 908
	FUA ZAGREB	30 962	4 930	83 847	166 756	28 483

1.6. Turistička aktivnost

U Zagrebu je moguće istodobno nalaziti se u "strogom" centru grada i uživati u pravoj prirodi i zelenilu. U kojem god smjeru krenuli, Zagreb privlači ljepotom mnogih urbanih parkova s dugom tradicijom i izrazito vrijednim prirodnim naslijedjem. Među njima se osobito ističe tzv. Lenucijeva potkova ili Zelena potkova, koja objedinjuje zajednički naziv za sedam zagrebačkih trgova i njihovih parkova smještenih u Donjem gradu, a zajedno tvore zelenu oazu u obliku potkove u samom centru grada. Najpoznatije kulturne atrakcije također su smještene u samom centru Zagreba, a međusobno su udaljene samo dvadesetak minuta laganog hoda.

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Zagreba i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Zagreb ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 10).

TABLICA 10: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZAGREBU/FUA-i ZAGREB U 2021.⁵

Grad/općina	Postelje			Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista	
GRADOVI									
Grad Zagreb	19 071	608	634 975	176 510	458 285	1 375 248	354 384	1 020 864	
Donja Stubica	317	19	14 748	13 125	1 623	30 664	26 808	3 856	
Dugo Selo	126	3	790	400	390	1 455	660	795	
Klanjec	42		410	257	153	993	574	419	
Ivanić-Grad	235	5	7 634	5 640	1 994	25 150	16 586	8 564	
Jastrebarsko	506	26	12 408	3 670	8 738	18 837	5 482	13 355	
Oroslavje	270	37	z	z	z	z	z	z	
Samobor	387	24	9 691	4 194	5 497	18 570	7 582	10 988	
Sveti Ivan Zelina	227	23	1 598	912	686	3 472	1 352	2 120	
Sveta Nedelja	301	5	15 757	2 573	13 184	25 379	4 980	20 399	
Vrbovec	33	2	z	z	z	z	z	z	
Zabok	81	6	3 441	1 105	2 336	5 236	1 769	3 467	
Zlatar	16	-	z	z	z	z	z	z	
Velika Gorica	576	36	23 161	7 239	15 922	38 697	11 919	26 778	
Zaprešić	167	2	2 794	1 404	1 390	5 228	2 155	3 133	
OPĆINE									
Bedekovčina	20	-	z	z	z	z	z	z	
Brckovljani	19	4	397	331	66	1 068	519	549	
Brdovec	27	1	318	239	79	396	261	135	
Breznica	14	2	z	z	z	z	z	z	
Budinčina	16	-	z	z	z	z	z	z	
Desinić	51	2	z	z	z	z	z	z	
Draganić	24	-	z	z	z	z	z	z	

⁵ Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS

Grad/općina	Postelje			Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista	
Gornja Stubica	56	11	916	487	429	1 705	703	1 002	
Gradec	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hrašćina	26	6	z	z	z	z	z	z	
Brežnički Hum	10	2	z	z	z	z	z	z	
Jakovlje	4	-	z	z	z	z	z	z	
Klinča Sela	24	4	301	66	235	590	150	440	
Kloštar Ivanić	5	-	z	z	z	z	z	z	
Konjščina	18	6	z	z	z	z	z	z	
Kraljevec na Sutli	2	-	z	z	z	z	z	z	
Krapinske Toplice	231	32	13 394	9 368	4 026	26 642	19 460	7 182	
Križ	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lasinja	12	6	z	z	z	z	z	z	
Lekenik	69	12	z	z	z	z	z	z	
Lobor	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mače	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marija Bistrica	155	1	6 302	5 028	1 274	10 216	7 738	2 478	
Mihovljani	4	-	z	z	z	z	z	z	
Pisarovina	116	13	2 528	1 928	600	3 883	2 216	1 667	
Pušča	10	-	z	z	z	z	z	z	
Rugvica	8	-	z	z	z	z	z	z	
Stubičke Toplice	484	108	24 427	17 893	6 534	61 788	49 173	12 615	
Sveti Križ Začretje	76	2	1 445	295	1 150	2 283	528	1 755	
Tuhelj	934	30	56 088	40 563	15 525	134 035	86 300	47 735	
Velika Ludina	10	3	-	-	-	-	-	-	
Veliko Trgovišće	52	10	1 435	624	811	2 486	1 157	1 329	
Visoko	-	-	-	-	-	-	-	-	
Zagorska Sela	26	5	320	90	230	618	181	437	
Zlatar Bistrica	24	-	z	z	z	z	z	z	
Krašić	27	10	198	56	142	1 364	163	1 201	
Marija Gorica	13	-	z	z	z	z	z	z	
Žumberak	26	8	358	236	122	1 476	752	724	
Orle	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pokupsko	14	1	413	248	165	935	476	459	
Kravarsko	18	-	z	z	z	z	z	z	
Bistra	3	1	z	z	z	z	z	z	
Luka	2	-	z	z	z	z	z	z	
Dubravica	4	2	z	z	z	z	z	z	
Bedenica	19	4	217	103	114	986	265	721	
Stupnik	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kumrovec	83	4	792	441	351	1 740	803	937	
Novi Golubovec	-	-	-	-	-	-	-	-	
UKUPNO FUA	25 091	1 086	837 256	295 025	542 051	1 801 140	605 096	1 196 104	

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Zagreb, na Grad Zagreb odnosi se 76,0% stalnih postelja, 75,8% ukupnih dolazaka turista i 76,4% ukupnog broja njihovih noćenja.

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Zagreba i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Zagreb ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 11).

TABLICA 11: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZAGREBU/FUA-i ZAGREB U 2022.⁶

Grad/općina	Postelje			Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista	
GRADOVI									
Grad Zagreb	23 992	972	1 078 669	234 266	844 403	2 206 044	430 872	1 775 172	
Donja Stubica	329	12	12 829	10 684	2 145	26 631	21 539	5 092	
Dugo Selo	136	9	2 021	639	1 382	4 349	1 183	3 166	
Klanjec	42	3	471	313	158	1 087	602	485	
Ivanić-Grad	359	5	10 426	6 987	3 439	29 120	20 887	8 233	
Jastrebarsko	536	30	21 740	7 293	14 447	33 161	10 894	22 267	
Oroslavje	144	5	z	z	z	z	z	z	
Samobor	417	31	15 810	5 655	10 155	28 669	9 398	19 271	
Sveti Ivan Zelina	137	28	2 192	1 112	1 080	5 239	1 740	3 499	
Sveta Nedelja	309	7	23 536	3 264	20 272	37 457	5 526	31 931	
Vrbovec	36	5	z	z	z	z	z	z	
Zabok	93	6	4 097	1 398	2 699	5 558	1 996	3 562	
Zlatar	26	1	z	z	z	z	z	z	
Velika Gorica	621	48	39 201	9 545	29 656	65 098	14 284	50 814	
Zaprešić	169	2	4 887	2 500	2 387	8 330	3 801	4 529	
OPĆINE									
Bedekovčina	22	4	z	z	z	z	z	z	
Brckovljani	19	4	160	64	96	857	89	768	
Brdovec	18	-	z	z	z	z	z	z	
Breznica	5	-	z	z	z	z	z	z	
Budinčina	-	-	-	-	-	-	-	-	
Desinić	45	-	z	z	z	z	z	z	
Draganić	23	-	z	z	z	z	z	z	
Dubrava	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gornja Stubica	67	14	1 146	646	500	1 682	946	736	
Gradec	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hrašćina	29	3	361	167	194	839	257	582	
Breznički Hum	12	4	z	z	z	z	z	z	

Grad/općina	Postelje			Dolasci				Noćenja			
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
Klinča Sela	27	4	588	101	487	1 120	256	864			
Kloštar Ivanić	19	6	143	61	82	635	61	574			
Konjščina	29	8	465	253	212	1 053	530	523			
Kraljevec na Sutli	14	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Krapinske Toplice	240	35	13 697	8 428	5 269	29 860	19 149	10 711			
Križ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lasinja	16	6	237	121	116	1 314	277	1 037			
Lekenik	69	12	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Lobor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mače	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marija Bistrica	166	5	10 671	6 304	4 367	16 595	9 822	6 773			
Mihovljan	14	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Pisarovina	134	18	2 903	1 898	1 005	4 394	2 254	2 140			
Pušća	18	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Rugvica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stubičke Toplice	488	107	32 403	18 849	13 554	81 056	54 464	26 592			
Sveti Križ Začretje	88	6	2 202	463	1 739	3 574	932	26 442			
Tuhelj	920	44	66 614	37 882	28 732	167 086	81 631	85 455			
Velika Ludina	10	3	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Veliko Trgovišće	70	19	1 403	507	896	3 190	949	2 241			
Visoko	4	2	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Zagorska Sela	32	6	452	88	364	1 148	223	925			
Zlatar Bistrica	16	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Krašić	30	11	269	60	209	1 919	175	1 744			
Marija Gorica	13	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Žumberak	42	6	455	245	210	1 950	809	1 141			
Orle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pokupsko	32	3	455	249	206	1 089	520	569			
Kravarško	4	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Bistra	3	1	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Luka	6	1	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Dubravica	4	2	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Bedenica	19	4	219	80	139	1 521	305	1 216			
Stupnik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kumrovec	32	8	797	366	431	2 000	672	1 328			
Novi Golubovec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO FUA	30 170	1 512	1 351 632	360 571	991 061	2 773 982	697 174	2 100 608			

6 Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Zagreb, na Grad Zagreb odnosi se 79,5% stalnih postelja, 79,8% ukupnih dolazaka turista i 79,5% ukupnog broja njihovih noćenja.

Grad Zagreb jedan je od najposjećenijih i turistički najatraktivnijih gradova u Hrvatskoj. Njegovoj velikoj posjećenosti pridonosi činjenica da je riječ o glavnom gradu Hrvatske s bogatom turističkom ponudom koju čini mnoštvo

znamenitosti, prirodnih ljepota, gastronomije te kulturnih, sportskih i zabavnih sadržaja. Trg kralja Tomislava s Umjetničkim paviljonom (slika 2) jedna je od vrlo posjećenih i turistički atraktivnih lokacija.

Osim bogate turističke ponude grada Zagreba svakako treba istaknuti i turističku ponudu gradova/općina koje čine FUA-u Zagreb. Osobito je turistički poznat grad Samobor (slika 3). Turisti posjećuju brojne kulturne znamenitosti, ali i prirodne ljepote Parka prirode Žumberak – Samoborsko

gorje. Od bogate gastronomiske ponude svakako treba spomenuti poznatu samoborsku kremšnitu. Grad je najviše posjećen za vrijeme održavanja Samoborskog fašnika i Bitke kod Samobora 1441.

Po lječilišnom turizmu poznate su Stubičke i Krapinske Toplice. Na području općine Marija Bistrica nalazi se poznato Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke (slika 4).

SLIKA 2: TRG KRALJA TOMISLAVA S UMJETNIČKIM PAVILJONOM⁷



SLIKA 3: SREDIŠNJI GRADSKI TRG U SAMOBORU⁸



SLIKA 4: HODOČASNICI U SVETIŠTU MAJKE BOŽJE BISTRičKE⁹



⁷ Izvor: SHUTTERSTOCK

⁸ Izvor: SHUTTERSTOCK

⁹ Izvor: SHUTTERSTOCK

POPIS LITERATURE:

- [Croatia.hr, Grad Zagreb](#)
- [Crtice o Zagrebu, Marijan Biruš](#)
- [Enciklopedija, Zagreb](#)
- [Grad Samobor, pregled manifestacija](#)
- [Grad Zagreb, Mjesna samouprava](#)
- [Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke](#)
- [InfoZagreb, Atrakcije](#)
- [InfoZagreb, Kina](#)
- [InfoZagreb, Muzeji](#)
- [InfoZagreb, Zagreb kroz stoljeća](#)
- Kristijan Herceg [Isusovci u Hrvatskoj - obrazovanje i znanost](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., DZS](#)
- [Portal za nacionalne manjine RH](#)
- [Poslovni turizam, Zagreb](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS](#)

POPIS TABLICA:

- | | |
|------------|---|
| TABLICA 1 | STANOVNIŠTVO GRADA ZAGREBA, FUA-e ZAGREB I NASELJA ZAGREB PREMA SPOLU U 2011. I 2021. |
| TABLICA 2 | PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 3 | PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 4 | PROCJENA NEZAPOSLENOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 5 | DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETnim NESREĆAMA U GRADU ZAGREBU U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 6 | BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU ZAGREBU U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 7 | BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 8 | BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 9 | BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU ZAGREBU I FUA-i ZAGREB U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |
| TABLICA 10 | POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZAGREBU/FUA-i ZAGREB U 2021. |
| TABLICA 11 | POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZAGREBU/FUA-i ZAGREB U 2022. |

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- | | |
|------------|---|
| GRAFIKON 1 | KRETANJE BROJA STANOVNIKA ZAGREBA, FUA-e ZAGREB I GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 1857. – 2021. |
| GRAFIKON 2 | BROJ STANOVNIKA FUA-e ZAGREB PREMA SPOLU I PETOGODIŠnjIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021. |
| GRAFIKON 3 | BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2018. – 2022. |

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- | | |
|---------|---|
| KARTA 1 | FUNKCIONALNA URBANA PODRUČJA RH |
| KARTA 2 | GRAD ZAGREB I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e ZAGREB |
| KARTA 3 | GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e ZAGREB U 2021. (st./km ²) |

POPIS FOTOGRAFIJA:

- | | |
|---------|---|
| SLIKA 1 | PANORAMSKI POGLED NA JEZGRU GRADA ZAGREBA |
| SLIKA 2 | TRG KRALJA TOMISLAVA S UMJETNIČKIM PAVILJONOM |
| SLIKA 3 | SREDIŠNJI GRADSKI TRG U SAMOBORU |
| SLIKA 4 | HODOČASNICI U SVETIŠTU MAJKE BOŽJE BISTRičKE |

- SPLIT



2. SPLIT

2.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Split smješten je na istočnoj obali Jadranskog mora, u srednjoj Dalmaciji, na Splitskom (Marjanskom) poluotoku. Smjestio se između rijeke Žrnovnice na istoku i rijeke Jadro na sjeveru. Okružen je okolnim planinama – Mosorom na sjeveroistoku, Kozjakom na sjeverozapadu te brdom Marjan na zapadu, koje se nalazi u blizini stare gradske jezgre i jedan je od najvažnijih gradskih simbola. Split je, osim planinama, s tri strane okružen i morem. Ima sredozemnu klimu sa suhim i vrućim ljetima te prohладnim, ali umjerenim i vlažnim zimama.

2.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Split jest administrativno-upravno, obrazovno-kulturno te gospodarsko središte. Podrijetlo imena "Split" potječe od antičkog imena *Aspalathos*, koje se obično izvodi od mediteranskoga grma brnistre ili žuke (lat. *Spartium junceum*), što obilno raste u njegovoј okolici. Pretpostavlja se da je ime grada nastalo od grčkog izraza *Salonas palation*, u značenju "velika palača kod Solina" (Dioklecijanova).

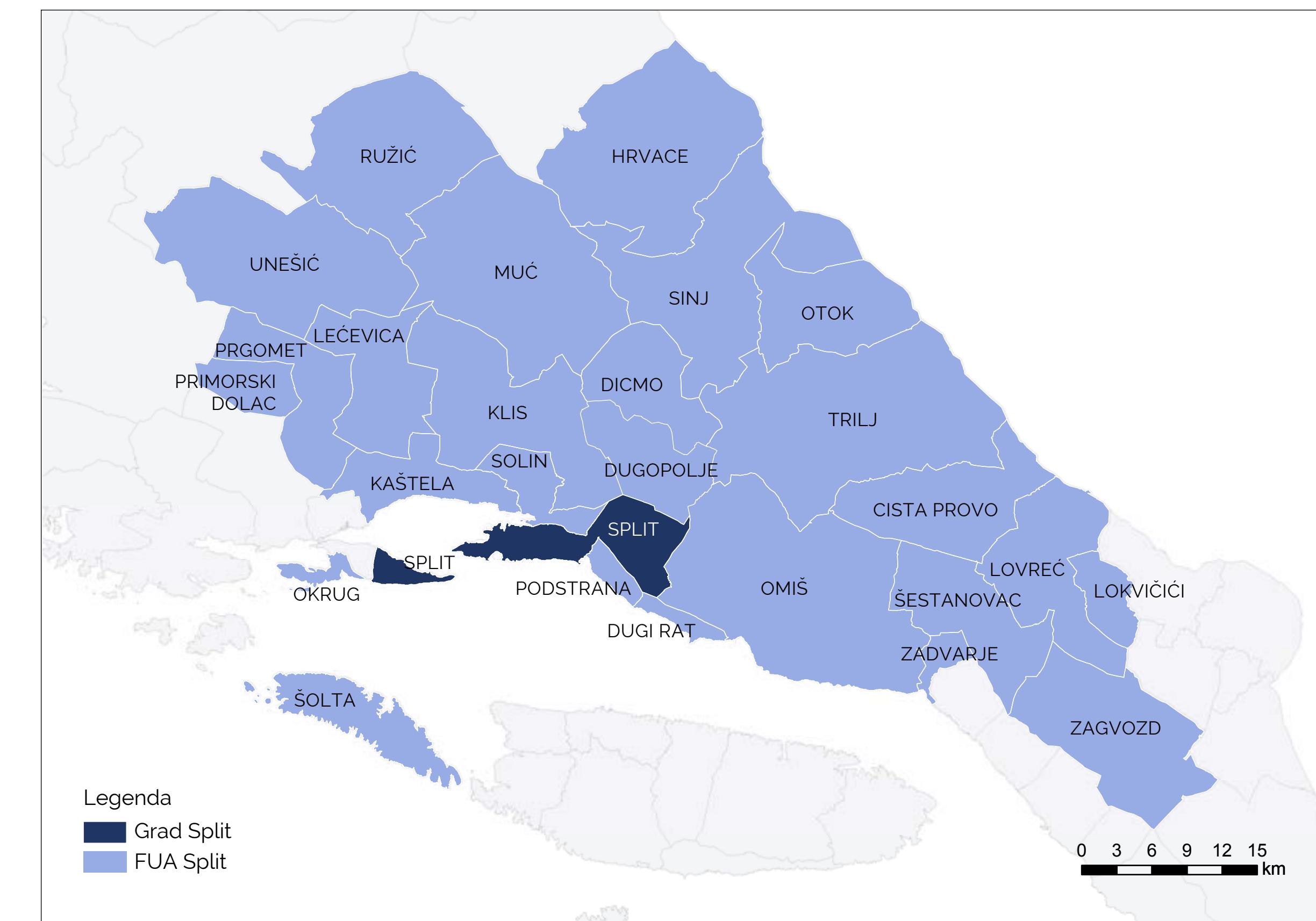
Grad Split je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na gradske kotareve i mjesne odbore.



Grad Split kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Splitsko-dalmatinske županije obuhvaća prostor u kojem se nalazi sljedećih osam naselja: Donje Sitno, Gornje Sitno, Kamen, Slatine, Split, Srinjine, Stobreć i Žrnovnica.

FUA Split obuhvaća prostor Grada Splita i 26 općina/gradova (karta 4). Većina općina/gradova (njih 24) nalazi se u sastavu Splitsko-dalmatinske županije, osim općina Ružić i Unešić, koje pripadaju Šibensko-kninskoj županiji.

KARTA 4: NASELJA GRADA SPLITA I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e SPLIT



2.3. Crtice iz povijesti i kulture

3. ili 2. st.
pr.n.e.

Gradsko naselje Split utemeljeno je kao grčka kolonija *Aspálathos* (Ασπάλαθος). U ranome srednjem vijeku Split je uglavnom bio u sastavu bizantske Dalmacije, a povremeno i pod vlašću hrvatskih knezova i kraljeva.

1242.

Tatari zaposjedaju Split, koji je pružio utočište kralju Beli IV. On je u znak zahvalnosti gradu Splitu donirao novac za gradnju zvonika splitske katedrale.

1312.

Ozakonjen je Statut grada Splita, kojim je pravno reguliran život u gradu.

1703.

U Split stižu isusovci. Važan je njihov rad na vjerskoj obnovi Dalmacije, koja je tada bila pod vlašću Mletaka, u okolnostima čestih ratova, zaraznih bolesti, opasnosti od razbojnika i gusara te duhovnoga i materijalnog siromaštva.

1806.

Pod zapovjedništvom generala Lauristona francuske jedinice ušle su u Split. Napoleon je imenovao tada mladoga generala Augustea Marmonta za vojnog zapovjednika Dalmacije.

1918.

Split je u sastavu Kraljevine SHS (poslije Kraljevine Jugoslavije) i glavna je luka Kraljevine Jugoslavije jer su se Zadar, Rijeka i Pula nalazili pod talijanskom upravom, a hrvatski su gospodarstvenici iz tih triju gradova i Trsta svoje poslove nakon raspada Austro-Ugarske preusmjerili u Split.

Što se tiče industrijske proizvodnje u Splitu, poznata je tvornica likera Dalbello te duga tradicija gradnje brodova (današnje brodogradilište Brodosplit).

Među najvažnijim povijesnim ličnostima ističu se:

1450.-1524.

Marko Marulić (lat. *Marcus Marulus Spalatensis*) bio je hrvatski književnik i kršćanski humanist te otac hrvatske književnosti. Često mu se dodaje i etnik "Spličanin". Njegov bogat i raznovrstan opus iznimne književne stilizacije s lakoćom se približava raznovrsnoj čitateljskoj publici.

1822.-1891.

Antonije Bajamonti jedan od zasluznijih gradonačelnika za razvoj grada Splita. Izgradio je brojne i dandanas prepoznatljive građevine glavnoga grada Dalmacije.

1833.-1962.

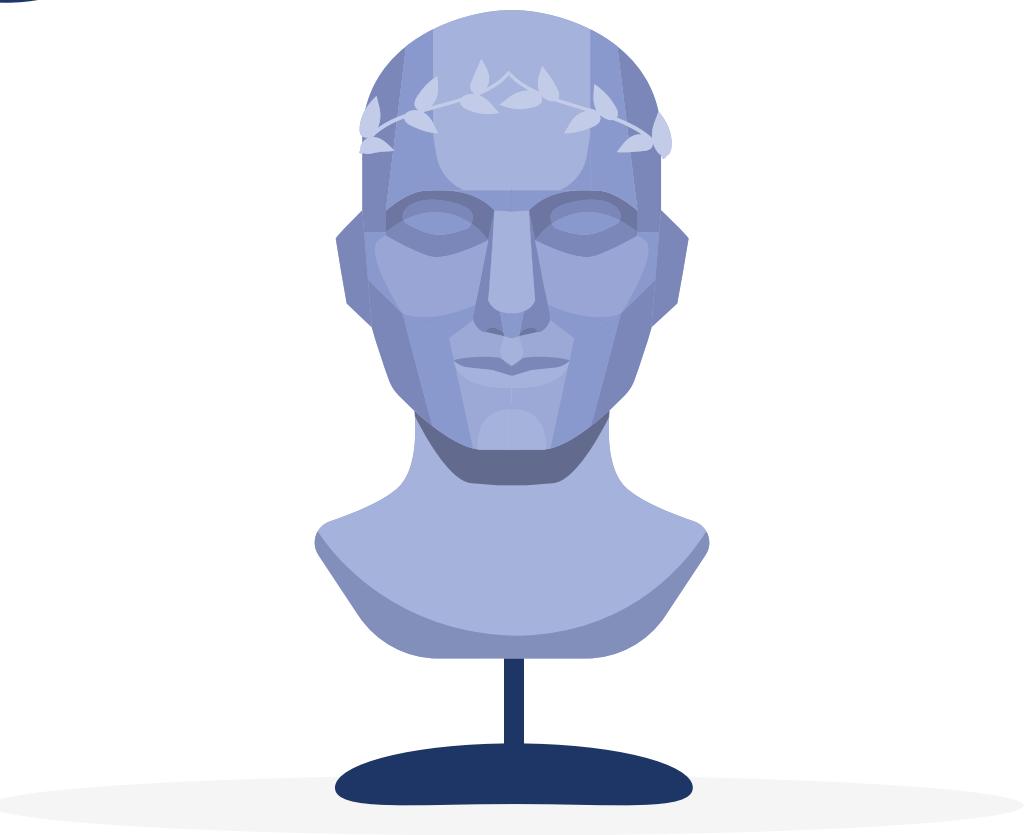
Ivan Meštrović najpoznatiji je hrvatski kipar. Školovao se u klesarskoj radionici Pavla Bilinića u Splitu i na Akademiji u Beču, a većina njegovih djela nastala je upravo pod utjecajem bečke secesije.

Među najvažnije arhitektonske i kulturne znamenitosti svakako treba spomenuti Dioklecijanovu palaču, koju je u rodnoj Dalmaciji 305. godine rimske car Dioklecijan sagradio na istočnoj obali Jadranskog mora. Vrlo zanimljivu arhitekturu imaju i splitske ulice, osobito one koje vode iz centra grada prema brdu Marjan (slika 5).

SLIKA 5: SPLITSKA KALA¹⁰

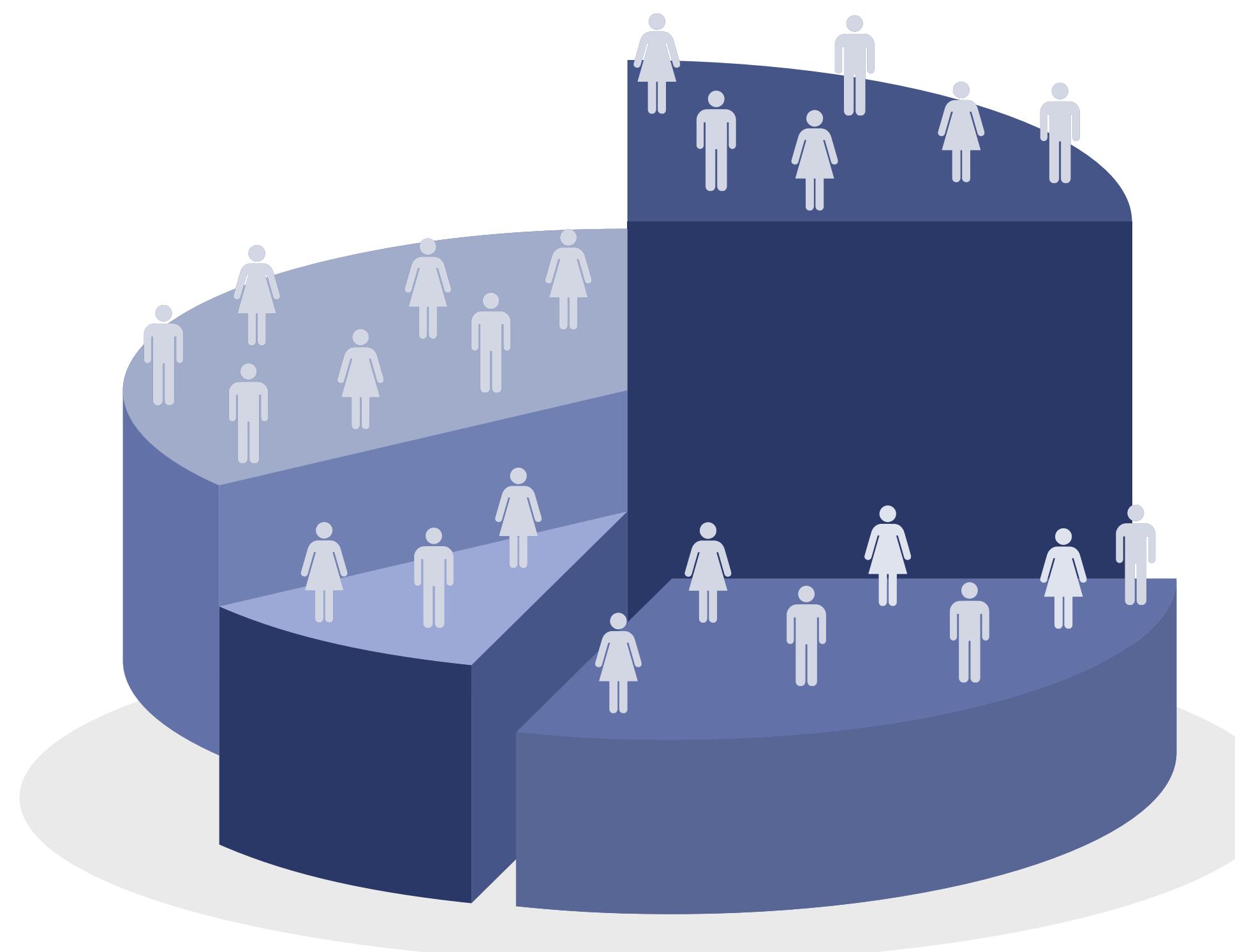


Godine 1952. u palači Ivana Meštrovića utemeljena je muzejska ustanova Galerija Meštrović, koja je građena za stambeno-radne potrebe od 1931. do 1936. Godine 1979. povjesna je jezgra zajedno s Dioklecijanovom palačom postala sastavni dio UNESCO-ova popisa svjetske kulturne baštine, i to prije Rima i Venecije.



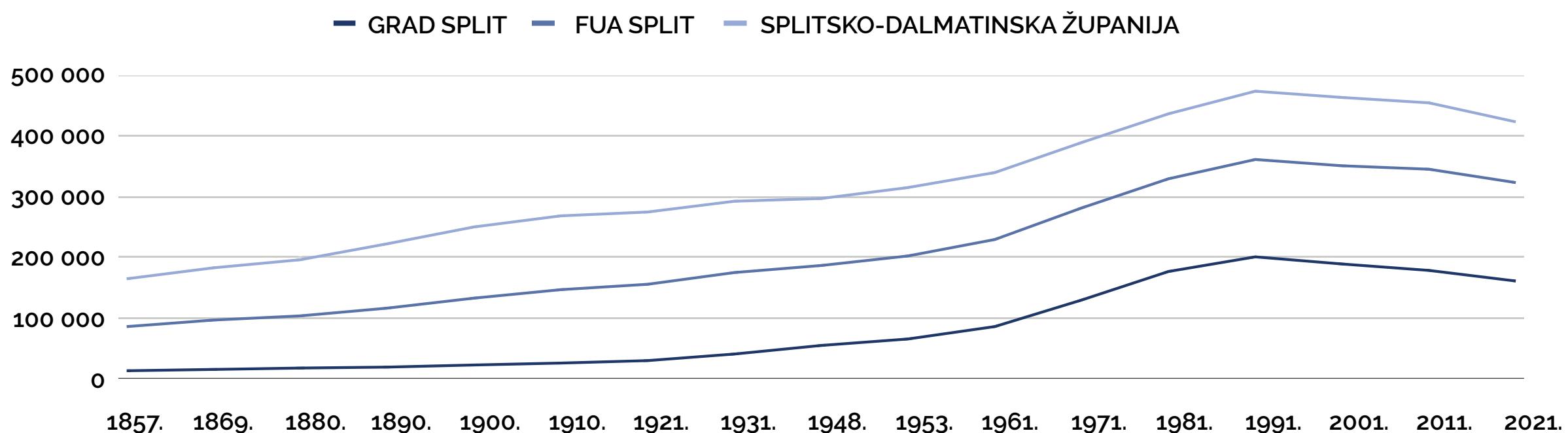
2.4. Stanovništvo

Kretanje stanovništva od početka provođenja popisa stanovništva jasno upućuje na trend preseljenja stanovništva iz FUA-e Split u sam grad. Od 80-ih godina 19. stoljeća samo petina stanovnika FUA-e Split stanuje u gradu Splitu. Prema Popisu 2021., polovica stanovnika FUA-e Split stanuje u gradu Splitu, a ostatak stanovništva stanuje u naseljima koja mu gravitiraju. Vidljivo je i da je u 1857. na području FUA-e Split stanovalo 51% tadašnjeg stanovništva Splitsko-dalmatinske županije, dok danas na istom području danas stanuje nešto više od 76% ukupnog stanovništva te županije (grafikon 4).

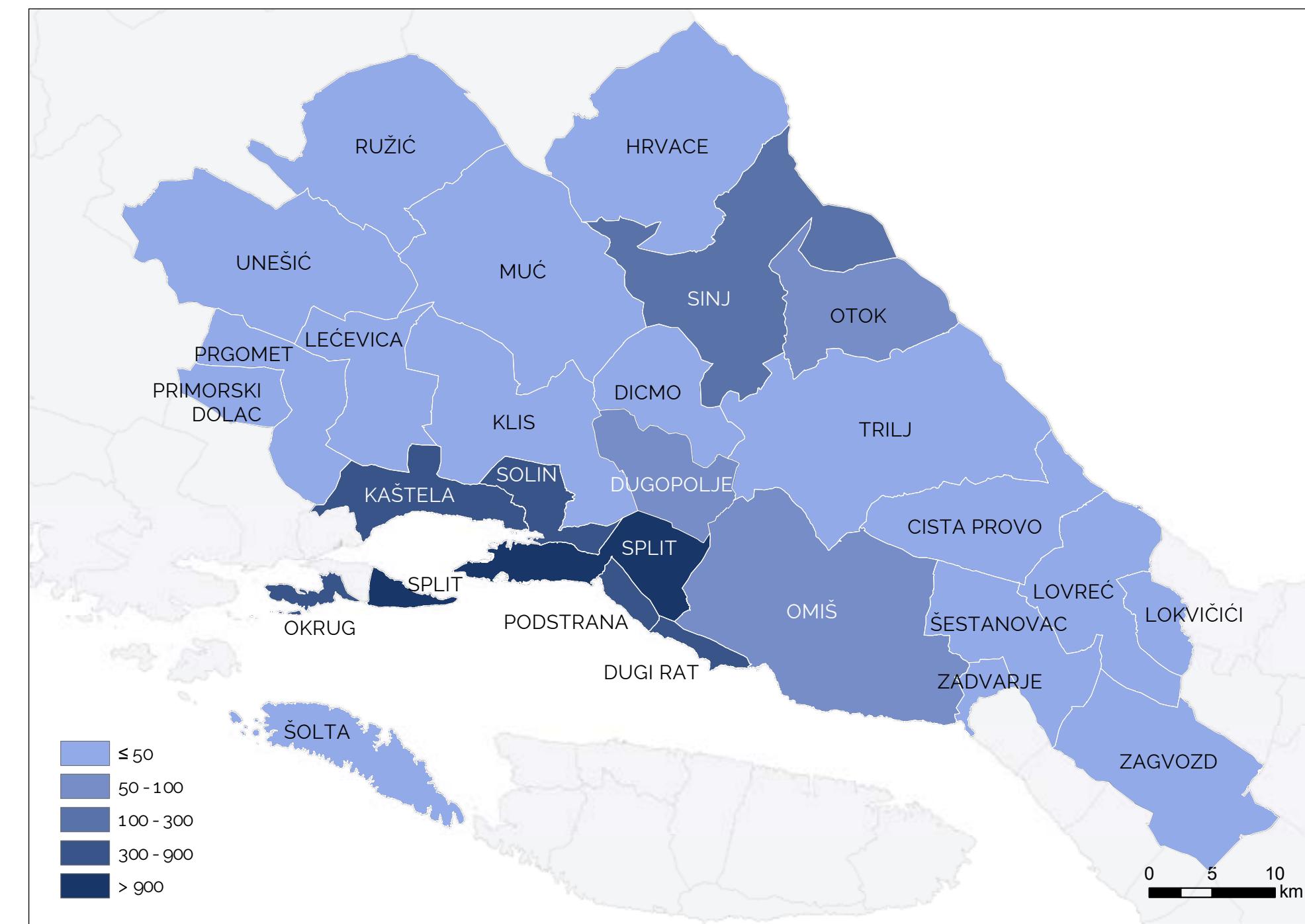


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Split (karta 5) upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u općinama/gradovima (Podstrana, Solin, Kaštela, Drugi Rat, Okrug) koji su geografski bliži Gradu Splitu kao najgušće naseljenoj prostornoj jedinici, dok se općine srednje gustoće naseljenosti nalaze u blizini sekundarnih urbanih područja – gradova Sinja i Omiša.

GRAFIKON 4: KRETANJE BROJA STANOVNika SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, GRADA SPLITA I FUA-e SPLIT U RAZDOBLJU 1857. – 2021.¹¹



KARTA 5: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e SPLIT U 2021. (st./km²)



¹¹ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

Projektom su prikupljene i demografske varijable, poput onih o starosti i spolu, privatnim kućanstvima i stanovima te o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

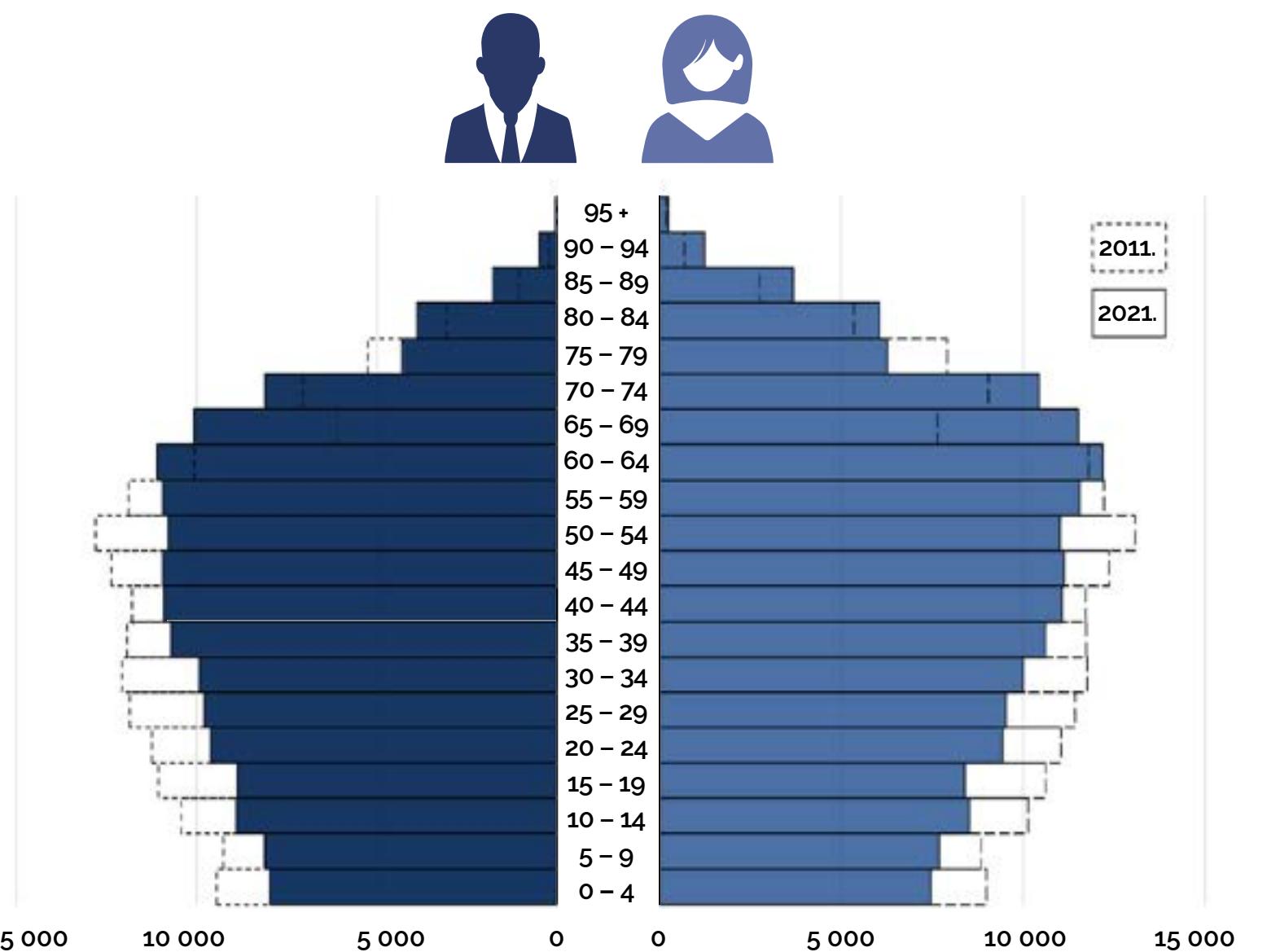
Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Gradu Splitu i FUA-i Split u 2011. i 2021., uočava se trend smanjenja broja žena i muškaraca na sve tri razine u približno istom broju (tablica 12).

TABLICA 12: STANOVNIŠTVO SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, FUA-e SPLIT I GRADA SPLITA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.¹²

Županija/FUA/Grad	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Splitsko-dalmatinska županija	svega	454 798	423 407
	muškarci	221 295	205 299
	žene	233 503	218 108
FUA SPLIT	svega	345 183	323 097
	muškarci	167 538	156 189
	žene	177 645	166 908
Grad SPLIT	svega	178 102	160 577
	muškarci	84 477	75 583
	žene	93 625	84 994

Usporedbu broja stanovnika za 2011. i 2021. u FUA-i Split prikazali smo s pomoću dobno-spolne piramide (grafikon 5), prema kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u dobnim skupinama 60 – 64 godine, 65 – 69 godina i 70 – 74 godine, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobnim skupinama od 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, što jasno upućuje na trend starenja stanovništva.

GRAFIKON 5: BROJ STANOVNIKA FUA-e SPLIT PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Splitu/FUA-i Split, što se može vidjeti iz priložene tablice 13.

TABLICA 13: PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.¹³

Godina	GRAD SPLIT			FUA SPLIT		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	60 384	169 202	13 287	116 838	341 383	24 691
2019.	59 960	168 014	13 194	116 359	339 983	24 590
2020.	59 539	166 834	13 101	115 882	338 589	24 489
2021.	59 121	165 663	13 009	115 406	337 200	24 389
2022.	59 631	156 999	16 151	116 315	320 555	29 548

¹² Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

¹³ Podaci za razdoblje 2018. – 2021. procijenjeni su na temelju rezultata Popisa 2011., a za 2022. na temelju rezultata Popisa 2021.

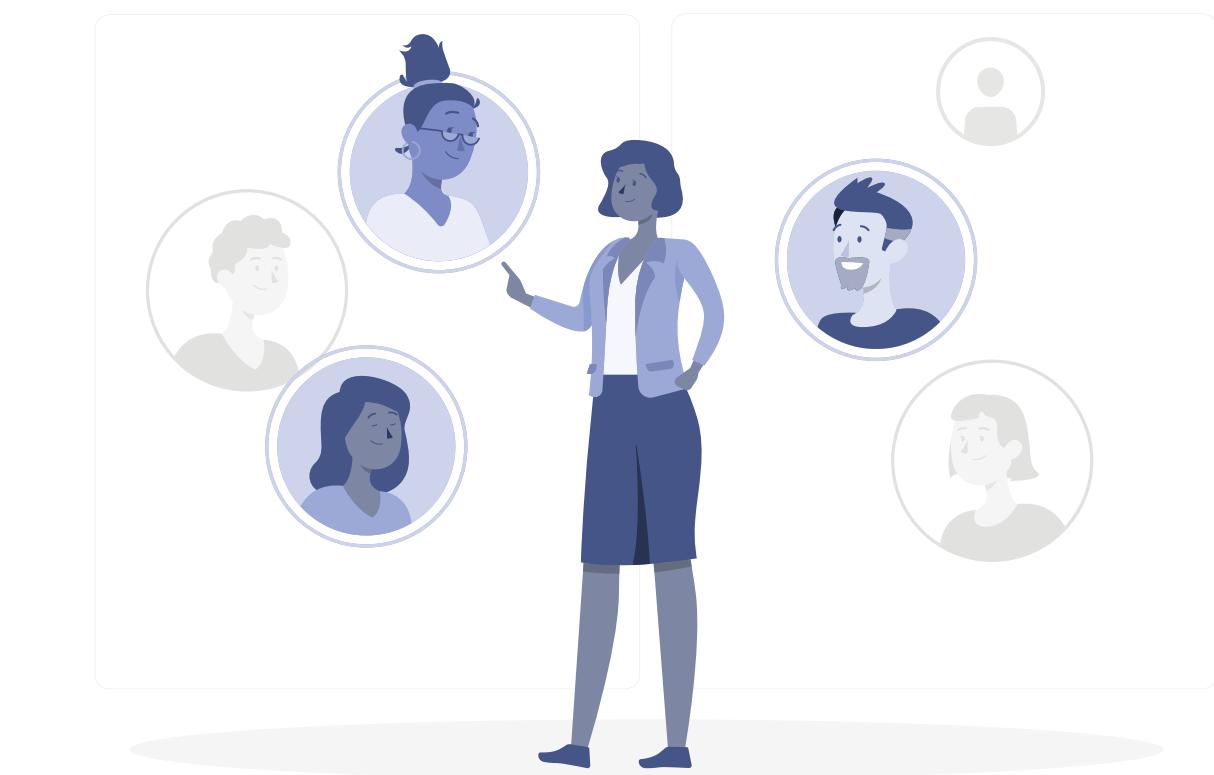
Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti u Gradu Splitu/FUA-i Split, što se može vidjeti iz priloženih tablica 14 i 15.

TABLICA 14: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD SPLIT			FUA SPLIT		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	71 713	35 594	36 119	144 059	73 452	70 607
2019.	71 646	36 375	35 271	143 902	75 048	68 854
2020.	71 143	36 120	35 023	143 312	74 740	68 572
2021.	82 304	43 748	38 556	148 718	79 368	69 351
2022.	83 589	42 704	40 885	154 865	80 094	74 770

TABLICA 15: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD SPLIT			FUA SPLIT		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	9 684	4 705	4 979	19 422	9 682	9 740
2019.	6 586	2 676	3 910	13 178	5 500	7 678
2020.	6 540	2 657	3 883	13 124	5 477	7 647
2021.	8 104	3 517	4 587	16 598	7 495	9 103
2022.	7 762	3 411	4 351	16 693	7 444	9 249



2.5. Gradska statistika

U ovom se poglavlju detaljnije analiziraju prikupljene varijable za Grad Split i njegovo funkcionalno urbano područje (FUA Split) za razdoblje 2018. – 2022.

Od prometnih pokazatelja ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Splita (tablica 16).

TABLICA 16: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU SPLITU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km od centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	20	39,27	6,62	70 516	7
2019.	20	39,10	6,80	72 018	6
2020.	20	39,27	6,75	72 057	7
2021.	20	39,27	7,20	62 692	4
2022.	20	41,66	7,58	63 758	2

Prikupljanjem podataka o duljini biciklističke mreže, označenih biciklističkih staza i putova, utvrđeno je da grad Split ima 20 km označenih biciklističkih staza i putova. Treba spomenuti da je u tijeku EU-ov projekt kojim se unaprjeđuje razvoj sustava biciklističkih staza urbane aglomeracije Splita, a u budućnosti se planira njihovo daljnje povećanje.

Što se tiče varijable cijena kombinirane mjesecne karte za sve oblike javnog prijevoza na području 5 – 10 km od centra grada, ona na području Grada Splita postoji samo za uslugu javnog prijevoza autobusom koju pruža tvrtka u gradskom vlasništvu. Cijena mjesecne karte za javni gradski prijevoz u 2021. iznosila je 39,27 €, a u 2022. porasla je na 41,66 €.

Dnevna cijena vožnje taksijem u centru grada ili na udaljenosti od 5 km od centra grada u 2021. u Splitu je iznosila 7,20 €, a u 2022. porasla je na 7,58 €.

Velik utjecaj na tu cijenu ima turistička sezona, u kojoj cijene usluga taksija rastu zbog povećanog priljeva turista koji preferiraju prijevoz taksijem.

Od 2020. u padu je broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama, a zanimljivi su i podaci o broju privatnih registriranih automobila.

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Splita, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 17, grafikon 6).

TABLICA 17: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU SPLITU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

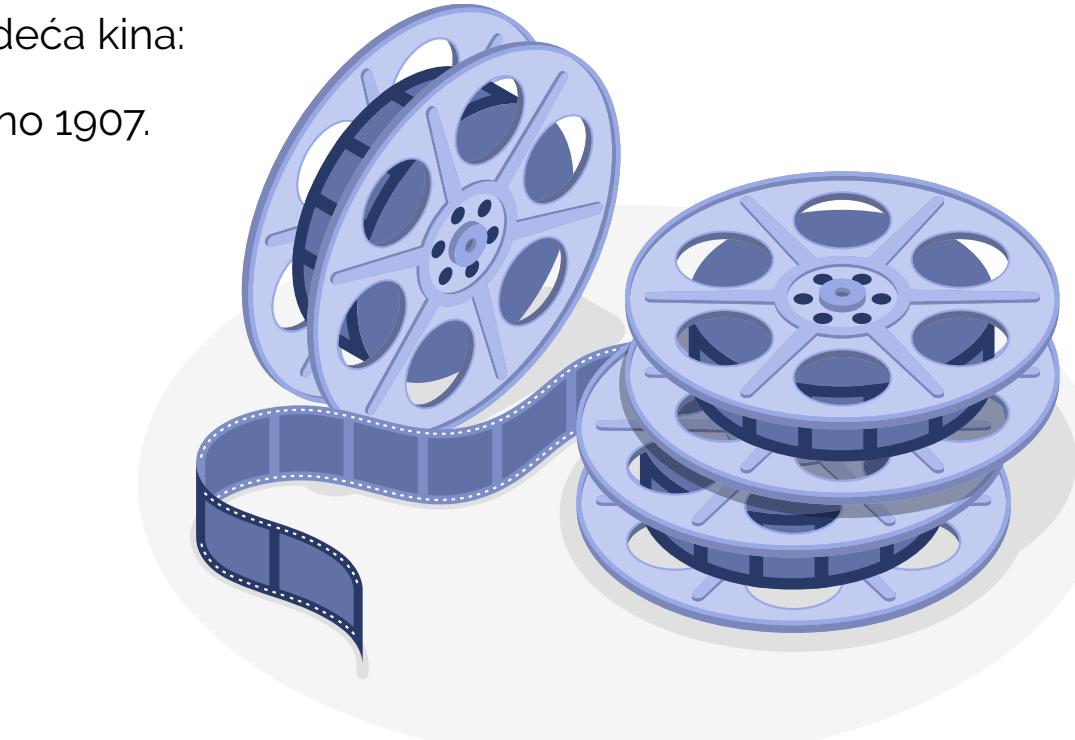
Godina	Broj sjedala u kinima	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica
2018.	4 098	699 357	459 910	9	9
2019.	3 347	593 725	561 913	9	9
2020.	4 099	220 383	111 264	9	9
2021.	3 851	368 980	212 754	9	9
2022.	5 973	446 825	345 876	9	9

Članovi Gradske knjižnice Marka Marulića mogu posudjivati knjige na devet lokacija.

Prikupljeni su i podaci o posjetiteljima kina. Posljednjih godina broj kina u Splitu postupno se smanjuje jer su tradicionalna kina u centru grada zamjenili multiplexi smješteni u trgovackim centrima.

U Splitu se nalaze sljedeća kina:

- [Kino Karaman](#), osnovano 1907.
- [Multiplexi Cinestar](#)
- [Multiplex Cineplexx](#)
- [Kinoteka Zlatna vrata](#)
- [Ljetno Kino Bačvice](#).



Osobito su važni filmski festivali

[Festival mediteranskog filma Split](#):

[Split Film Festival](#).

Grad Split dom je brojnim muzejima u kojima su sačuvani dijelovi povijesti grada i okolnog područja. Posebna su zanimljivost Dioklecijanova palača i podrumi koji su je sa starom gradskom jezgrom 1979. upisani na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine. Palača koju nazivaju i "živim spomenikom" jedinstvena je po tome što u njoj i dandanas, 1717 godina nakon završetka njezine gradnje, stanuju stanovnici grada Splita.

Muzeji grada Splita:

[Arheološki muzej](#)

[Etnografski muzej](#)

[Meštirovićeva galerija i](#)

[Meštirovićeve Crikvine Kaštيلac](#)

[Hrvatski pomorski muzej](#)

[Kuća slave splitskog sporta](#)

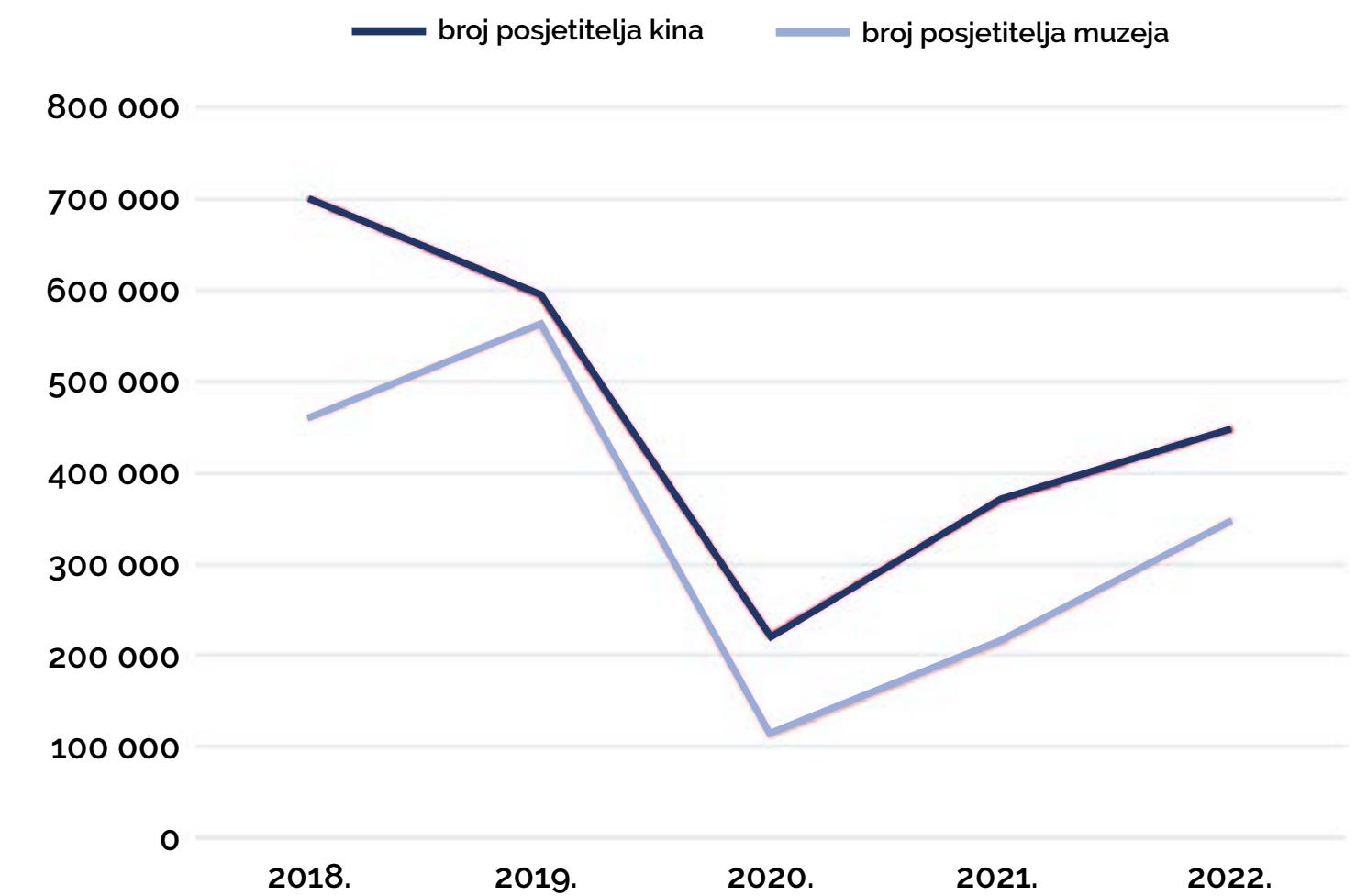
[Muzej grada Splita](#)

[Muzej hrvatskih arheoloških spomenika](#)

[Prirodoslovni muzej i zoološki vrt](#)

[Muzej Iluzija](#)

GRAFIKON 6: BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA SPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



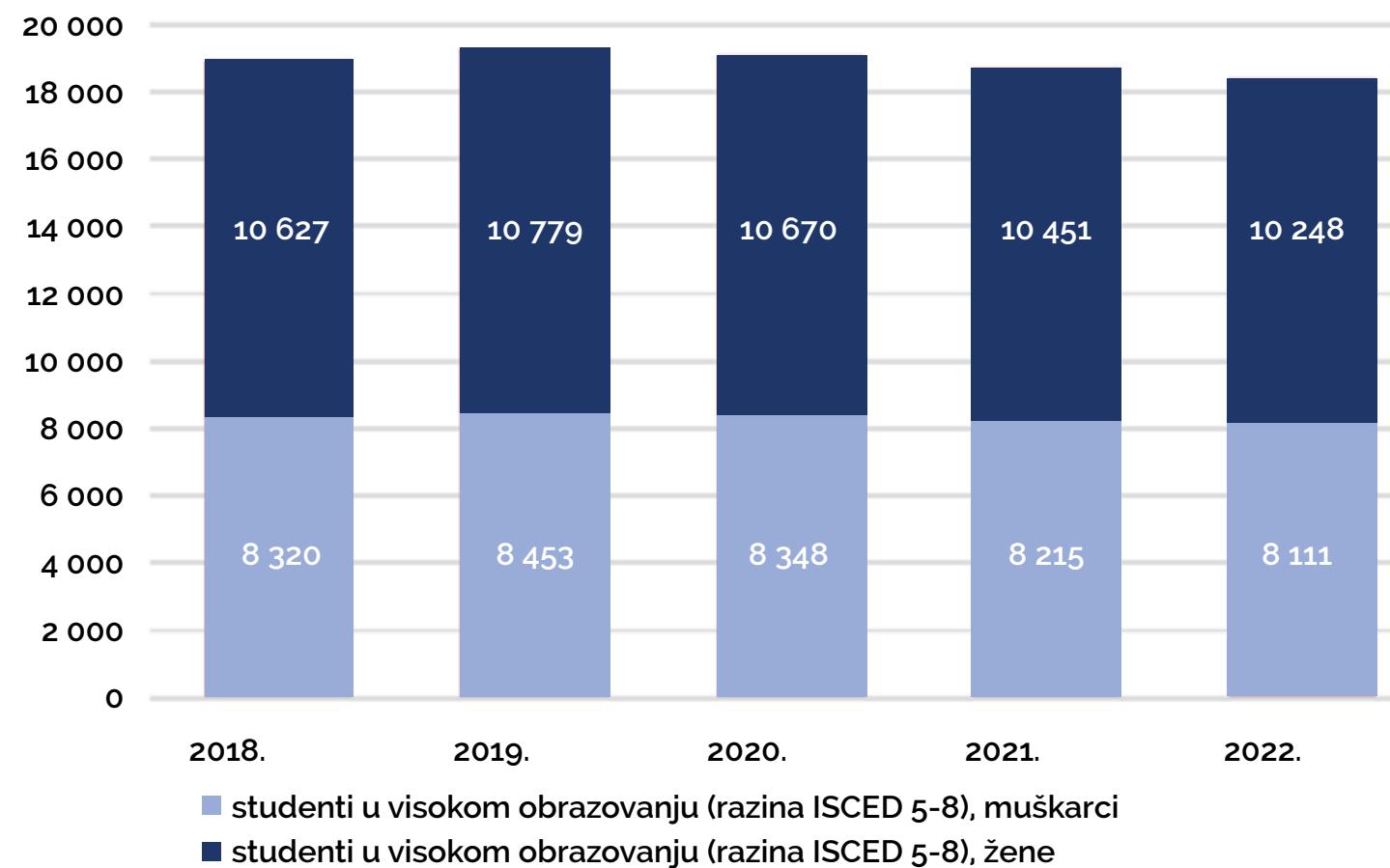
Broj posjetitelja u kinima i muzejima vidljivo je smanjen nakon proglašenja pandemije bolesti COVID-19 u 2020., kada su na više mjeseci bili zatvoreni muzeji i kina, a izravna posljedica pandemije bilo je trajno zatvaranje nekih modernih muzeja, čiji rad nije sufinancirao javni sektor.

U projektu su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), a iz kojih je vidljiva stagnacija, odnosno blago smanjenje ukupnog broja upisanih studenata, što je zapravo u korelaciji s prethodno prikazanim negativnim kretanjem ukupnog broja stanovnika u mlađim dobnim skupinama (tablica 18, grafikon 7).

TABLICA 18: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	18 947	8 320	10 627
2019.	19 232	8 453	10 779
2020.	19 018	8 348	10 670
2021.	18 666	8 215	10 451
2022.	18 359	8 111	10 248

GRAFIKON 7: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. prisutan je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u informacijama i komunikacijama. Jedini kontinuirani pad broj zaposlenih primjetan je u rudarstvu, proizvodnji i energiji (područja B, C i D) (tablice 19 i 20).



TABLICA 19: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	SPLIT	62 297	209	7 295	4 757	19 228	1 685
	FUA SPLIT	95 820	795	15 021	8 301	31 873	1 897
2019.	SPLIT	62 643	192	7 331	4 694	19 241	1 651
	FUA SPLIT	94 479	767	14 914	8 537	29 760	1 854
2020.	SPLIT	68 497	221	6 517	5 188	21 238	1 727
	FUA SPLIT	108 006	922	14 589	10 044	35 855	2 045
2021.	SPLIT	67 907	223	7 074	5 182	19 786	1 796
	FUA SPLIT	109 210	1 028	15 452	10 239	35 383	2 146
2022.	SPLIT	69 187	238	6 253	5 411	20 508	2 059
	FUA SPLIT	111 534	1 058	15 089	10 802	36 163	2 419

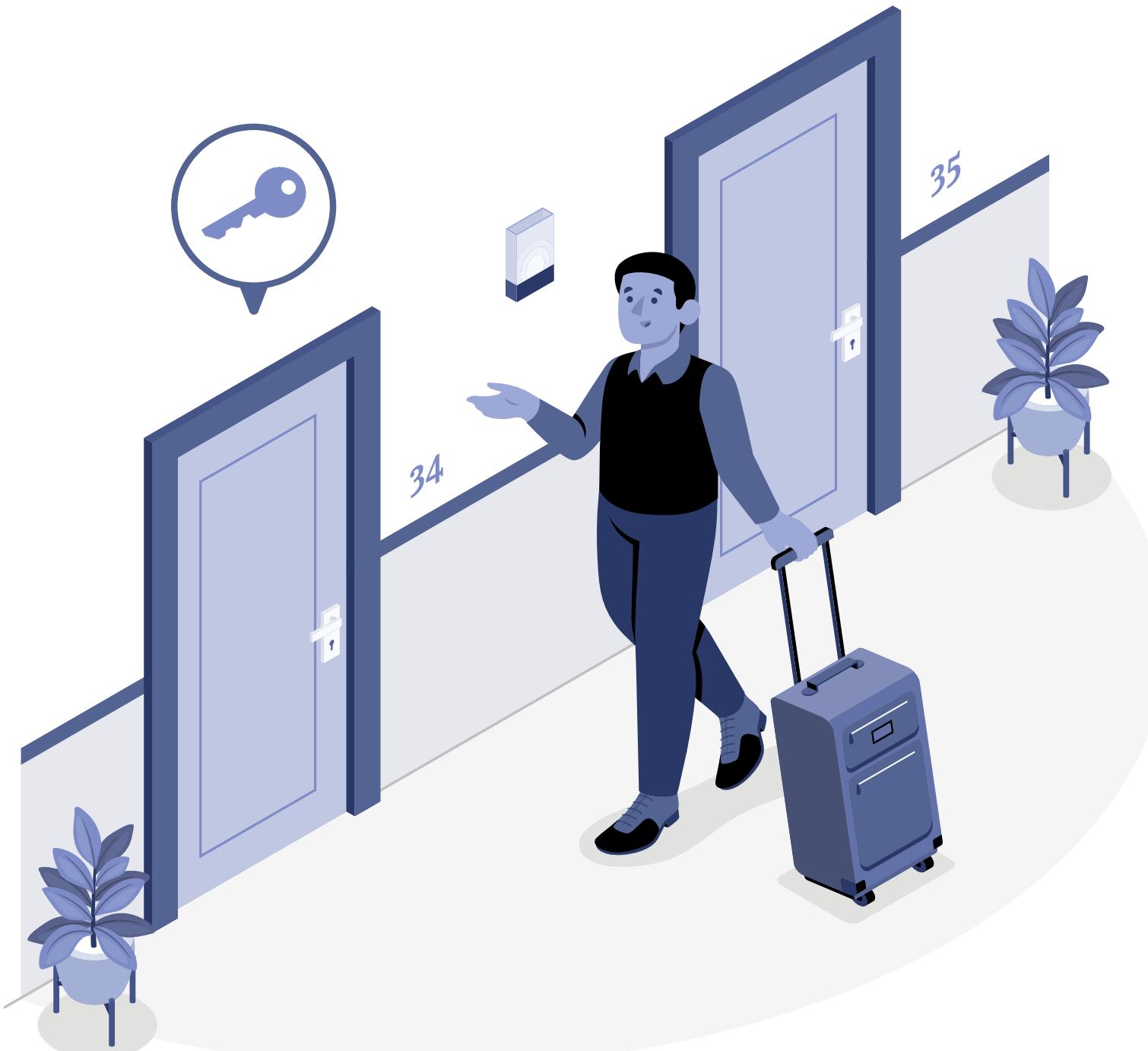
TABLICA 20: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	SPLIT	1 824	538	6 642	16 781	3 338
	FUA SPLIT	1 889	649	8 701	21 501	5 193
2019.	SPLIT	1 856	576	6 595	17 320	3 187
	FUA SPLIT	1 912	705	8 607	22 362	5 061
2020.	SPLIT	2 778	765	7 856	18 044	4 163
	FUA SPLIT	2 850	910	10 565	23 579	6 647
2021.	SPLIT	2 683	766	7 868	18 462	4 067
	FUA SPLIT	2 741	915	10 585	24 099	6 622
2022.	SPLIT	2 733	697	8 176	18 938	4 174
	FUA SPLIT	2 793	843	11 018	24 577	6 772

2.6. Turistička aktivnost

Grad Split jedan je od najposjećenijih i turistički najatraktivnijih gradova u Hrvatskoj. Bogatu turističku ponudu čini mnoštvo znamenitosti, prirodnih ljepota, gastronomije te kulturnih, sportskih i zabavnih sadržaja.

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Splita i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Split ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 21).



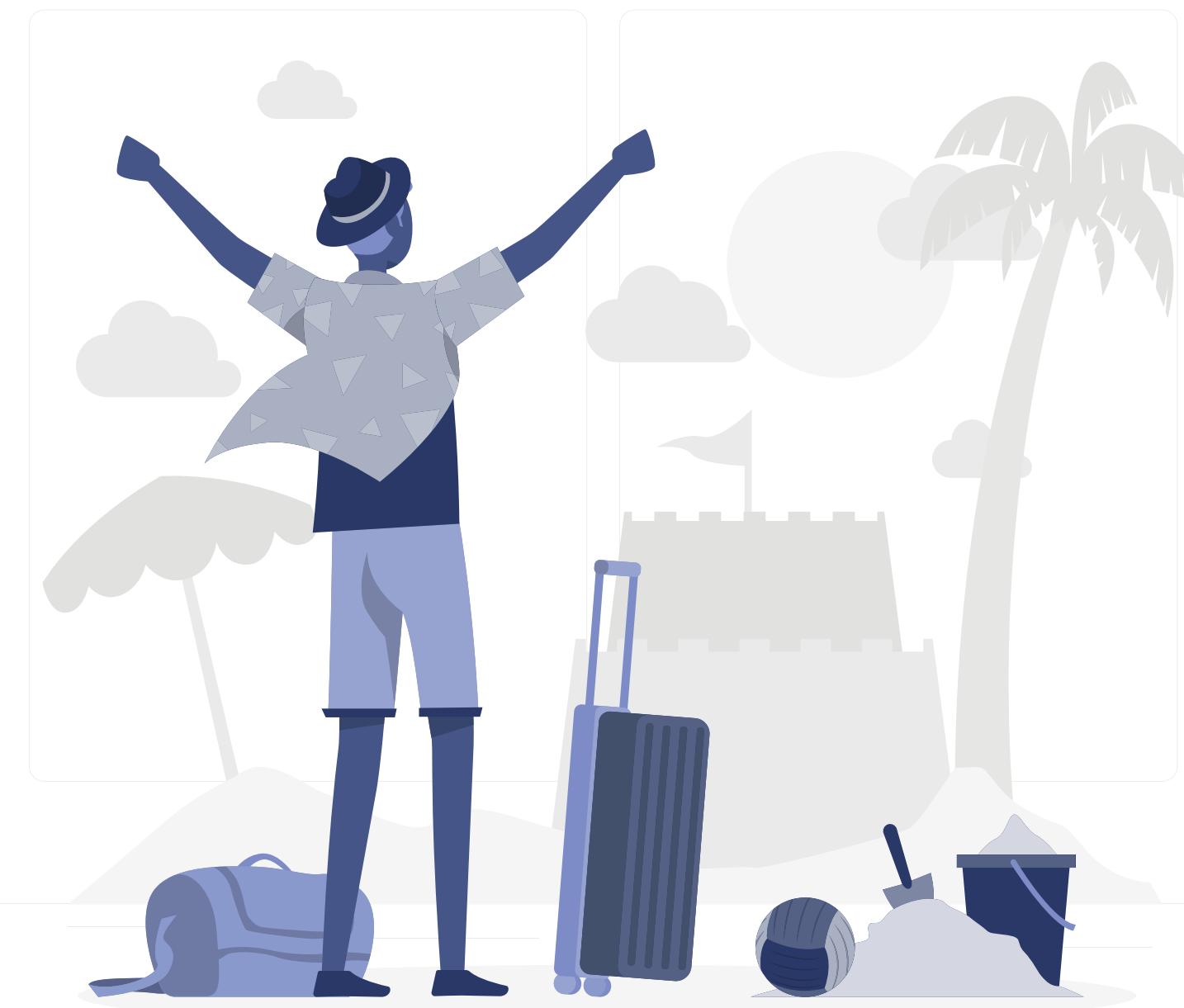
TABLICA 21: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SPLITU/FUA-i SPLIT U 2021.¹⁴

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
SPLIT	27 523	5 988	478 040	66 340	411 700	1 715 549	165 624	1 549 925
Kaštela	8 937	1 013	71 538	6 380	65 158	472 249	25 257	446 992
Omiš	14 600	1 562	125 947	8 500	117 447	841 703	36 546	805 157
Sinj	324	80	6 874	3 732	3 142	18 217	6 652	11 565
Solin	993	264	16 700	5 512	11 188	65 726	11 094	54 632
Trilj	445	48	2 109	431	1 678	14 266	1 186	13 080
OPĆINE								
Cista Provo	120	38	737	33	704	6 270	190	6 080
Dicmo	165	55	991	6	985	8 343	20	8 323
Dugi Rat	6 484	596	48 079	3 669	44 410	348 111	18 226	329 885
Dugopolje	194	54	1 426	165	1 261	9 743	294	9 449
Hrvace	112	18	564	109	455	3 855	202	3 653
Klis	412	162	3 510	417	3 093	20 845	768	20 077
Lećevica	64	21	367	16	351	3 222	95	3 127
Lokvičići	31	6	z	z	z	z	z	z
Lovreć	97	36	445	16	429	3 824	58	3 766
Muć	123	36	669	60	609	4 775	113	4 662
Okrug	9 673	1 259	73 214	3 359	69 855	531 970	21 730	510 240
Otok	46	18	274	6	268	2 180	30	2 150
Podstrana	7 687	805	78 004	8 518	69 486	466 235	28 608	437 627
Prgomet	53	10	z	z	z	z	z	z
Primorski Dolac	58	24	341	15	326	2 694	77	2 617
Šestanovac	224	84	1 496	72	1 424	13 339	265	13 074
Šolta	2 428	244	13 976	2 565	11 411	122 715	20 328	102 387
Zadvarje	353	20	402	30	372	3 289	118	3 171
Zagvozd	281	84	z	z	z	z	z	z
Ružić	56	18	237	16	221	1 978	71	1 907
Unešić	68	18	378	10	368	3 277	36	3 241
FUA SPLIT	81 551	12 561	926 318	109 977	816 341	4 684 375	337 588	4 346 787

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Split, na Grad Split odnosi se 33,8% stalnih postelja, 51,6% ukupnih dolazaka turista i 36,6% ukupnog broja njihovih noćenja.

¹⁴ Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Splita i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Split ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 22).

TABLICA 22: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SPLITU/FUA-i SPLIT U 2022.¹⁵

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
SPLIT	30 258	3 167	786 592	82 171	704 421	2 620 705	185 110	2 435 595
Kaštela	10 057	1 365	104 774	8 852	95 922	628 560	28 940	599 620
Omiš	14 990	1 860	158 003	9 361	148 642	993 074	36 799	956 275
Sinj	372	84	10 582	5 222	5 360	24 710	8 893	15 817
Solin	1 111	281	26 272	5 893	20 379	95 937	11 540	84 397
Trilj	411	44	2 694	489	2 205	17 479	1 415	16 064
OPĆINE								
Cista Provo	148	44	973	26	947	7 651	126	7 525
Dicmo	182	55	1 279	14	1 265	10 089	68	10 021
Dugi Rat	6 706	700	59 603	3 491	56 112	411 953	16 527	395 426
Dugopolje	221	56	2 243	265	1 978	13 491	406	13 085
Hrvace	108	16	650	111	539	4 918	302	4 616
Klis	466	162	4 509	371	4 138	26 847	675	26 172
Lećevica	62	19	350	7	343	3 074	40	3 034
Lokvičići	54	12	302	1	301	2 772	7	2 765
Lovreć	97	34	590	30	560	5 068	183	4 885
Muć	149	28	868	65	803	6 920	134	6 786
Okrug	9 956	1 450	89 072	3 486	85 586	628 074	22 773	605 301
Otok	63	20	z	z	z	z	z	z
Podstrana	8 023	970	110 159	8 723	101 436	599 484	28 783	570 701
Prgomet	55	8	428	6	422	3 035	60	2 975
Primorski Dolac	55	12	z	z	z	z	z	z
Šestanovac	228	66	1 760	102	1 658	14 427	299	14 128
Šolta	2 475	275	15 336	2 414	12 922	127 567	17 228	110 339
Zadvarje	82	12	582	38	544	4 468	164	4 304
Zagvozd	338	88	2 685	22	2 663	17 850	124	17 726
Ružić	71	22	z	z	z	z	z	z
Unešić	86	21	497	20	477	4 775	135	4 640
FUA SPLIT	86 824	10 871	1 380 803	131 180	1 249 623	6 272 928	360 731	5 912 197

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Split, na Grad Split odnosi se 34,9% stalnih postelja, 56,9% ukupnih dolazaka turista i 41,8% ukupnog broja njihovih noćenja.

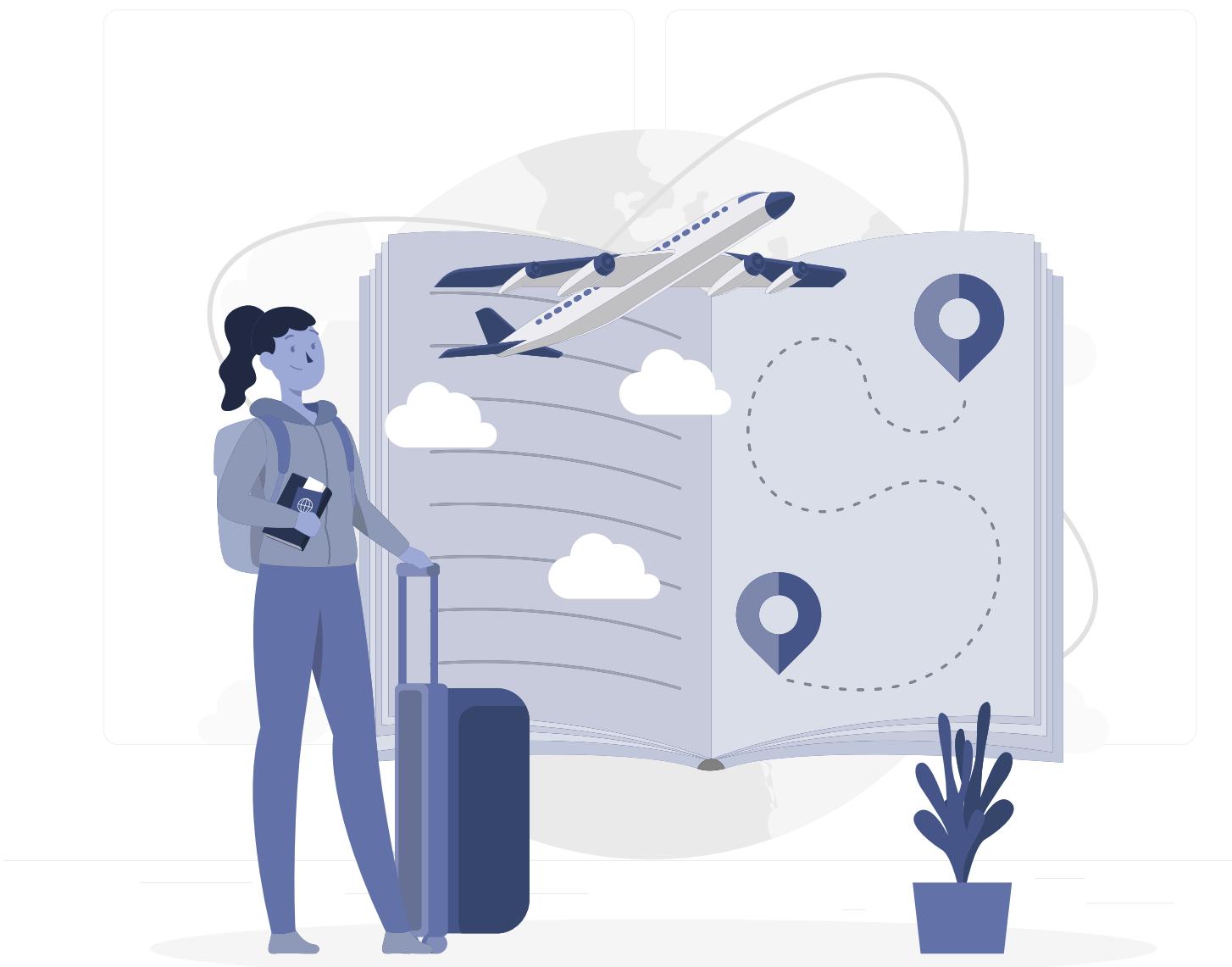
¹⁵ Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

Među najvažnijim turističkim znamenostima grada Splita ubrajaju se Dioklecijanova palača i podrumi te katedrala sv. Duje.

Bogatu turističku ponudu imaju i ostali gradovi/općine FUA-e Split, npr. područje grada Sinja nudi mnoštvo zanimljivosti. Ondje se nalazi Muzej cetinske krajine, nadaleko poznata Sinjska alka i prirodne ljepote rijeke Cetine. Sinjska alka viteška je igra koja se održava u gradu Sinju više od tri stoljeća, a od 2010. upisana je na UNESCO-ov popis europske nematerijalne svjetske baštine.

Turistički su vrlo posjećeni i gradovi Omiš te Kaštela s bogatom turističkom ponudom koju čine različite prirodne i kulturne znamenostи.

Šest kilometara sjeverno od grada Splita, u današnjem Solinu, nalaze se ostaci antičkoga grada Salone. Ona je bila metropola rimske provincije Dalmacije. Do danas su očuvani samo dijelovi grada, tj. prisutni su još samo ostaci poznatog amfiteatra u Saloni (slika 6).



SLIKA 6: OSTACI AMFITEATRA NA PODRUČJU DANAŠNJE SOLINE¹⁶



¹⁶Izvor: SHUTTERSTOCK

POPIS LITERATURE:

- [Grad Split](#)
- Kristijan Herceg [Isusovci u Hrvatskoj - obrazovanje i znanost](#)
- [Muzej Sinjske alke](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.. DZS](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.. DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022.. DZS](#)
- [Turistička zajednica grada Sinja](#)
- [Turistička zajednica grada Omiša](#)

POPIS TABLICA

- TABLICA 12 STANOVNIŠTVO SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, FUA-e SPLIT I GRADA SPLITA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 13 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATNIM KUĆANSTVIMA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 14 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 15 PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 16 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU SPLITU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 17 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU SPLITU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 18 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADASPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 19 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (1. dio)
- TABLICA 20 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU SPLITU I FUA-i SPLIT U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (2. dio)
- TABLICA 21 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SPLITU/FUA-i SPLIT U 2021.
- TABLICA 22 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SPLITU/FUA-i SPLIT U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- GRAFIKON 4 KRETANJE BROJA STANOVNIKA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, GRADA SPLITA I FUA-e SPLIT U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 5 BROJ STANOVNIKA FUA-e SPLIT PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.
- GRAFIKON 6 BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA SPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- GRAFIKON 7 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADASPLITA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA

- KARTA 4 GRAD SPLIT I OPĆINE/GRAĐOVI U SASTAVU FUA-e SPLIT
- KARTA 5 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRAĐOVA U SASTAVU FUA-e SPLIT U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 5 SPLITSKA KALA
- SLIKA 6 OSTACI AMFITEATRA NA PODRUČJU DANAŠnjeg SOLINA

—RIJEKA



3. RIJEKA

3.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Rijeka najveća je hrvatska luka. Smješten je u samom srcu Kvarnera, na ušću Rječine u Riječki zaljev i podno planinske zapreke koja je u njezinu zaledu nazuša (40 do 50 km) i najniža (Gornje Jelenje, 929 m; Postojnska vrata, 698 m). Područje grada ima umjerenou toplu vlažnu klimu.

Grad Rijeka smješten je u blizini sjedišta susjednih županija, primjerice, udaljenost do Pazina iznosi 60 km, od Karlovca 140 km, od Gospića 155 km i od Zadra 225 km. Na udaljenosti od 100 km nalaze se veći gradovi regije: Pula, Trst i Ljubljana, dok se na udaljenosti od 500 km nalazi većina glavnih gradova i središta srednje Europe: Budimpešta, Beč, München, Milano i drugi.

Kopneni dio može se podijeliti na dvije cjeline: izgrađeni dijelovi naselja na priobalnom dijelu i prirodni prostor koji čine šumske i poljoprivredne površine u sjevernome i istočnom zaledu. Veći dio zapadnog dijela smješten je na ravnjaku (Zamet, Gornji Zamet, Drenova) sve do Škurinjske Drage, a slična ortografija područja vidljiva je i u istočnom dijelu grada (Sušak) između kanjona Rječine, Drage i Martinšćice, kao najistaknutijih prostornih rasjeda. Sjeverni dio područja topografski je i morfološki razvedeniji. Zanimljivo je da se Lubanj, najviši vrh grada, nalazi na nadmorskoj visini od 498 metara i udaljen je od mora samo 1,5 km zračne udaljenosti. Prirodno-geografske i topografske okolnosti odredili su razvoj i funkcije grada Rijeke.



3.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Rijekajest administrativno-upravno, prosvjetno-kulturno i gospodarsko središte.

Podrijetlo imena Rijeka seže u daleku prošlost. Primjerice, grad Rijeka se na talijanskom jeziku naziva *Fiume*, na slovenskom Reka, dok ga na čakavskom narječju zovu Reka ili Rika. Ime grada na mađarskom jeziku izvorno je bilo *Szentvit*, ali je kasnije promijenjen u *Fiume*. Na njemačkom jeziku Rijeka se zvala *Sankt Veit am Flaum* ili *Pflaum*.

Sve spomenute drevne i moderne denominacije znače "rijeka" na njihovim jezicima: referencija je na rijeku Rječinu (na talijanskome *Eneo*, a na čakavštini Rečina) poznatu i kao *Fiumara*, *Tarsia*, *Réčina* i *Pflaum*, koja prolazi kroz grad i nekada ga je dijelila na dva dijela, dijeleći ujedno i dvije države.

Grad Rijeka je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na mjesne odbore.

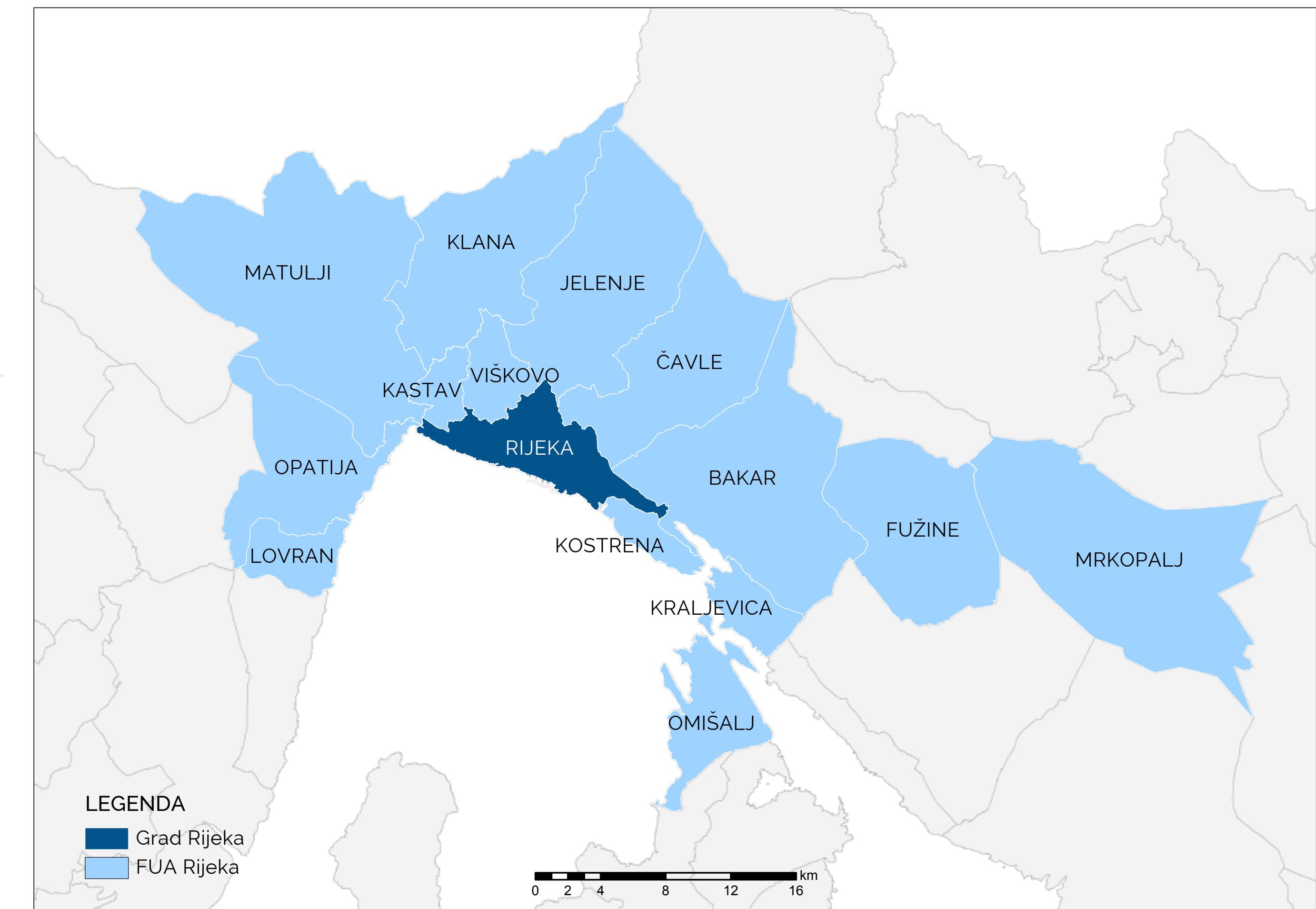


Grad Rijeka kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Primorsko-goranske županije obuhvaća prostor naselja Rijeka.

FUA Rijeka obuhvaća prostor Grada Rijeke i 14 općina/gradova (karta 6) u sastavu Primorsko-goranske županije.



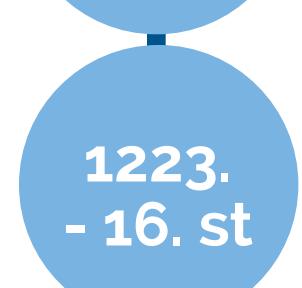
KARTA 6: GRAD RIJEKA I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e RIJEKA



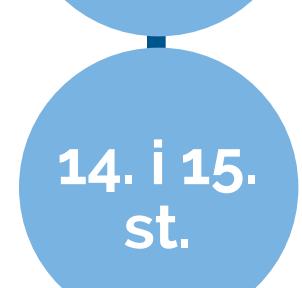
3.3. Crtice iz povijesti i kulture



Na području Trsata nalazilo se liburnsko naselje Tarsatica.

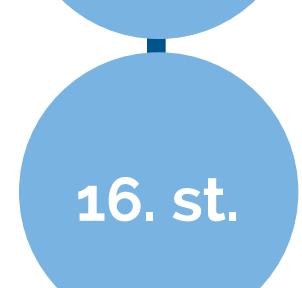


Grad Rijeka u posjedu je Frankopana.

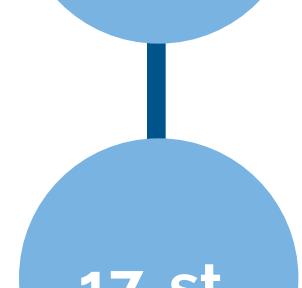


Vladavina grofova Devinskih, knezova Frankopana te grofova Walsee.

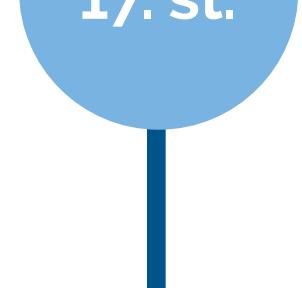
Grad Rijeku 1466. preuzimaju Habsburgovci.



Rijeka počinje zaostajati, ponajprije zbog provala Osmanlija, rata s Mletačkom Republikom i jačanja drugih gradova, posebice Trsta i Bakra. Uz sve to, Rijeka je uspjela zadržati dinamične odnose sa svojim zaledem te je imala hrvatska obilježja (npr. održavale su se glagoljaške mise). Bila je istaknuto kulturno središte u kojem su se tiskale knjige na glagoljici.



Dolazak prvih isusovačkih redovnika na poziv gradskih vlasti koje su im istodobno ustupile kuću za stanovanje, prostor za organiziranje gimnazijске nastave i crkvu svetog Roka za bogoslužje. Poduzetni isusovci od samih su početaka prikupljali finansijska sredstva za gradnju nove crkve te zgrade kolegija i sjemeništa. Svojim pokroviteljstvom i pružanjem podrške umjetnicima stvarali su plodno tlo za razvoj umjetnosti u Rijeci te pridonijeli stvaranju bogatoga kulturnog nasljeđa grada.



Karlo VI. proglašio je Rijeku slobodnom lukom i otad započinje njezin gospodarski uspon. Izgrađena je Karolinska cesta do Karlovca kojom se plovnim putovima Kupe, Save i Dunava trgovalo na panonskom prostoru.

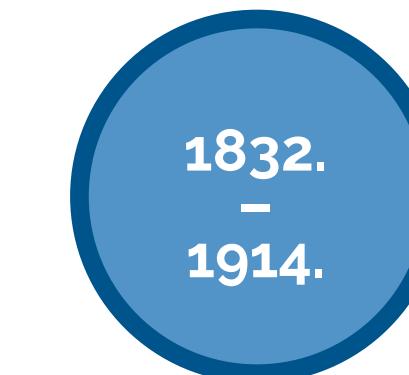


Prikazana prva filmska predstava u Rijeci, ali i u Hrvatskoj.

Jedan od najprepoznatljivijih simbola Rijeke jest i hrvatski autohtoni pučki nakit – morčić. Od 17. stoljeća najrašireniji je nakit u Rijeci i na Kvarneru.

Rijeka ima bogatu povijest razvoja industrijske proizvodnje poput rafinerije šećera i manufakture jedara, tvornice papira Hartera, tvornice torpeda *Whitehead* pa sve do današnje rafinerije nafte i brodogradilišta Viktor Lenac d. d., koje se nekoć nazivalo Lazarus, i brodogradilišta 3. maj.

Među najvažnijim povijesnim ličnostima kao najpoznatiji Riječanin ističe se



Ivan pl. Zajc – skladatelj i dirigent, utemeljitelj hrvatske opere; ravnatelj Glazbenog zavoda u Zagrebu, autor 19 opera (Nikola Šubić Zrinski, 1876.), 26 opereta ("Momci na brod"), oratorija, kantata, solo pjesama i dr.

Među najvažnije arhitektonске i kulturne znamenitosti svakako treba spomenuti:

Trsatske stube Petra Kružića koje su građene 1531., 1725. i 1745. Naziv su dobile po kliškom kapetanu Petru Kružiću, koji je 1531. sagradio njihov prvi dio. Gornji dio stuba sagradio je 1725. Gavro Aichelburg, vojvoda štajerski, kranjski i koruški te brinjski kapetan. Na njihovu početku nalazi se ulazni trijem s reljefom Bogorodice – tješiteljice žalosnih (*Consolatrix affitorum*) iz 1745. Kapеле uza stube posvećene su svecima. Stube su se obnavljale nekoliko puta i dodavani su novi dijelovi. Na ulaznom trijemu postavljena je spomen-ploča u znak sjećanja na Petra Kružića. Na završetku stuba nalazi se kapela sv. Nikole s glagoljskim natpisom iz 1531.

U razdoblju 1771. – 1924. izgrađeno je **groblje Kozala**, najstarije groblje u Rijeci. Njegove grobnice i spomenici odražavaju bogatu kulturnu baštinu. Groblje Kozala zaštićeno je kao kulturno-povijesno dobro. Oko 1924. poprimilo je konačni planimetrijski oblik i dosegnulo svoju najveću površinu.

U gradu Rijeci postoji groblje kućnih ljubimaca. Pretpostavlja se da su ga izgradili lovci za potrebe ukopa svojih lovačkih pasa i datira od početka 20. stoljeća, no jedini trag su nadgrobni spomenici koji datiraju iz vremena između dva svjetska rata. Sve do 2004. na groblju su se pokapali kućni ljubimci građana Rijeke, ali i kućni ljubimci građana okolice Rijeke te Italije i Njemačke.

Neke od arhitektonskih i kulturnih znamenitosti Rijeke jesu Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca, katedrala sv. Vida (slika 7) i Trsatska gradina.

SLIKA 7: KATEDRALA sv. VIDA¹⁷



¹⁷ Izvor: Turistička zajednica grada Rijeke, katedrala sv. Vida

3.4. Stanovništvo

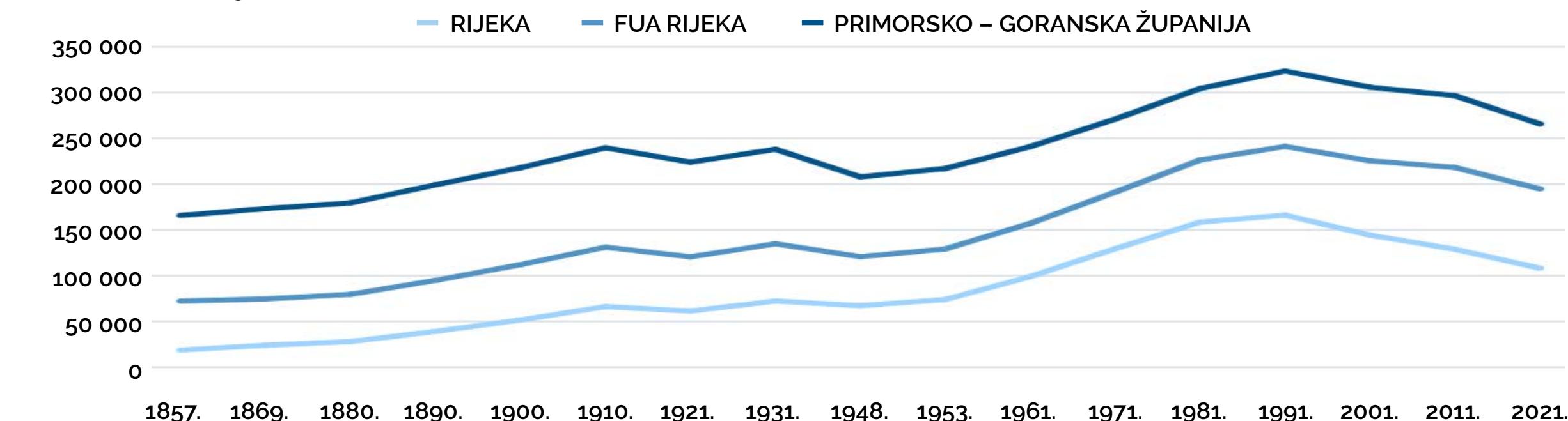
Kao i u većini ostalih gradova u Republici Hrvatskoj, kretanje stanovništva od početka provođenja popisa stanovništva 1857. pa sve do 1991. upućuje na trend povećanja broja stanovnika u gradu Rijeci i FUA-i Rijeka te u cijeloj Primorsko-goranskoj županiji. Nažalost, posljednjih godina prisutan je trend smanjenja broja stanovnika. Pritom se uočavaju sve veće razlike u kretanju stanovništva između grada i njegove okolice. Primjerice 1857. Grad Rijeka činio je 26% stanovništva FUA-e Rijeka, dok se prema Popisu 2021. taj udio povećao na 56%.

Promatrajući udio stanovništva FUA-e Rijeka u odnosu na ukupno stanovništvo Primorsko-goranske županije, on je s 44% u 1857. porastao na 73% u 2021. Iz tih podataka možemo vidjeti kako danas većina stanovništva Primorsko-goranske županije stanuje na području FUA-e Rijeka (grafikon 8).

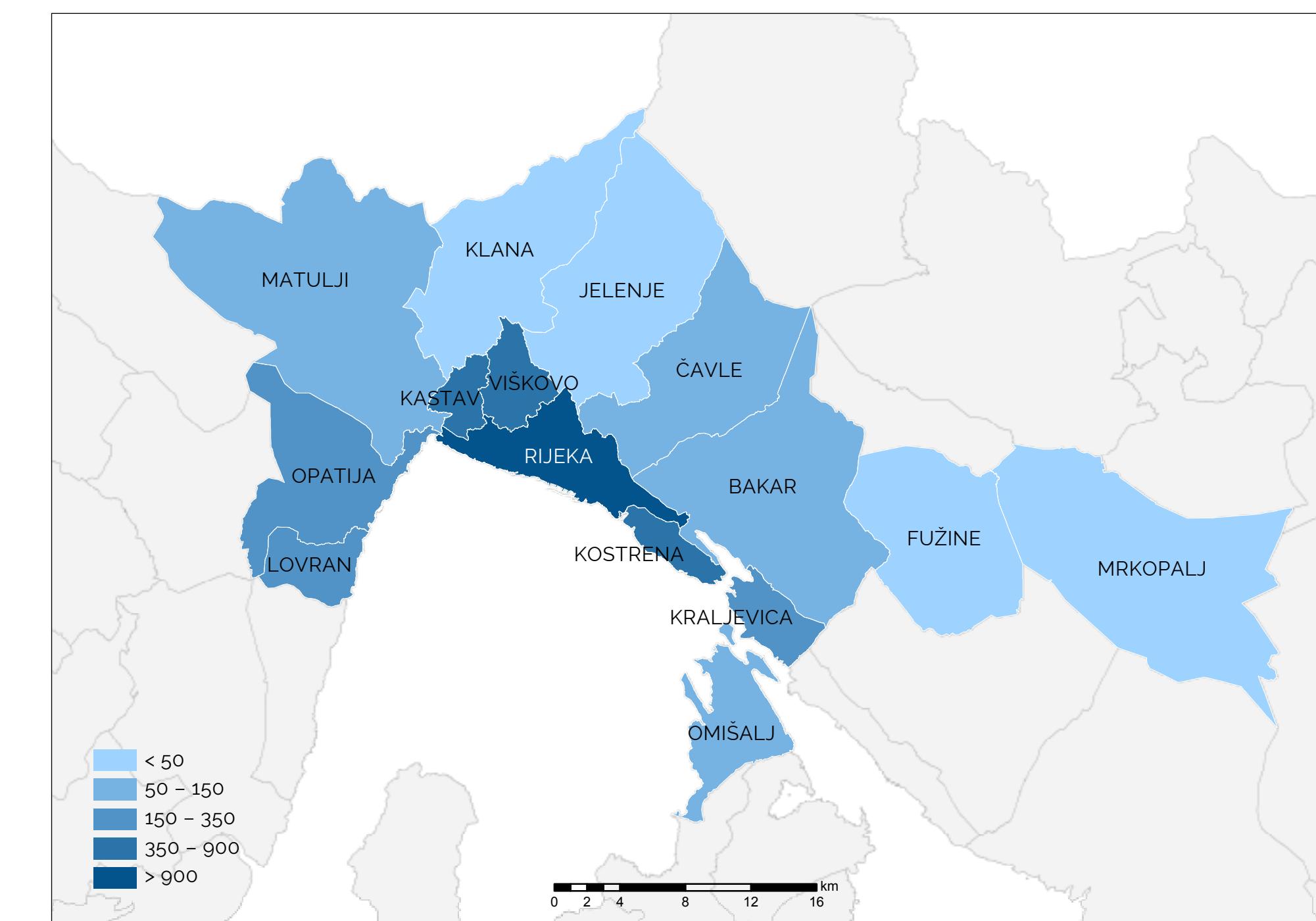


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Rijeka (karta 7) upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u Gradu Rijeci i u susjednim općinama Viškovo, Kastav i Kostrena. Najrjeđe su naseljene općine Fužine i Mrkopalj, koje se nalaze u Gorskem kotaru i najudaljenije su od grada Rijeke. Općine Klana i Jelenje također su rijetko naseljene općine unutar FUA-e Rijeka ponajprije zbog njihova geografskog položaja u planinskom dijelu između Riječkog primorja, Gorskog kotara i Republike Slovenije.

GRAFIKON 8: KRETANJE BROJA STANOVNICKA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, GRADA RIJEKE I FUA-e RIJEKA U RAZDOBLJU 1857. – 2021.¹⁸



KARTA 7: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e RIJEKA U 2021. (st./km²)



¹⁸ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

U sklopu projekta prikupljene su i demografske varijable poput starosti i spola, privatnih kućanstava i stanova te stanovništva prema aktivnosti i zaposlenosti.

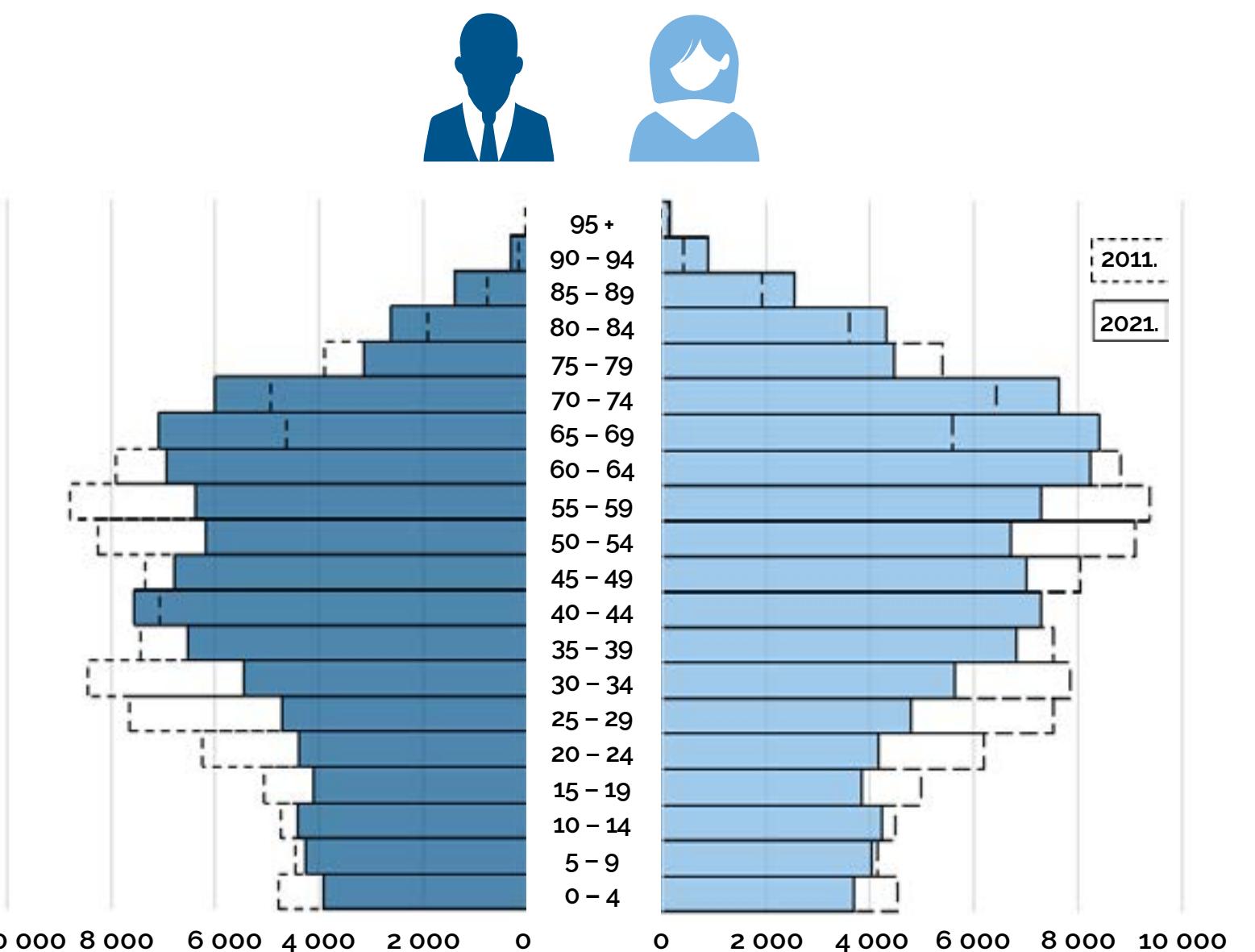
Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Primorsko-goranskoj županiji, Gradu Rijeci i FUA-i Rijeka, u 2011. i 2021. uočava se trend smanjenja broja žena i muškaraca na sve tri razine, a najviše je pao broj žena (oko 15%) i muškaraca (oko 17%) na području Grada Rijeke, dok je podjednak pad muškoga (oko 11%) i ženskog (oko 9%) stanovništva prisutan na području FUA-e Rijeka i Primorsko-goranske županije (tablica 23).

TABLICA 23: STANOVNIŠTVO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, FUA-e RIJEKA I GRADA RIJEKE PREMA SPOLU U 2011. I 2021.¹⁹

Županija/Grad/FUA	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Primorsko-goranska županija	svega	296 195	265 419
	muškarci	143 085	127 054
	žene	153 110	138 365
FUA RIJEKA	svega	217 920	194 516
	muškarci	104 539	92 287
	žene	113 381	102 229
Grad RIJEKA	svega	128 624	107 964
	muškarci	60 951	50 453
	žene	67 673	57 511

Usporedbu broja stanovnika 2011. i 2021. u FUA-i Rijeka prikazali smo s pomoću dobro-spolne piramide (grafikon 9), prema kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u svim dobним skupinama od 65 – 69 do 95 i više godina osim u dobroj skupini 75 – 79 godina. Smanjenje broja stanovnika prisutno je u svim petogodišnjim dobним skupinama od 0 – 4 do 60 – 64 godine, osim u dobroj skupini 40 – 44 godine. Sve navedeno upućuje na trend starenja stanovništva.

GRAFIKON 9: BROJ STANOVNIKA FUA-e RIJEKA PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Rijeci/FUA-i Rijeka, što se može vidjeti iz priložene tablice 24.

TABLICA 24: PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.²⁰

Godina	RIJEKA			FUA RIJEKA		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	48 748	117 646	14 137	82 874	208 042	21 881
2019.	48 058	115 982	13 937	82 177	206 293	21 697
2020.	47 378	114 342	13 740	81 486	204 559	21 515
2021.	46 708	112 724	13 546	80 801	202 839	21 334
2022.	47 306	104 953	16 541	80 287	190 359	25 184

¹⁹ Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti u Gradu Rijeci/FUA-i Rijeka, što se može vidjeti iz priloženih tablica 25 i 26.

TABLICA 25: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	RIJEKA			FUA RIJEKA		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	53 368	27 444	25 924	93 771	49 034	44 737
2019.	52 617	26 670	25 947	92 452	47 651	44 801
2020.	51 873	26 293	25 580	91 675	47 250	44 424
2021.	57 588	30 720	26 867	100 241	53 756	46 485
2022.	62 404	32 641	29 763	94 138	46 651	47 487

TABLICA 26: PROCJENA NEZAPOLENOG STANOVNIŠTVA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	RIJEKA			FUA RIJEKA		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	3 198	1 774	1 424	5 619	3 169	2 450
2019.	2 921	1 230	1 691	5 132	2 322	2 810
2020.	2 880	1 213	1 667	5 089	2 302	2 786
2021.	5 037	2 054	2 983	8 171	3 885	4 286
2022.	3 088	1 347	1 741	5 165	2 306	2 858



3.5. Gradska statistika

U ovom se poglavlju detaljnije analiziraju prikupljene varijable za Grad Rijeku i njezino funkcionalno urbano područje (FUA Rijeka) za 2021. i 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Rijeke (tablica 27).

TABLICA 27: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU RIJECI U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km do centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	-	37.23	4.05	51 620	3
2019.	-	37.20	4.50	52 043	7
2020.	-	36.64	3.98	52 422	5
2021.	-	44.13	3.99	48 034	5
2022.	-	44.06	3.98	48 470	3

Prikupljanjem podataka o duljini biciklističke mreže, označenih biciklističkih staza i putova utvrđeno je da na području grada Rijeke nema označenih biciklističkih staza. Tomu najviše pridonose reljefna obilježja terena, odnosno nedostatak nižih i ravnijih dijelova grada prikladnih za označavanje biciklističkih staza.

Što se tiče varijable cijena kombinirane mjesecne karte za sve oblike javnog prijevoza na području 5 – 10 km od centra grada Rijeke, ona je u posljednjih pet godina porasla za 18% i sada iznosi oko 44 €.

Dnevna cijena vožnje taksijem u centru grada ili u udaljenosti od 5 km od centra grada u Rijeci je bila najviša u 2019., kada je iznosila 4,50 €, dok je u 2022. iznosila 3,98 €.

Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama na području grada Rijeke u padu je od 2019. Posljednjih godina u padu je i broj privatnih registriranih automobila.

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude grada Rijeke, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 28, grafikon 10).

TABLICA 28: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU RIJECI U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica	Broj sjedala u kinima
2018.	402 833	112 723	10	20	2 104
2019.	395 847	112 730	13	20	2 114
2020.	113 547	52 867	12	20	2 104
2021.	172 783	50 469	13	20	2 179
2022.	240 732	54 856	12	20	2 179

Na ovom prostoru nalaze se sljedeća kina:

[CineStar Rijeka](#)

[Art-kino Croatia.](#)

Muzeji grada Rijeke jesu sljedeći:

[Pomorski i povjesni muzej Hrvatskog primorja](#)

[Muzej moderne i suvremene umjetnosti](#)

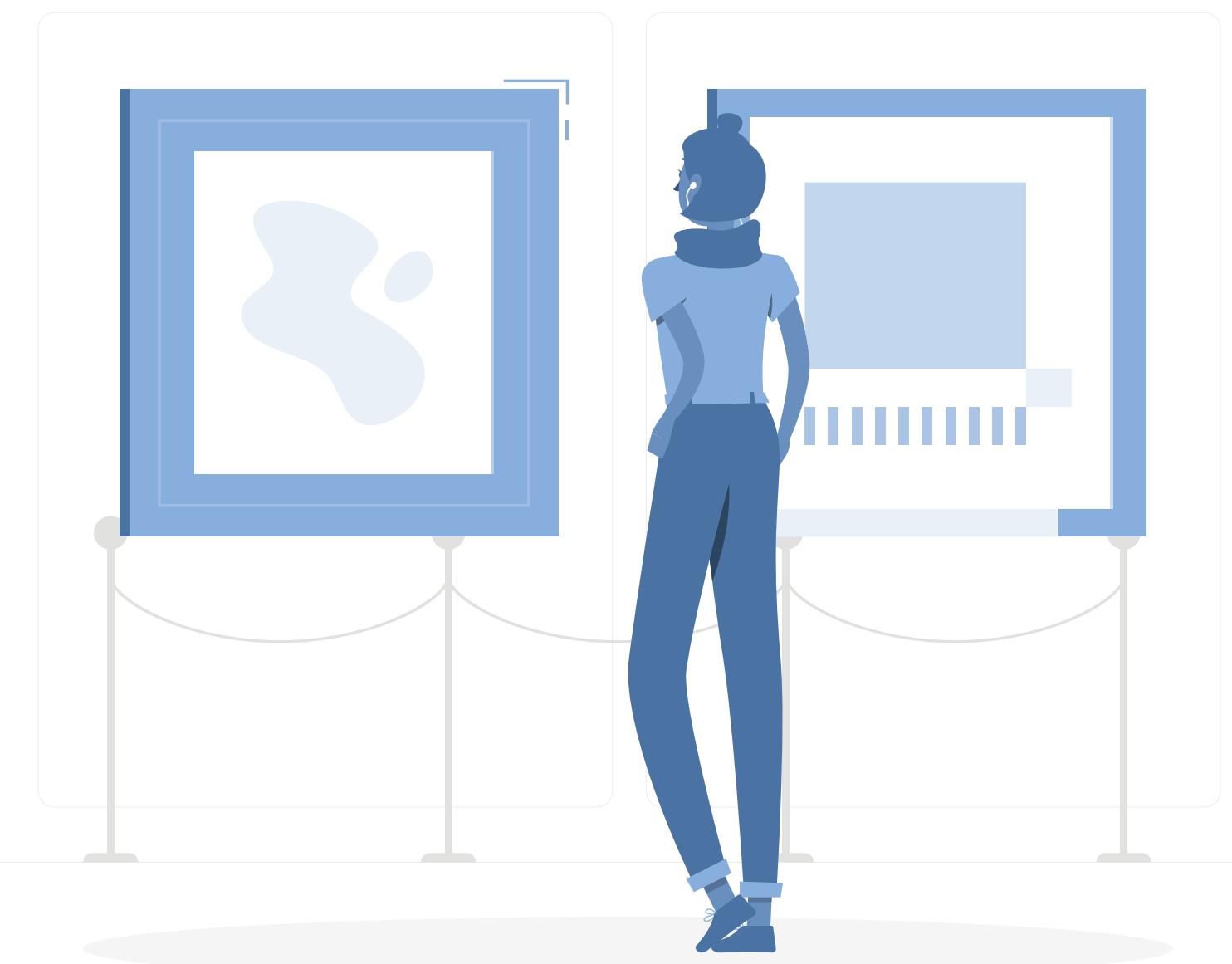
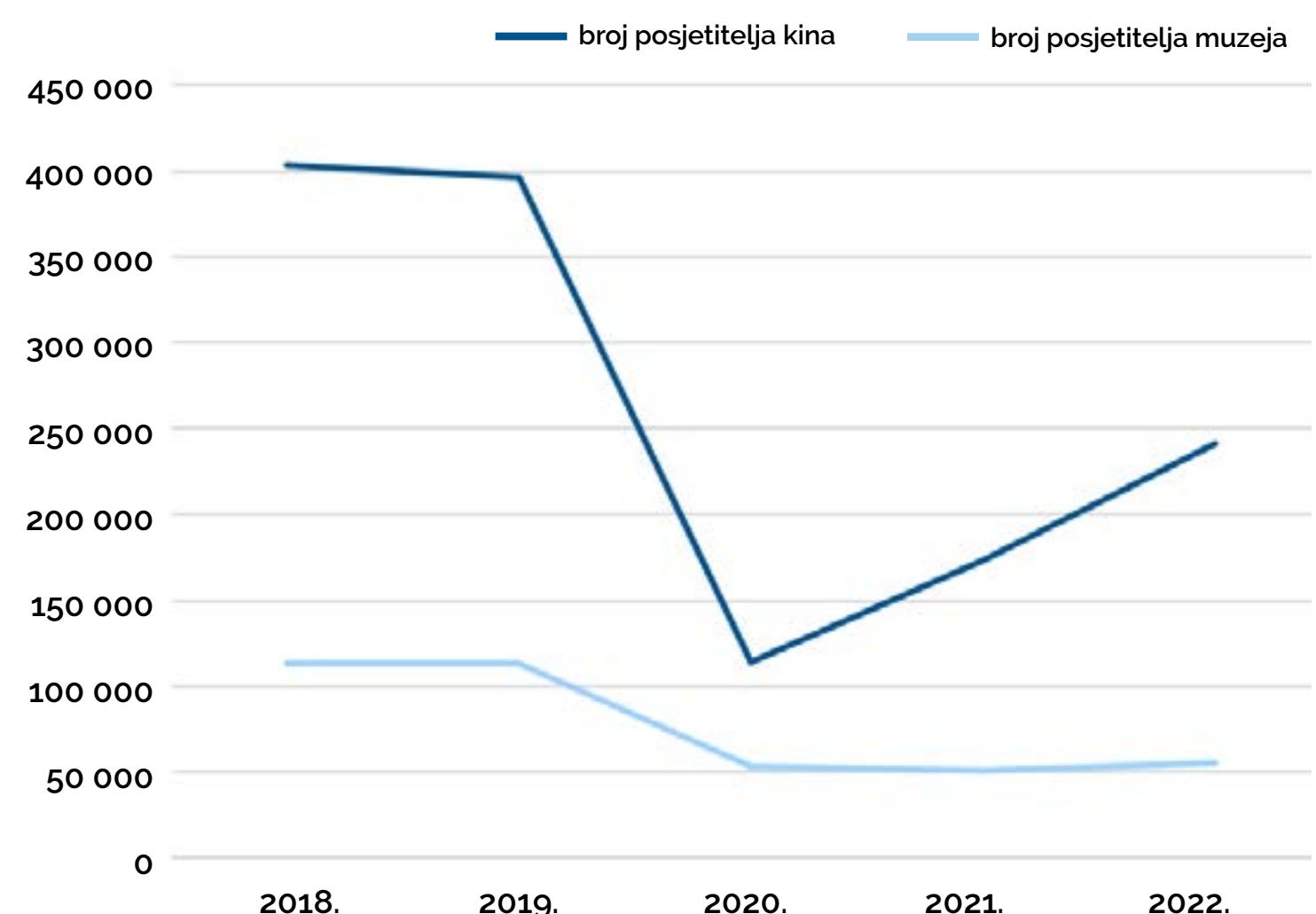
[Prirodoslovni muzej Rijeka](#)

[Muzej grada Rijeke](#)

[JGL Muzej farmacije](#)

[Peek&Poke – Muzej informatike.](#)

GRAFIKON 10: BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



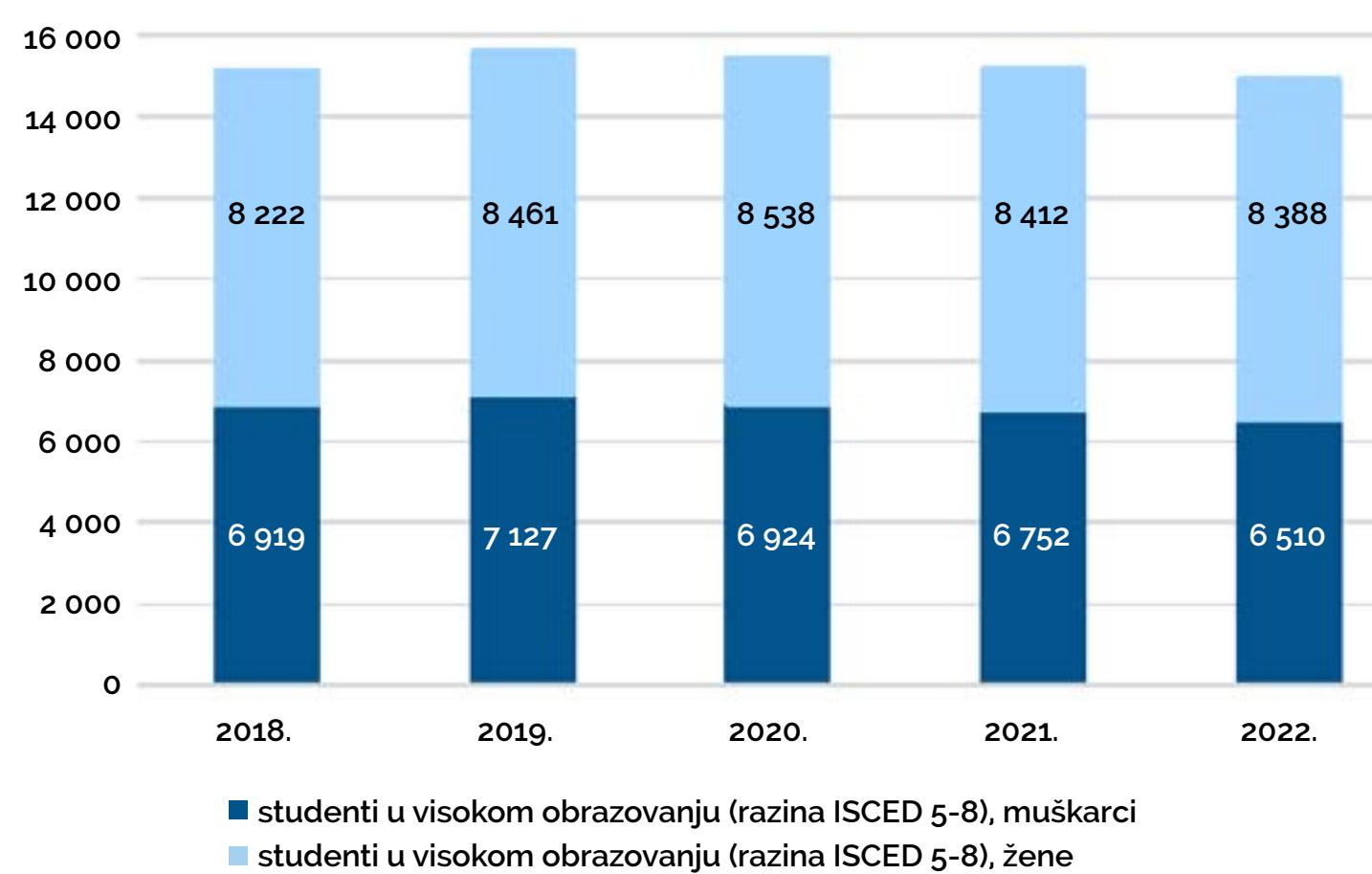
Broj posjetitelja u kinima i muzejima vidljivo je smanjen nakon proglašenja pandemije COVID-19 u 2020., kada su na više mjeseci bili zatvoreni muzeji i kina. U 2022. u odnosu na 2021. porastao je broj posjetitelja kina i muzeja.

U projektu su se prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), iz kojih je uočljivo i povećanje ukupnog broja upisanih studenata, s neznatnim padom upisanih muškaraca (tablica 29, grafikon 11).

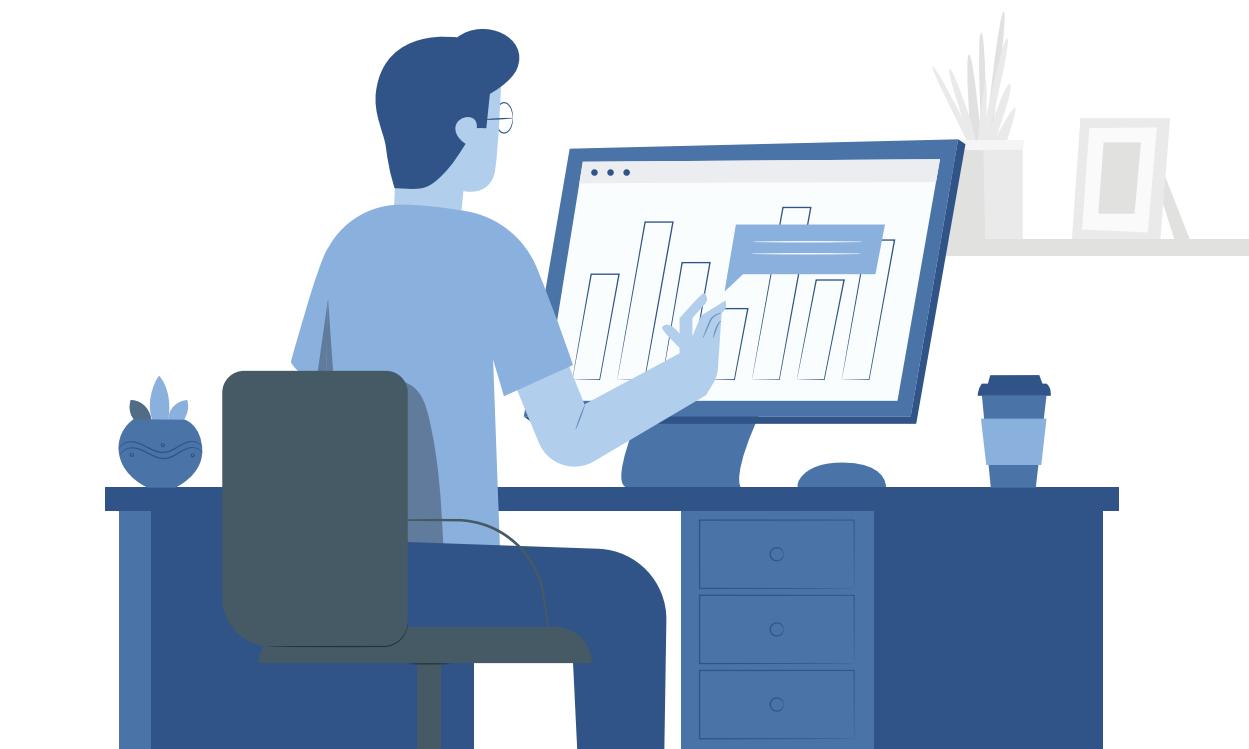
TABLICA 29: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	15 141	6 919	8 222
2019.	15 588	7 127	8 461
2020.	15 462	6 924	8 538
2021.	15 164	6 752	8 412
2022.	14 898	6 510	8 388

GRAFIKON 11: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. prisutan je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u informacijama i komunikacijama. Posljednjih godina uočava se blagi pad broja zaposlenih u finansijskim i osiguravateljskim djelatnostima (područje K) te pad broja zaposlenih u rudarstvu, proizvodnji i energiji (područja B, C i D) na području FUA-e Rijeka, dok je na području Grada Rijeke u 2022. prisutan blagi porast broja zaposlenih u rudarstvu, proizvodnji i energiji (tablice 30 i 31).



TABLICA 30: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u građevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	RIJEKA	50 231	98	6 642	1 895	15 460	1 197
	FUA RIJEKA	74 151	253	12 721	4 721	23 892	1 413
2019.	RIJEKA	49 541	79	6 332	1 949	14 843	1 176
	FUA RIJEKA	72 855	227	12 424	4 810	22 951	1 419
2020.	RIJEKA	52 623	108	5 444	2 202	15 501	1 386
	FUA RIJEKA	79 851	330	11 915	5 813	24 659	1 746
2021.	RIJEKA	52 677	110	6 104	2 444	15 175	1 375
	FUA RIJEKA	79 438	350	12 437	6 175	23 934	1 747
2022.	RIJEKA	53 798	103	6 212	2 564	15 571	1 523
	FUA RIJEKA	80 986	324	12 304	6 348	24 598	1 965

TABLICA 31: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	RIJEKA	2 842	354	6 276	13 152	2 315
	FUA RIJEKA	2 879	510	7 903	16 433	3 426
2019.	RIJEKA	2 825	350	6 106	13 464	2 417
	FUA RIJEKA	2 863	528	7 689	16 786	3 158
2020.	RIJEKA	2 942	474	7 480	13 969	3 117
	FUA RIJEKA	2 992	701	9 834	17 565	4 296
2021.	RIJEKA	2 950	468	6 906	14 165	2 980
	FUA RIJEKA	3 001	653	9 315	17 791	4 035
2022.	RIJEKA	2 920	495	7 086	14 314	3 010
	FUA RIJEKA	2 981	702	9 564	18 022	4 178

3.6. Turistička aktivnost

Grad Rijeka uključen je od 1998. u Europsku mrežu zdravih gradova. U projektu Rijeka – zdravi grad pokušavaju se riješiti problemi s kojima se suočavaju brojni europski gradovi, kao što su starenje stanovništva, zaštita okoliša i socijalna zaštita, odnosno svi problemi koji utječu na zdravlje građana, a na što bi trebalo obratiti pozornost pri donošenju političkih odluka na lokalnoj razini.

Grad Rijeka prvi je i zasad jedini grad u Hrvatskoj koji je pristupio sedmoj fazi Europske mreže zdravih gradova, projekta Svjetske zdravstvene organizacije radi podizanja svijesti o zdravlju u europskim gradovima.

Rijeci je dodijeljena prestižna titula Europske prijestolnice kulture 2020., i to za program Luka različitosti, čiji je cilj stvaranje grada kulture i kreativnosti za Europu i budućnost.

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021. na području Grada Rijeke pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Rijeka, ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 32).



TABLICA 32: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU RIJECI/FUA-i RIJEKA U 2021.²¹

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
Rijeka	5 268	455	107 087	25 313	81 774	320 869	59 005	261 864
Bakar	367	128	3 224	575	2 649	19 064	1 429	17 635
Kastav	578	100	6 428	1 248	5 180	29 025	3 025	26 000
Kraljevica	2 547	266	28 711	3 239	25 472	133 335	14 088	119 247
Opatija	10 993	1 045	258 721	71 474	187 247	906 400	155 952	750 448
OPĆINE								
Čavle	328	10	4 293	2 373	1 920	12 492	5 382	7 110
Fužine	595	104	9 990	7 956	2 034	25 168	18 928	6 240
Jelenje	156	16	1 997	541	1 456	7 148	1 025	6 123
Klana	21	6	207	48	159	1 225	114	1 111
Kostrena	857	78	9 848	2 298	7 550	51 204	6 753	44 451
Lovran	4 341	356	51 595	12 303	39 292	233 431	36 838	196 593
Matulji	1 368	168	14 936	1 866	13 070	75 317	4 859	70 458
Mrkopalj	281	60	4 370	3 852	518	11 848	9 613	2 235
Omišalj	7 515	879	122 270	16 294	105 976	664 955	63 814	601 141
Viškovo	279	105	2 466	410	2 056	13 966	987	12 979
UKUPNO FUA	35 494	3 776	626 143	149 790	476 353	2 505 447	381 812	2 123 635

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Rijeka, na Grad Rijeku odnosi se 14,8% stalnih postelja, 17,1% ukupnih dolazaka turista i 12,8% ukupnog broja njihovih noćenja.

²¹ Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS



Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Rijeke i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Rijeka, ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 33).

TABLICA 33: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU RIJECI/FUA-i RIJEKA U 2022.²²

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
Rijeka	7 389	752	179 711	34 919	144 792	511 008	73 625	437 383
Bakar	337	85	4 077	569	3 508	23 195	1 444	21 751
Kastav	646	120	8 852	1 320	7 532	41 118	2 780	38 338
Kraljevica	2 513	255	44 041	3 967	40 074	179 870	13 558	166 312
Opatija	12 398	1 370	389 308	81 391	307 917	1 298 281	174 524	1 123 757
OPĆINE								
Čavle	380	32	4 804	2 426	2 378	14 089	5 327	8 762
Fužine	617	124	9 988	6 484	3 504	29 971	16 506	13 465
Jelenje	173	24	2 201	454	1 747	8 377	837	7 540
Klana	25	6	259	67	192	1 544	159	1 385
Kostrena	913	95	13 556	2 481	11 075	61 204	6 299	54 905
Lovran	4 243	472	79 705	14 577	65 128	329 011	39 628	289 383
Matulji	1 461	227	17 779	1 569	16 210	93 867	4 360	89 507
Mrkopalj	317	78	4 658	3 660	998	13 808	9 490	4 318
Omišalj	7 735	939	168 288	13 998	154 290	871 805	55 150	816 655
Viškovo	383	101	3 991	632	3 359	21 260	1 441	19 819
UKUPNO FUA	39 530	4 680	931 218	168 514	762 704	3 498 408	405 128	3 093 280

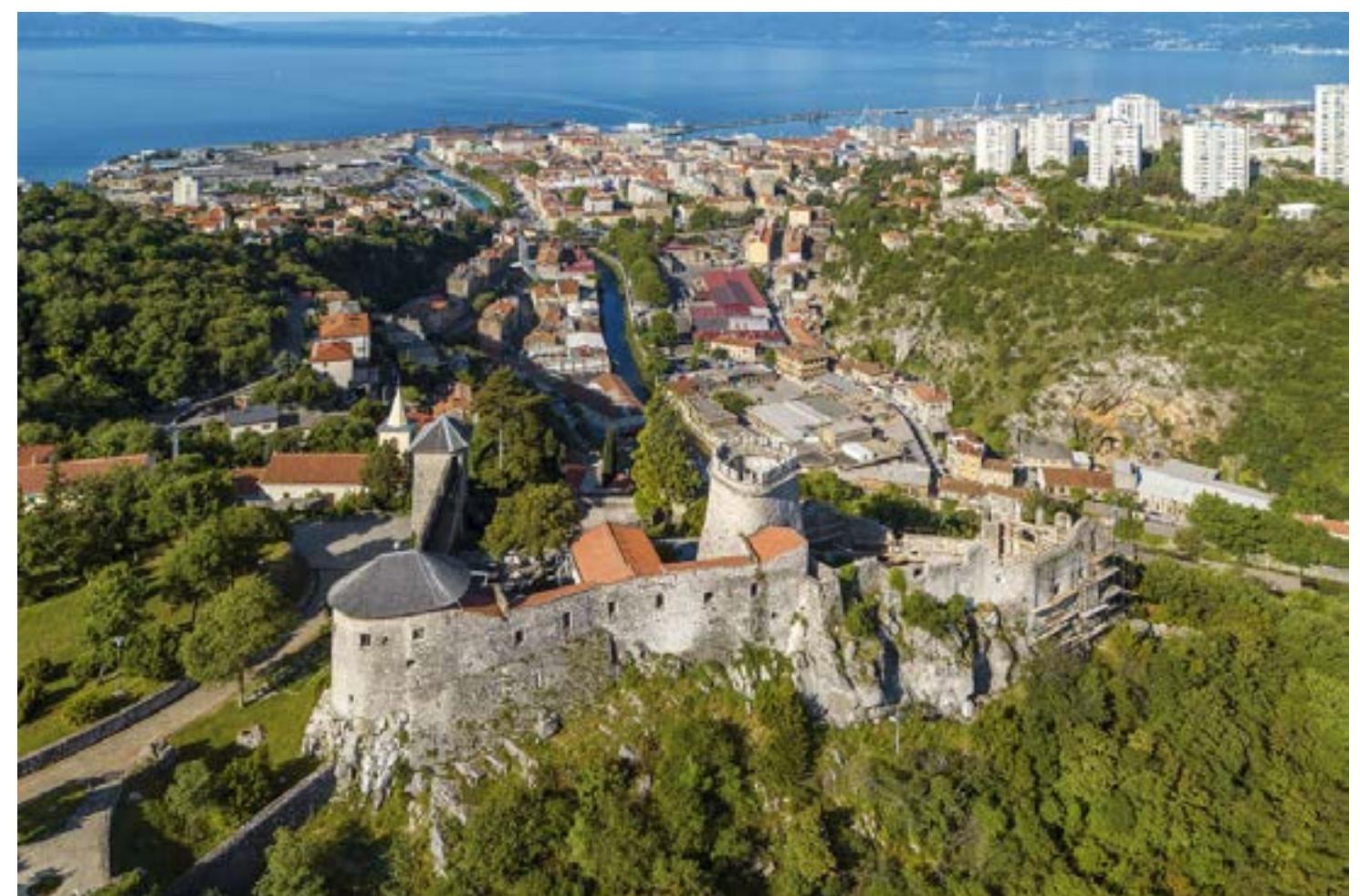
Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Rijeka, na Grad Rijeku odnosi se 18,7% stalnih postelja, 19,3% ukupnih dolazaka turista i 14,6% ukupnog broja njihovih noćenja.

22 Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS



Među najvažnijim turističkim atrakcijama jest Trsat (slika 8). Idealno je mjesto za šetnju, ispitanje kave i razgledavanje znamenitosti, prije svega Trsatskoga kaštela, koji potječe iz prapovijesti kad je bio samo osmatračnica. U neposrednoj blizini nalazi se Svetište Gospe Trsatske, jedno od najstarijih u Hrvatskoj. Na kaštelu postoji stalni muzejski postav i galerija. U ljetnim mjesecima na otvorenome se održavaju večernji koncerti, kazališne predstave i modne revije.

SLIKA 8: POGLED NA GRAD RIJEKU S TRSATA²³



Astronomski centar Rijeka jedinstveni je i prvi objekt takve vrste u Hrvatskoj koji objedinjuje zvjezdarnicu i planetarij. Jedini digitalni planetarij u Hrvatskoj i široj regiji dio je Međunarodne udruge planetarija – IPS (*International Planetarium Society*).

Među najvažnije događaje u Rijeci treba istaknuti Riječki karneval, koji je od 1982. do danas jedan od najvećih karnevalskih povorki u Europi i svijetu. Objedinjuje venecijanski i austrijski građanski karneval s elementima folklora i mitologije starih Slavena. Osim međunarodne karnevalske povorce na kojoj se, između ostalog, mogu vidjeti i autohtone maske (slika 9), turistički je vrlo posjećena i tradicionalna riječka regata Fiumanka.

²³ Izvor: Turistička zajednica grada Rijeke, Trsatski kaštel

SLIKA 9: MASKA MORČIĆA NA MEĐUNARODNOJ KARNEVALSKOJ POVORCI²⁴



Bogatu turističku ponudu nude i ostali gradovi/općine FUA-e Rijeka. U okolini grada Rijeke nalazi se nekoliko turističkih atrakcija koje gosti rado posjećuju. Slijede neke od najposjećenijih i najzanimljivijih stanovništvo grada i turistima:

Opatija je poznato ljetovalište s lijepim plažama, šetalištem uz more duljine 12 km, hotelima i predivnim parkovima. Posebna je znamenitost Park Angiolina, u kojem se nalazi Hrvatski muzej turizma.

Bakar je poznat po Bakarskoj vodici. Riječ je pjenušcu s bakarskih suhozida čiju je gradnju potakla Marija Terezija dopustivši kmetovima da polja pretvore u vinograde. Prezidi su nastajali do 20. stoljeća, a napušteni su 1956. Ubrzo nakon toga proglašeni su etnozonom (zaštićenim krajolikom) i upisani u registar spomenika kulture.

Fužine su mjesto s turističkom tradicijom još od 1874., kada su gosti na izlete putovali vlakovima. Razvile su se na povijesno poznatoj Karolinskoj cesti uz koju su bili konaci i odmorišta za karavane. Na ovom prostoru ističe se još i jezero Bajer, koje obiluje turističkim sadržajima.

²⁴ Izvor: SHUTTERSTOCK

Na prostoru FUA-e Rijeka posebno se ističu zvončari, koji su kao kulturno dobro 2009. uvršteni na UNESCO-ov popis svjetske nematerijalne kulturne baštine.

Kastav je slikoviti gradić smješten na brežuljku iznad Rijeke. Poznat je po svojim uskim ulicama, kamenoj arhitekturi i panoramskom pogledu na Kvarnerski zaljev. Tijekom posjeta Kastvu možete istražiti njegove galerije i muzeje, a ljeti uživati u kulturnoj manifestaciji Kastafsko kulturno leto.

Od prirodnih ljepota na ovom prostoru ističu se nacionalni park Risnjak s netaknutom prirodom, šumskim stazama i planinskim vrhovima. Turistima je zanimljiv kao idealno mjesto za planinarenje, pješačenje i istraživanje bogatstva biljnoga i životinjskog svijeta. Na ovom prostoru nalazi se i Park prirode Učka. Riječ je o zaštićenom području smještenome između Istre i Kvarnerskog zaljeva koje obiluje raznolikom florom i faunom te nudi brojne aktivnosti na otvorenome. Turistima su najviše zanimljivi planinarenje i brdski biciklizam. S Vojka – najvišeg vrha Učke, koji privlači brojne planinare, a nalazi se na 1 401 m nadmorske visine, pruža se prekrasan pogled na Kvarnerski zaljev.



POPIS LITERATURE:

- [Grad Rijeka, Astronomski centar Rijeka](#)
- Kristijan Herceg [Isusovci u Hrvatskoj - obrazovanje i znanost](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.](#), DZS
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.](#), DZS
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.](#), DZS
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021.](#), DZS
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022.](#), DZS
- [Turistička zajednica grada Rijeke, Trsatski kaštel](#)
- [Turistička zajednica grada Rijeke, katedrala sv. Vida](#)

POPIS TABLICA:

- TABLICA 23 STANOVNIŠTVO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, FUA-e RIJEKA I GRADA RIJEKE PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 24 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATNIM KUĆANSTVIMA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022
- TABLICA 25 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 26 PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 27 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU RIJECI U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 28 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU RIJECI U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 29 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 30 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-U 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 31 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-U 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU RIJECI I FUA-i RIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 32 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU RIJECI/ FUA-i RIJEKA U 2021.
- TABLICA 33 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU RIJECI/ FUA-i RIJEKA U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

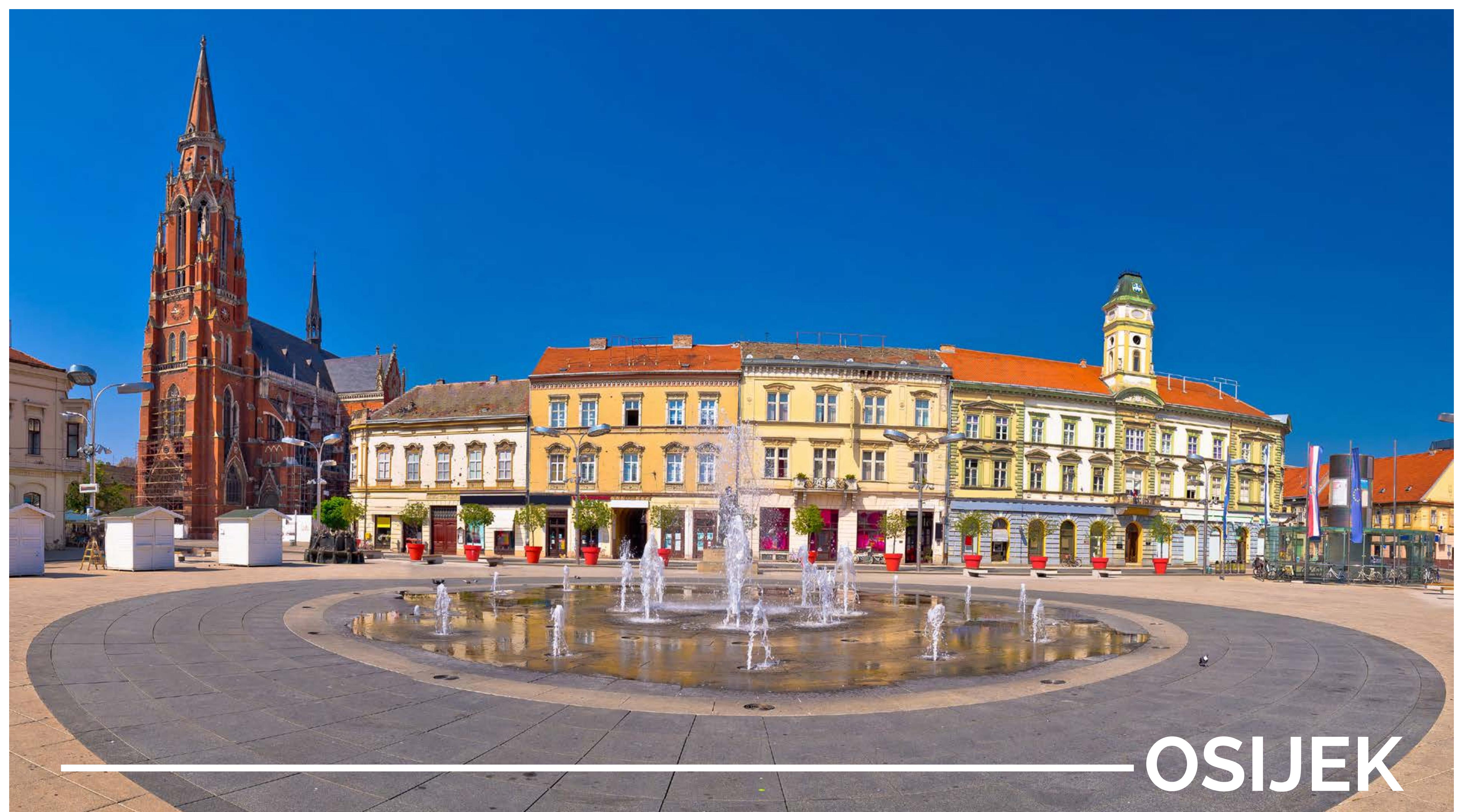
- GRAFIKON 8 KRETANJE BROJA STANOVNIKA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE, GRADA RIJEKE I FUA-e RIJEKA U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 9 BROJ STANOVNIKA FUA-e RIJEKA PREMA SPOLU I PETOGODIŠnjIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.
- GRAFIKON 10 BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- GRAFIKON 11 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA RIJEKE U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- KARTA 6 GRAD RIJEKA I OPĆINE/GRADOOVI U SASTAVU FUA-e RIJEKA
- KARTA 7 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOOVA U SASTAVU FUA-e RIJEKA U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 7 KATEDRALA sv. VIDA
- SLIKA 8 POGLED NA GRAD RIJEKU S TRSATA
- SLIKA 9 MASKA MORČIĆA NA MEĐUNARODNOJ KARNEVALSKOJ POVORCI



— OSIJEK

4. OSIJEK

4.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Osijek smješten je u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, u panonskoj ravnici na desnoj obali rijeke Drave između 16. i 24. kilometra od ušća u rijeku Dunav. Ima povoljan geoprometni položaj u odnosu na glavne prometne koridore (podunavski, podravski i posavski) i takav status uglavnom je imao tijekom cijele svoje povijesti.

Grad Osijek okružen je bogatim poljoprivrednim, vodnim i šumskim resursima te ima umjerenu kontinentalnu klimu. Područje FUA-e Osijek izrazito je ravničarsko i pretežno ruralno područje posebno pogodno za poljoprivrednu djelatnost. Tim područjem teku rijeke Drava, Dunav, Karašica i Vuka, a čine ga ravničarski kraj, šume, blagi brežuljci, ribnjaci, vodni tokovi i močvarna područja. Ima bogatu povijesnu, kulturnu i prirodnu baštinu s parkom prirode Kopački rit u poplavnom području Dunava i nizom zaštićenih perivoja i parkova.

Grad Osijek često se naziva najzelenijim hrvatskim gradom, a na njegovu se području nalazi 17 parkova ukupne površine od 394 400 m². U okolini Osijeka, u smjeru Parka prirode Kopački rit i Dunava izgrađena je međunarodna biciklistička Dunavska ruta. U blizini se nalazi i međunarodna zračna luka Klisa.

Grad Osijek poznat je i kao grad bicikala, "nepokoren grad", grad crvenog Fiće, zatim kao grad secesije, kompe i grad s najvećim zoološkim vrtom u Hrvatskoj.

4.2. Administrativno-teritorijalna podjela

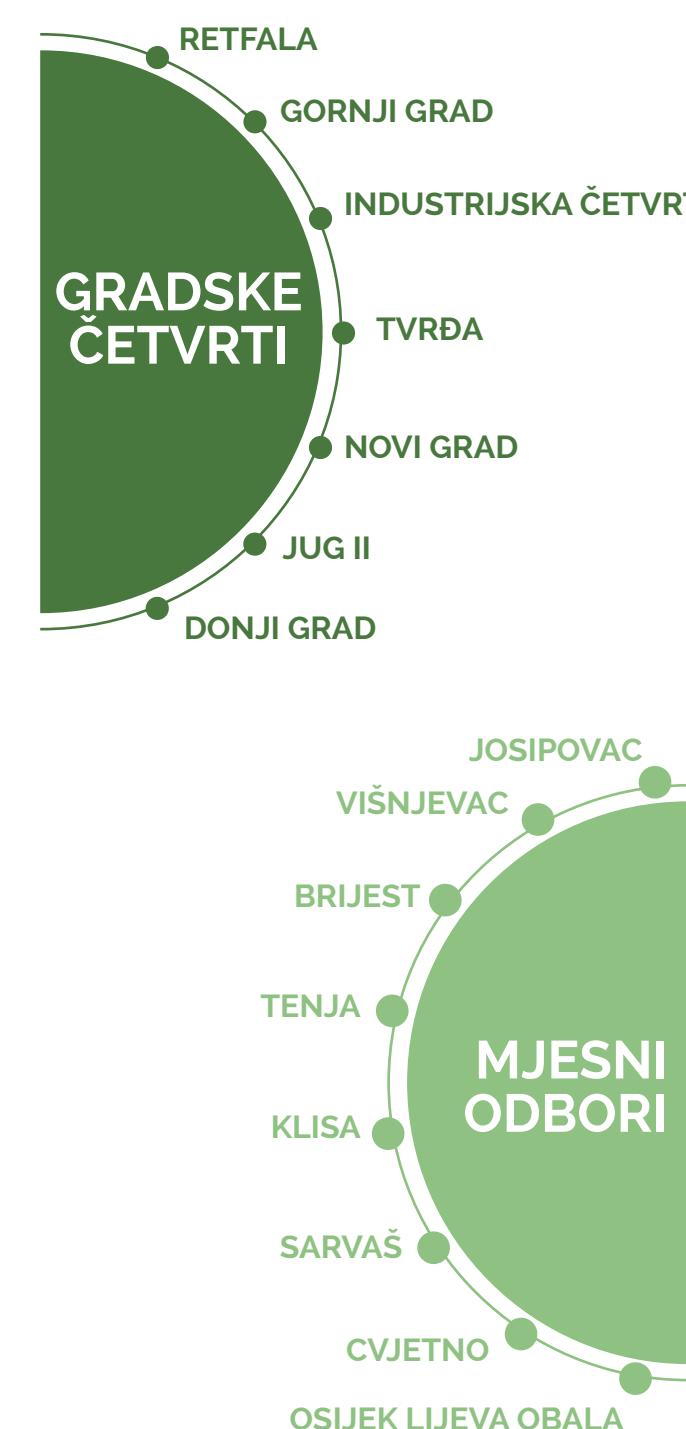
Grad Osijek jest administrativno-upravno, prosvjetno-kulturno te industrijsko središte. Ime Osijek potječe od niskog vodostaja rijeke, tj. oseke koja je bila pogodna za nastanjivanje u Osijeku. Dakle, Hrvati su ime Osijek dali naselju zbog ponešto povišenog mjesta od okolnih voda, mjesto gdje je oseka, te suho i pogodno za izgradnju nastambi.

Osijek je dobio i naziv "grad na Dravi" jer se cijelom svojom duljinom proteže uz rijeku Dravu, a cijela je obala zaštićena utvrdom, a na lijevoj obali nasipom. Utvrđeni dio obale ureden je kao šetnica – Promenada. Na njoj se nalazi Zimska luka, prokopana 1898.

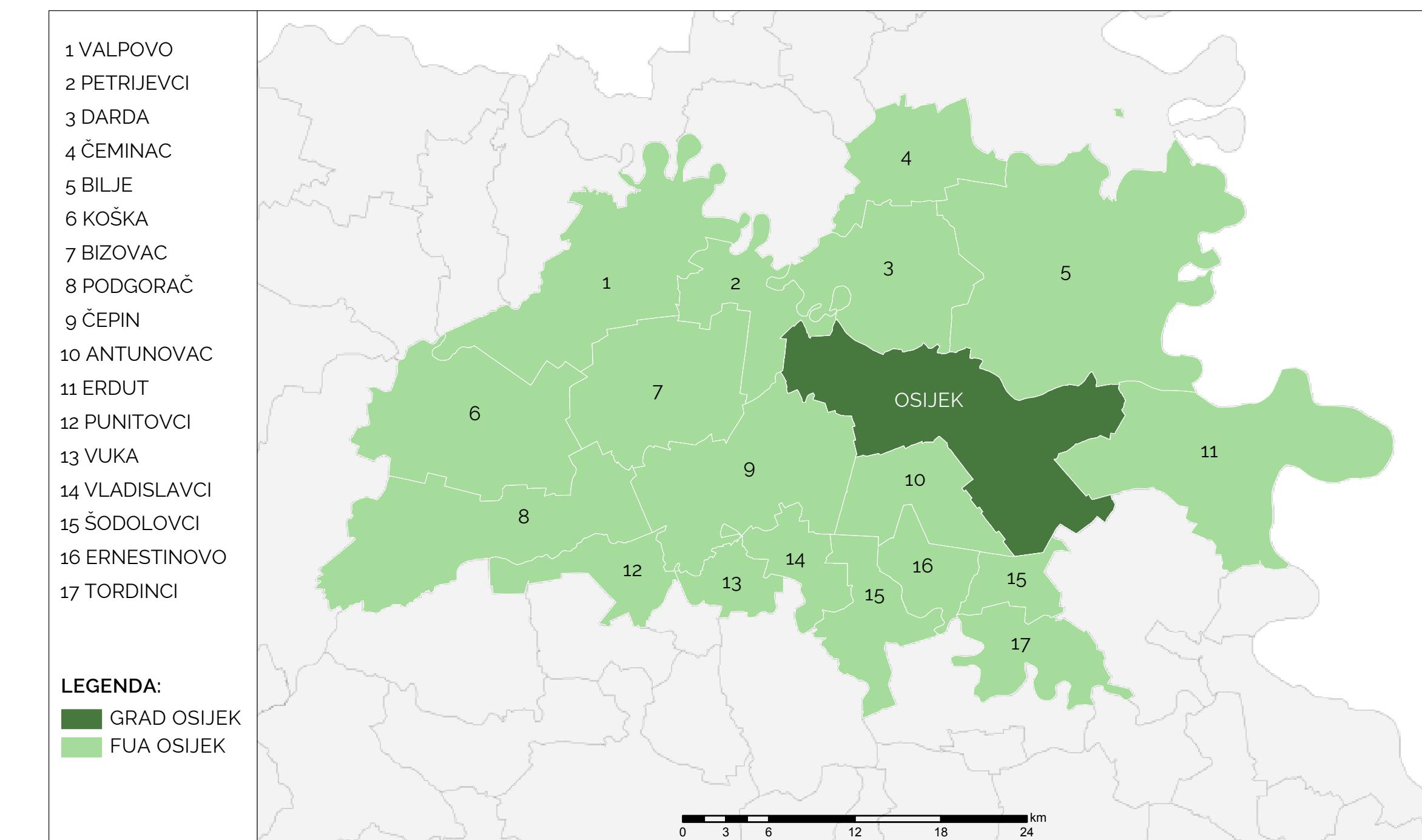
Grad Osijek je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na gradske četvrti i mjesne odbore:

Grad Osijek kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Osječko-baranjske županije obuhvaća prostor u kojem se nalazi 11 naselja: Brijest, Briješće, Josipovac, Klisa, Nemetin, Osijek, Podravlje, Sarvaš, Tenja, Tvrđavica i Višnjevac.

FUA Osijek obuhvaća prostor Grada Osijeka i 17 općina/gradova (karta 8): Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Darda, Erdut, Ernestinovo, Koška, Petrijevci, Podgorač, Punitovci, Tordinci, Valpovo, Vuka, Vladislavci i Šodolovci. Većina općina/gradova nalazi se unutar Osječko-baranjske županije, osim općine Tordinci, koja pripada Vukovarsko-srijemskoj županiji.



KARTA 8: GRAD OSIJEK I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e OSIJEK



4.3. Crtice iz povijesti i kulture

Gradsko naselje Osijek ima bogatu povijest koja seže još u vrijeme prije nove ere.

**4. – 1.
pr. n. e.**

Prvi zapisi o postojanju života na ovom prostoru postoje još iz razdoblja 4. – 1. pr. n. e.

1196.

Za vrijeme keltsko-latenske kulture na području Osijeka 1196. po prvi se put spominje Osijek pod madarskim nazivom *Ezek* kao trgoviste i prijelaz preko rijeke Drave, dok ga Nijemci nazivaju *Esseg*.

1526.

Za ovo je područje osobito važna godina 1526., kada je grad bez borbe predan turskim osvajačima Osmanskog Carstva.

1786.

Jedinstveni grad Osijek postaje 1786., kada se u jednu cjelinu ujedinjuju tri gradske općine: Nutarnji grad (Tvrđa), Gornji grad i Donji grad. Dan grada Osijeka slavi se 2. prosinca.

1729.

Grad Osijek ima bogatu povijest razvoja različitih industrijskih proizvoda, od tradicije mlinova na rijeci Dravi, preko pivovare, tvornice žigica i kože, tvornice namještaja do danas još uvijek razvijene proizvodnje kandita, čokolade, keksa i sapuna.

1939.

Gimnaziju su 1729. godine osnovali isusovci, koji su došli u Osijek odmah nakon oslobođenja od Turaka. Nastava se izvodila u rezidenciji isusovaca u Tvrđi, a 1735. škola je imala 51 učenika.

1975.

Važno je spomenuti i da je osječko školstvo iznjedrilo dva nobelovca (pohađali su III. gimnaziju). Riječ je o Lavoslavu Ružički, koji je rođen u Vukovaru (1887. – 1976.), dobitniku Nobelove nagrade za kemiju 1939., te Vladimiru Prelogu, koji je rođen u Sarajevu (1906. – 1998.), dobitniku Nobelove nagrade za kemiju 1975.

S obzirom na bogato povijesno i kulturno naslijeđe, brojne povijesne lokalitete te velik broj povijesnih, etnografskih i arheoloških predmeta, područje FUA-e Osijek ima velik potencijal za razvoj turističke ponude cijelog područja na kojem se nalazi 267 zaštićenih kulturnih dobara, a najvažnija jesu:

- arheološka nalazišta i zone: arheološka zona Tvrđa-Gornji grad, arheološka zona Mursa, Pristanište i Vjenac Ivana Meštrovića ("rimска Mursa"), rimski dunavski limes, Sarvaš, Bijelo Brdo, Belišće-Staro Valpovo, Osijek-Retfala, Tenja, Daljska planina
- barokna osječka Tvrđa, osječki klasicizam, secesija i historicizam (Gornji i Donji grad)
- dvorac Prandau-Normann s perivojem i središte Valpova
- Erdutska kula, Erdut
- dvorac Adamovich/Bartolović u Tenji
- dvorac Tikveš
- dvorac princa Eugena Savojskog u Bilju
- dvorac baruna Esterhazyja s perivojem u Dardi
- utvrda Kolodvar u Čepinu
- zgrada dvorca Reiner u Ernestinovu.

SLIKA 10: OSJEČKA TVRĐA²⁵



²⁵ Izvor: Denis Despot, arhiva Turističke zajednice Osječko-baranjske županije

Među istaknute arhitektonске i kulturne znamenitosti Osijeka svakako treba spomenuti klasicistički dvorac s perivojem i mauzolejom obitelji Pejačević koji je izgrađen između 1796. i 1801.

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku sagrađeno je 1866. te je prva kazališna zgrada. U razdoblju 1880. – 1882. na inicijativu arhitekta Hermana Bolléa gradi se Kraljevska velika gimnazija, što je zanimljiva epizoda iz hrvatske povijesti arhitekture historicizma.

Osječke zidine građene su ponajprije zbog obrane od mogućega novog napada vojske Osmanskog Carstva koja je Osijek okupirala od 1526. do 1687., dok je srednjovjekovna tvrđava u središtu grada (Tvrđa) svoj današnji arhitektonski oblik poprimila u 18. stoljeću (slika 10).

Viseći pješački most izgrađen 1981. povezuje gradsko središte s rekreacijskim centrom na lijevoj obali Drave (Copacabanom) i jedan je od najpoznatijih i najljepših simbola grada.

Osijek je posebno poznat po secesiji, stilu vrlo popularnom u cijelome nekadašnjem austrougarskom carstvu. Početkom 20. stoljeća zgrade su građene u stilu tzv. bečke secesije, a najveća među njima – Poštanska palača, izgrađena u stilu mađarske secesije.

Crkva sv. Petra i Pavla (slika 11) jest konkatedrala Đakovačko-osječke nadbiskupije na kojoj je prema inicijativi biskupa Josipa Jurja Strossmayera 1894. započela izgradnja zvonika visine od 90 m i danas po visini drugoga zvonika u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi.

SLIKA 11: OSJEČKA KATEDRALA I CENTAR OSIJEKA²⁶

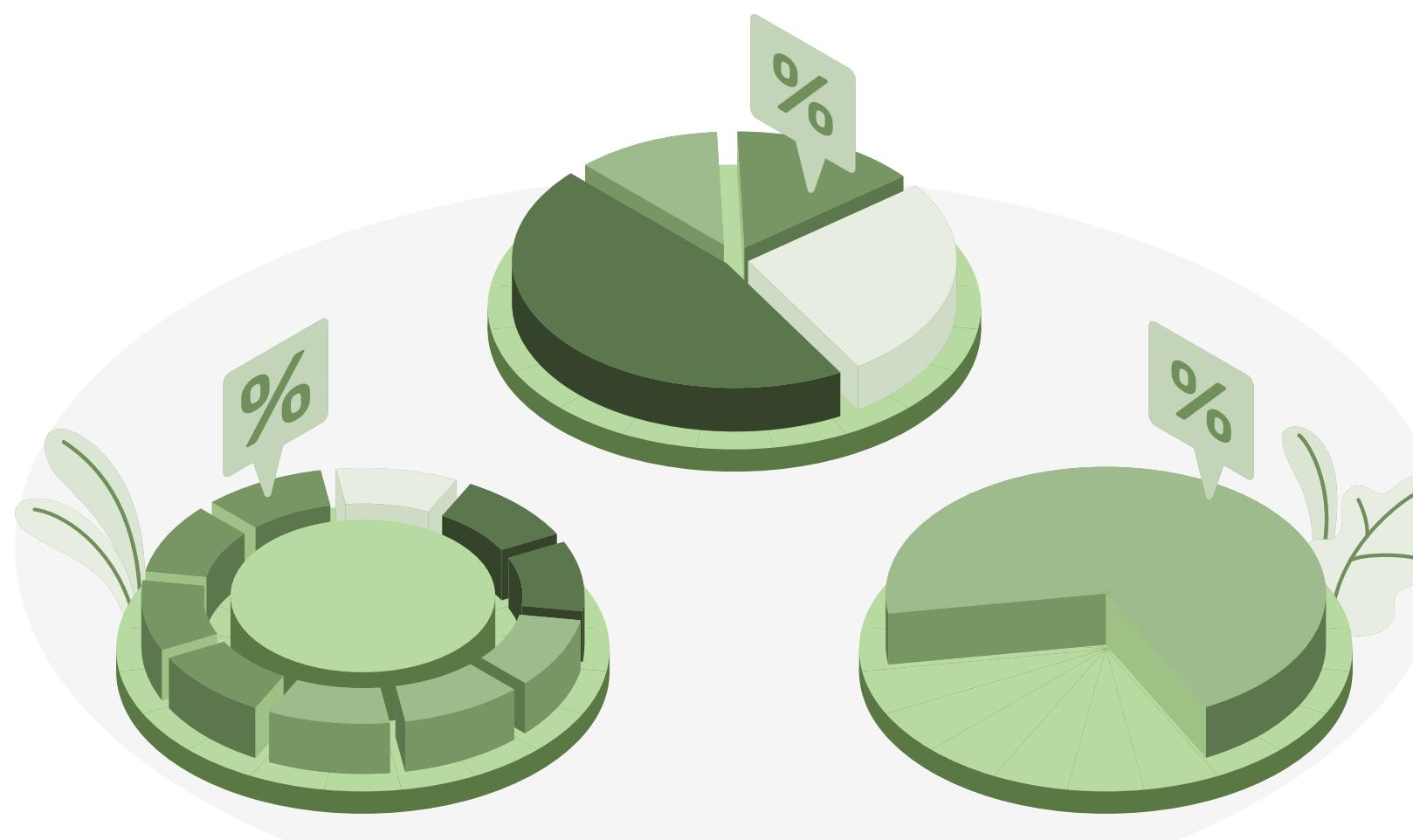


²⁶ Izvor: Denis Despot, arhiva Turističke zajednice Osječko-baranjske županije

4.4. Stanovništvo

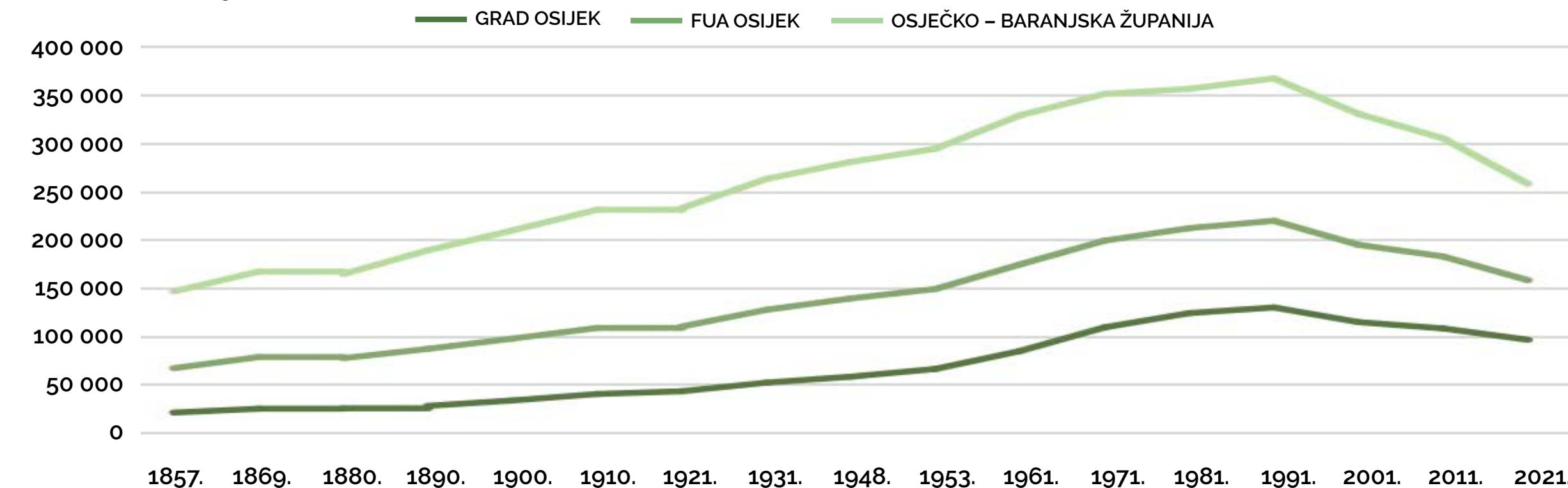
Kretanje stanovništva od početka provođenja popisa stanovništva 1857. pa sve do 1991. upućuje na trend povećanja broja stanovnika Grada Osijeka i FUA-e Osijek te cijelokupne Osječko-baranjske županije. No u posljednjim godinama prisutan je trend smanjenja broja stanovnika, pri čemu se uočavaju sve veće razlike u kretanju stanovništva između grada i njegove okoline. Primjerice, 1857. Grad Osijek činio je 31% stanovništva FUA-e Osijek, dok je prema Popisu 2021. taj udio porastao na 61%. Uzroci su ponajprije veće iseljavanje stanovništva iz općina/gradova FUA-e Osijek prema Gradu Osijeku, ali i drugim urbanim središtima Republike Hrvatske te iseljavanje u inozemstvo.

Promatrajući udio stanovništva FUA-e Osijek u odnosu na ukupno stanovništvo Osječko-baranjske županije, udio je porastao s 46% u 1857. na 61% u 2021. Iz tih podataka možemo vidjeti kako danas većina stanovništva Osječko-baranjske županije stanuje u FUA-i Osijek. Najvažniji razlog jest činjenica da Grad Osijek nudi mnoštvo različitih funkcija, od vitalnih do društvenih sadržaja te je stoga i FUA Osijek zbog svoje blizine Gradu Osijeku privlačnija za život od drugih općina/gradova u Osječko-baranjskoj županiji. Isto tako troškovi života u okolini Grada Osijeka manji su u odnosu na troškove stanovanja u samom gradu, što također privlači stanovništvo (grafikon 12).

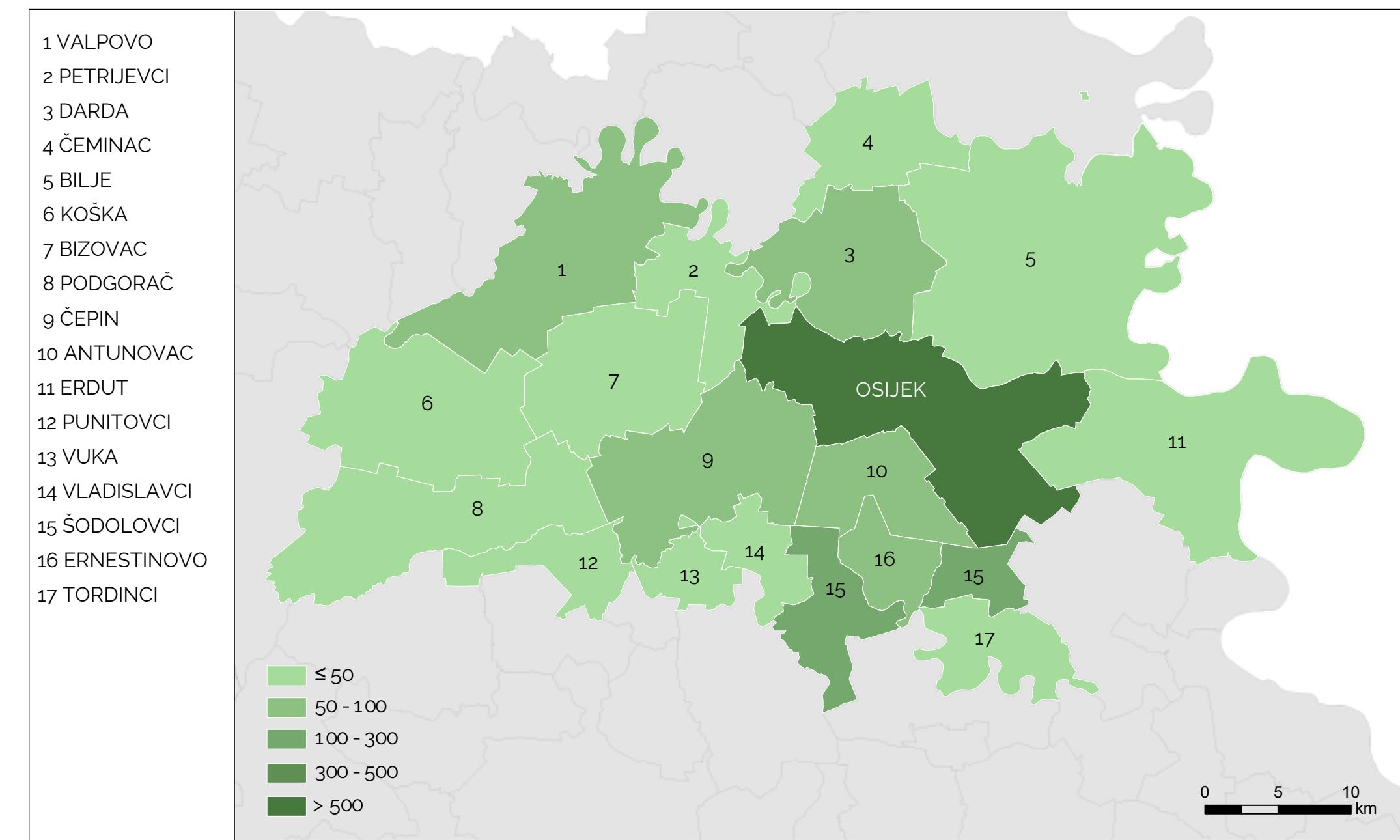


Karta gustoće naseljenosti 2021. po općinama/gradovima FUA-e Osijek (karta 9) pokazuje nam da je Grad Osijek zapravo jedino istinski urbanizirano područje s više od 500 stanovnika po km², dok ostale općine/gradovi imaju znatno manji broj stanovnika po četvornom kilometru. Ovdje je potvrđen i utjecaj geografije, odnosno pravilo da su općine i gradovi veće gustoće naseljenosti bliži Gradu Osijeku kao najgušće naseljenoj prostornoj jedinici.

GRAFIKON 12: KRETANJE BROJA STANOVNIIKA GRADA OSIJEKA, FUA-E OSIJEK I OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.²⁷



KARTA 9: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-E OSIJEK U 2021. (st./km²)



²⁷ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

U sklopu projekta prikupljene su i demografske varijable poput onih o starosti i spolu, privatnim kućanstvima i stanovima te stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

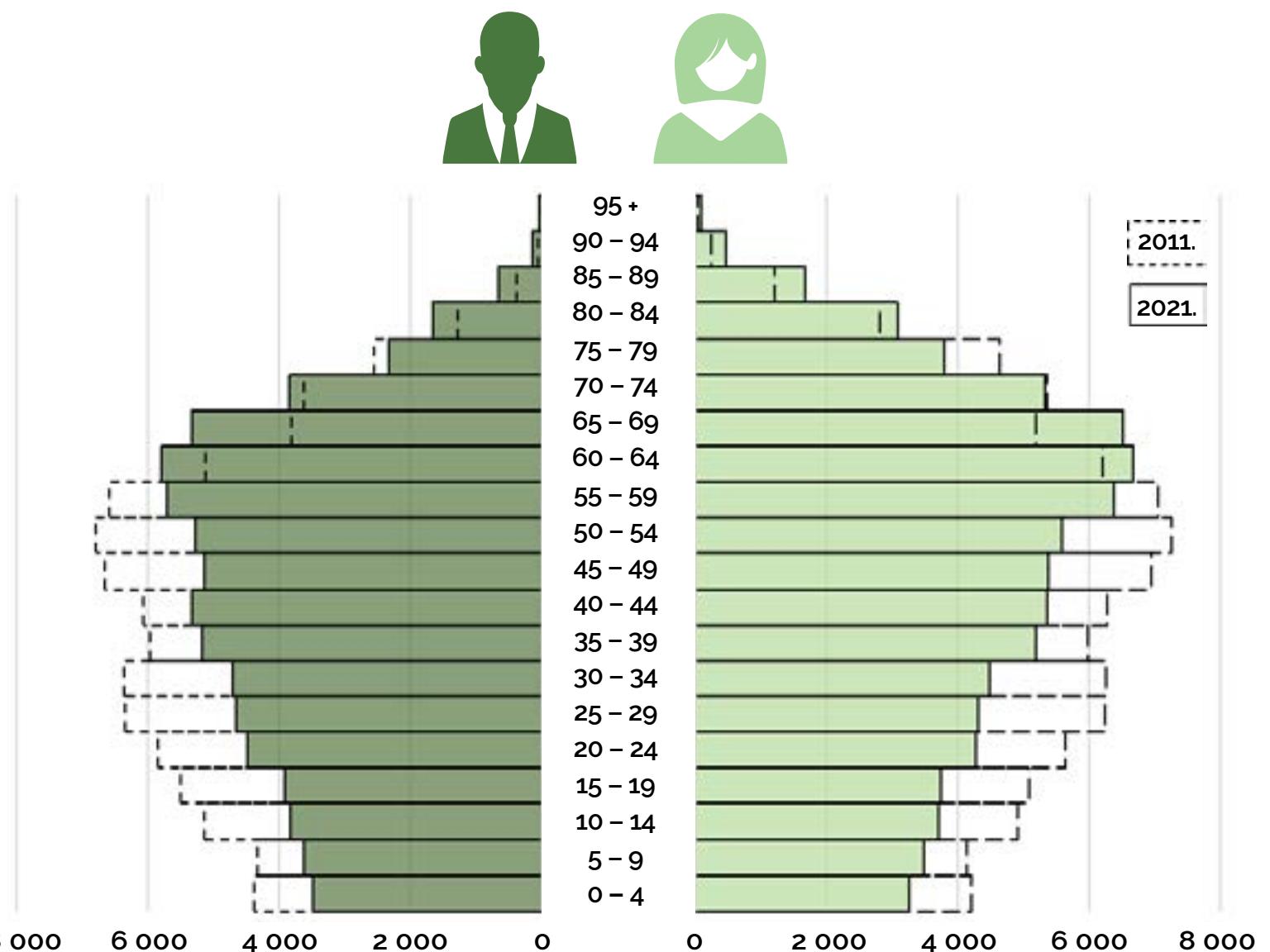
Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Osječko-baranjskoj županiji, Gradu Osijeku i FUA-i Osijek 2011. i 2021., uočava se podjednaki pad i broja muškaraca i broja žena u Županiji (oko 15%) i FUA-i (oko 13%), dok je u Gradu Osijeku prisutan malo veći pad broja žena (10,99%) u odnosu na pad broja muškaraca (10,72%) (tablica 34).

TABLICA 34: STANOVNIŠTVO OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE, FUA-e OSIJEK I GRADA OSIJEKA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.²⁸

Županija/Grad/FUA	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Osječko-baranjska županija	svega	305 032	258 026
	muškarci	146 891	124 201
	žene	158 141	133 825
FUA Osijek	svega	182 673	158 054
	muškarci	86 886	75 200
	žene	95 787	82 854
Grad Osijek	svega	108 048	96 313
	muškarci	50 357	44 960
	žene	57 691	51 353

Usporedbu broja stanovnika 2011. i 2021. u FUA-i Osijek prikazali smo s pomoću dobno-spolne piramide (grafikon 13), prema kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u dobnim skupinama 60 – 64 godine, 65 – 69 godina, 80 – 84 godine, 85 – 89 godina i 90 – 94 godine, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobnim skupinama od 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, što jasno upućuje na trend starenja stanovništva.

GRAFIKON 13: BROJ STANOVNIKA FUA-e OSIJEK PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Osijeku/FUA-i Osijek, što se može vidjeti iz priložene tablice 35.

TABLICA 35: PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U 2021. I 2022.²⁹

Godina	GRAD OSIJEK			FUA OSIJEK		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	40 615	103 760	11 306	64 208	171 494	16 600
2019.	40 353	103 089	11 233	63 486	169 567	16 413
2020.	40 092	102 423	11 160	62 772	167 661	16 229
2021.	39 833	101 761	11 088	62 067	165 777	16 046
2022.	38 856	94 006	12 301	61 329	153 901	18 260

²⁸ Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

²⁹ Podaci su za razdoblje 2018. – 2021. procijenjeni na temelju rezultata Popisa 2011., a za 2022. na temelju rezultata Popisa 2021.

Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i nezaposlenosti u Gradu Osijeku/FUA-i Osijek, što se može vidjeti iz priloženih tablica 36 i 37.

TABLICA 36: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD OSIJEK			FUA OSIJEK		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	43 771	22 938	20 833	72 067	38 595	33 472
2019.	42 411	22 282	20 129	69 820	37 846	31 974
2020.	42 137	22 138	19 999	69 035	37 421	31 615
2021.	51 053	28 132	22 921	76 942	42 308	34 634
2022.	53 777	28 985	24 792	79 387	43 123	36 264

TABLICA 37: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD OSIJEK			FUA OSIJEK		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	4 778	2 720	2 058	7 873	4 577	3 296
2019.	4 498	1 966	2 532	7 417	3 309	4 108
2020.	4 469	1 953	2 516	7 334	3 272	4 062
2021.	4 277	1 537	2 740	7 274	2 956	4 317
2022.	3 721	1 497	2 224	8 388	3 079	5 308



4.5. Gradska statistika

U ovom poglavlju detaljnije se analiziraju prikupljene varijable za Grad Osijek i njegovo funkcionalno urbano područje (FUA Osijek) u razdoblju 2018. – 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Osijeka (tablica 38).

TABLICA 38: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU OSIJEKU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem od 5 km do centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	53	37,07	2,70	34 479	2
2019.	54	37,10	2,70	35 383	5
2020.	54	36,49	2,65	36 048	6
2021.	54	36,58	2,66	33 233	1
2022.	55	36,50	3,76	33 593	-

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Osijeka, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 39, grafikon 14).

U 2022. u odnosu na 2021. neznatno je smanjen broj sjedala u kinima, a povećan je broj posjetitelja kina (za 29%) i muzeja (za 42%). Povećan je i broj kazališta, a Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek ima isti broj ograna te jedan bibliokombi.



TABLICA 39: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU OSIJEKU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

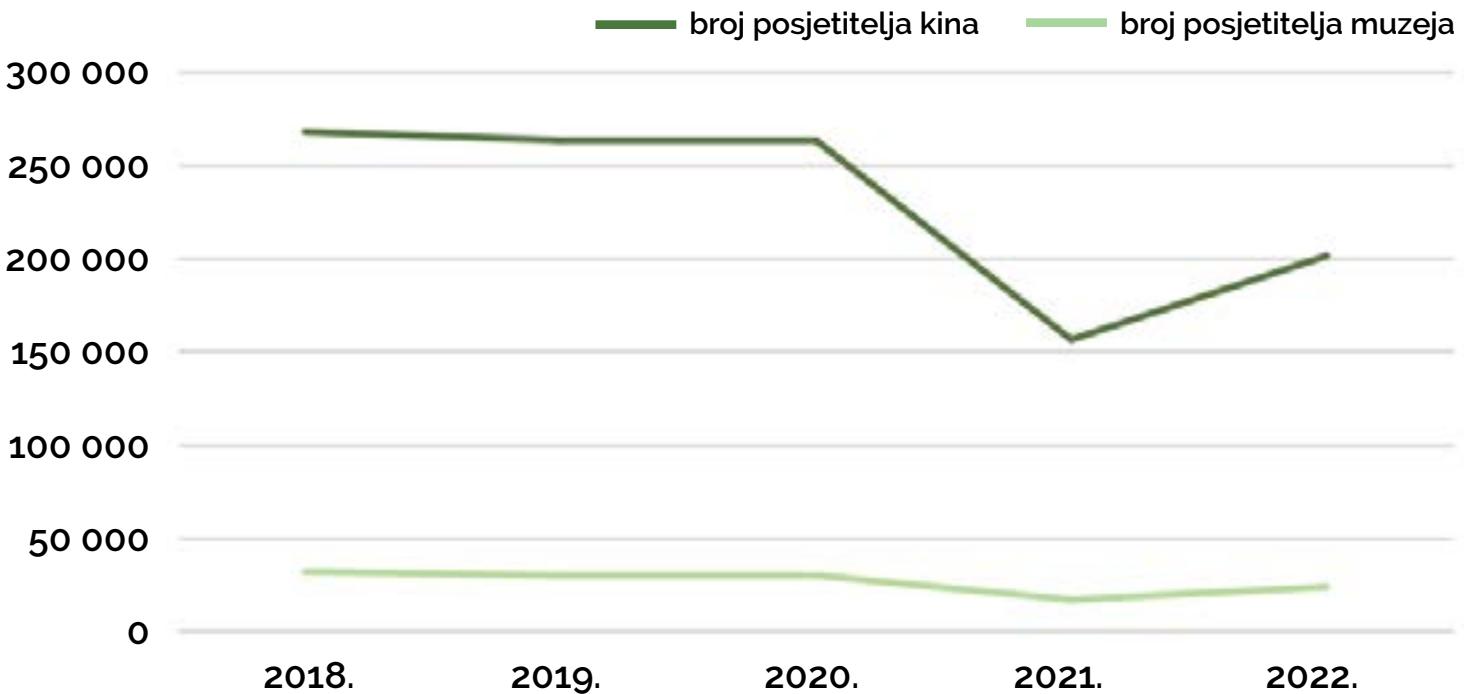
Godina	Broj sjedala u kinima	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica
2018.	1 431	268 046	31 503	4	5
2019.	1 431	263 405	29 461	5	5
2020.	1 431	263 405	29 461	5	5
2021.	1 461	156 221	16 359	4	6
2022.	1 431	201 250	23 212	5	6

Muzeji grada Osijeka jesu sljedeći:

- Muzej Slavonije Osijek kojem je u 2012. pripojen i Arheološki muzej
- Muzej likovnih umjetnosti Osijek
- U Osijeku postoji Stalna izložba vodenog svijeta. Izložba je jedinstvena po mnogočemu: nalazi se u kontinentalnom dijelu Hrvatske, po broju primjeraka (više od milijun) najveća je u Hrvatskoj i u ovom dijelu srednje Europe, a posebnu cjelinu čine specifične jedinke Jadranског mora.

Osim muzeja u Osijeku postoji i Državni arhiv, Hrvatsko narodno kazalište te Dječje kazalište Branka Mihaljevića. [Osječka kina](#) jesu kino Uranija, kino Europa te CineStar Cinemas.

GRAFIKON 14: BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

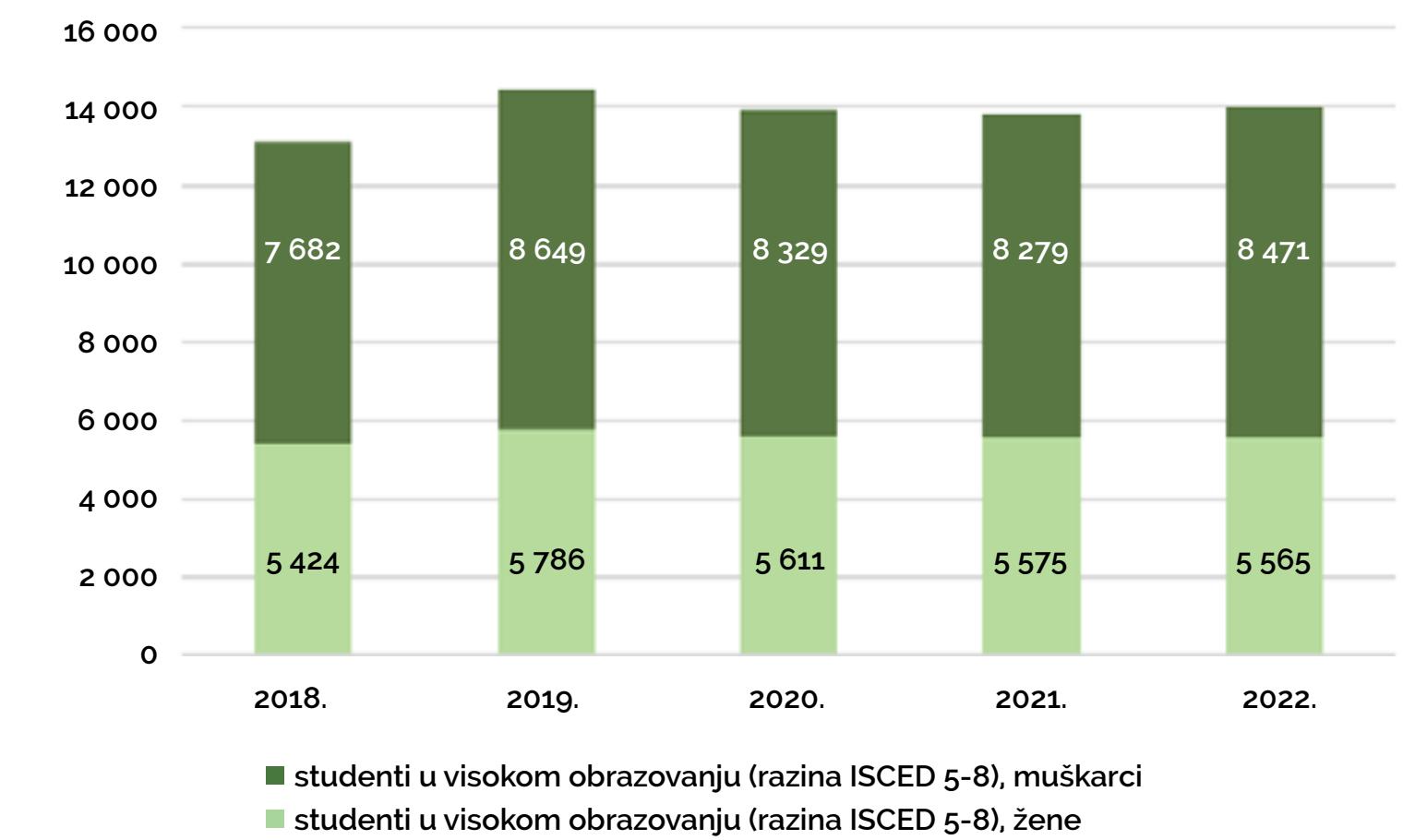


U projektu su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), iz kojih je vidljivo blago povećanje broja studenata (osobito žena) krajem prethodnog desetljeća. Posljednjih godina prisutan je i nastavak trenda stabilne stagnacije (tablica 40, grafikon 15).

TABLICA 40: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	13 106	5 424	7 682
2019.	14 435	5 786	8 649
2020.	13 940	5 611	8 329
2021.	13 854	5 575	8 279
2022.	14 036	5 565	8 471

GRAFIKON 15: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. najveći porast broja zaposlenih prisutan je u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu, informacijama i komunikacijama te u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji (tablice 41 i 42).



TABLICA 41: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	OSIJEK	36 119	1 030	6 603	3 114	6 988	919
	FUA OSIJEK	45 367	3 348	8 527	3 884	8 596	952
2019.	OSIJEK	35 622	1 019	6 664	3 141	6 838	1 038
	FUA OSIJEK	44 828	3 235	8 669	3 900	8 257	1 070
2020.	OSIJEK	38 140	1 432	6 294	3 284	7 351	1 378
	FUA OSIJEK	48 934	4 002	8 295	4 214	9 177	1 449
2021.	OSIJEK	39 381	1 025	6 447	3 738	7 228	1 533
	FUA OSIJEK	50 238	3 477	8 509	4 779	9 117	1 624
2022.	OSIJEK	40 651	1 030	6 305	3 954	7 376	1 752
	FUA OSIJEK	51 869	3 588	8 296	5 161	9 183	1 857

TABLICA 42: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	OSIJEK	81	284	4 450	10 941	1 709
	FUA OSIJEK	86	299	4 853	12 870	1 952
2019.	OSIJEK	65	248	4 009	11 011	1 589
	FUA OSIJEK	68	258	4 367	13 146	1 858
2020.	OSIJEK	93	245	4 803	11 142	2 118
	FUA OSIJEK	100	257	5 317	13 494	2 629
2021.	OSIJEK	94	242	5 135	11 821	2 118
	FUA OSIJEK	101	247	5 637	14 099	2 648
2022.	OSIJEK	93	250	5 392	12 248	2 251
	FUA OSIJEK	100	258	5 916	14 658	2 852

4.6. Turistička aktivnost

Zahvaljujući stalnoj brzi o okolišu, starnom uređenju i održavanju parkova, Osijek je dobitnik mnogobrojnih priznanja i zelenih vrpci. Jedno od međunarodnih priznanja datira iz 2012., kada je Osijeku dodijeljen "Brončani cvijet Europe" za uređenost i kvalitetu života. Osijek je dobio i druga priznanja za uređenost i zelene površine na razini Republike Hrvatske te je kandidiran i za "Zelenu prijestolnicu Europe 2016."

Osijek je grad brojnih turističkih i kulturnih manifestacija (Osječko ljeto kulture, Head-on-east, Osječki proljetni sajam, Dani piva, Advent u Osijeku, Pannonian Challenge, međunarodna biciklistička utrka CroRace sa startom u Osijeku (prije Tour of Croatia), Sajam antikviteta, Osječke ljetne noći, Dobro World Cup – gimnastički svjetski kup, Wine Os, festival vina, delicija i ugodnog življjenja itd.).

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Osijeka i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Osijek ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 43).



TABLICA 43: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU OSIJEKU/FUA-i OSIJEK U 2021.³⁰

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
OSIJEK	1 639		40	45 642	32 743	12 899	97 208	58 590
Valpovo	132		4	1 446	992	454	3 438	1 898
OPĆINE								
Antunovac	-		-	-	-	-	-	-
Bilje	381		42	6 088	4 589	1 499	12 027	8 417
Bizovac	124		2	z	z	z	z	z
Čeminac	8		3	z	z	z	z	z
Čepin	50		-	z	z	z	z	z
Darda	16		11	z	z	z	z	z
Erdut	86		4	599	466	133	1 246	796
Ernestinovo	-		-	-	-	-	-	-
Koška	-		-	-	-	-	-	-
Petrijevci	27		3	z	z	z	z	z
Podgorač	-		-	-	-	-	-	-
Punitovci	-		-	-	-	-	-	-
Šodolovci	-		-	-	-	-	-	-
Vladislavci	-		-	-	-	-	-	-
Vuka	-		-	-	-	-	-	-
Tordinci	-		-	-	-	-	-	-
FUA OSIJEK	2 463		109	53 775	38 790	14 985	113 919	69 701
								44 218

30 Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS



Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Osijek, na Grad Osijek odnosi se 66,5% stalnih postelja, 84,8% ukupnih dolazaka turista i 85,3% ukupnog broja njihovih noćenja.

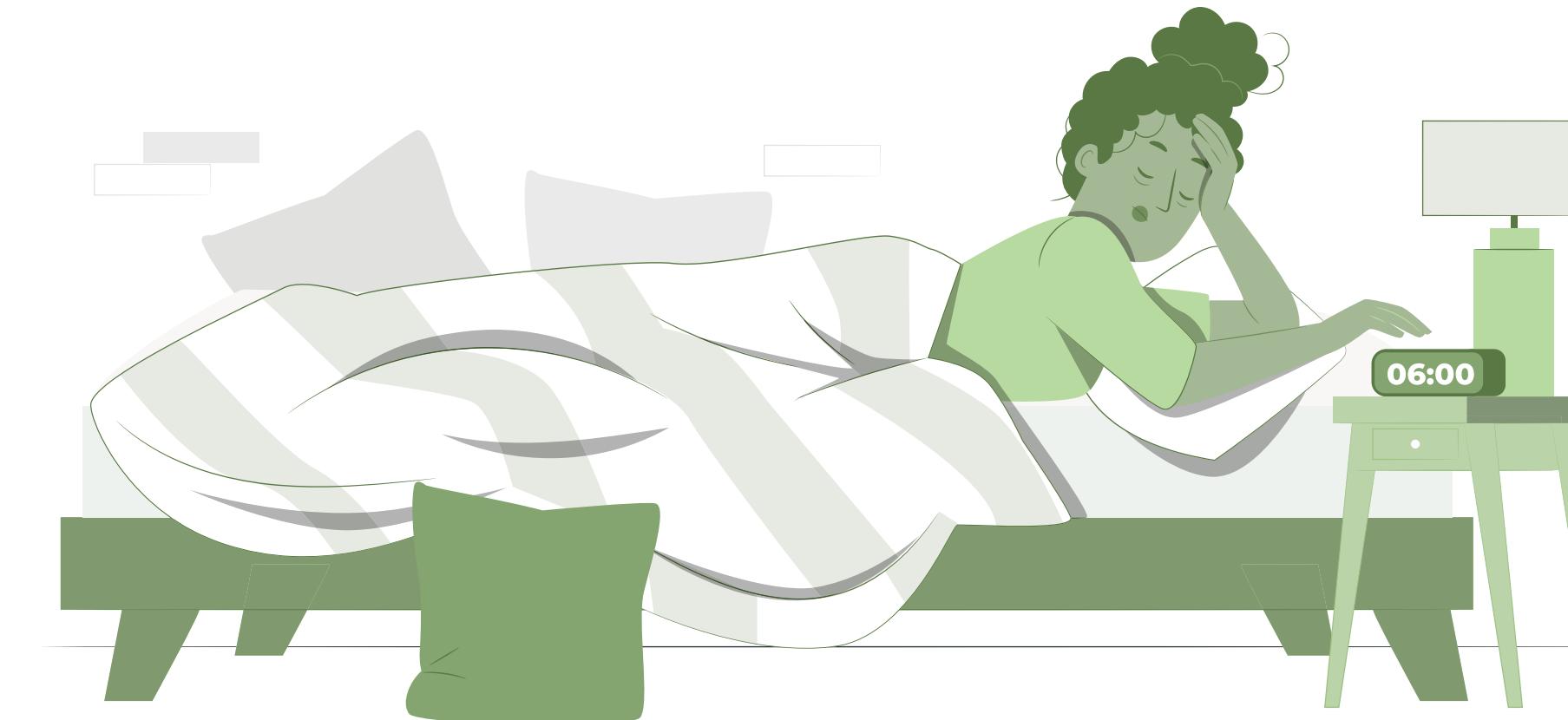
Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Osijeka i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Osijek ostvareni su dolasci i noćenja turista, što je vidljivo iz tablice 44.

U 2022. u odnosu na 2021. povećan je broj stalnih postelja u FUA-i Osijek za 14,6%, ukupnog broja dolazaka turista za 40,1%, a ukupnog broja njihovih noćenja za 34,3%. I u 2022. najveći je udio stalnih postelja, dolazaka turista i njihovih noćenja u Gradu Osijeku, u odnosu na FUA-u Osijek.



TABLICA 44: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU OSIJEKU/FUA-i OSIJEK U 2022.³¹

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
OSIJEK	1 928	87	65 122	42 543	22 579	131 879	74 369	57 510
Valpovo	123	8	983	557	426	2 375	1 080	1 295
OPĆINE								
Antunovac	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilje	430	41	8 203	5 050	3 153	16 246	9 419	6 827
Bizovac	136	4	z	z	z	z	z	z
Čeminac	18	4	z	z	z	z	z	z
Čepin	36	2	z	z	z	z	z	z
Darda	16	11	391	180	211	978	395	583
Erdut	106	6	617	439	178	1 541	932	609
Ernestinovo	-	-	-	-	-	-	-	-
Koška	2	-	z	z	z	z	z	z
Petrijevci	27	3	z	z	z	z	z	z
Podgorač	-	-	-	-	-	-	-	-
Punitovci	-	-	-	-	-	-	-	-
Šodolovci	-	-	-	-	-	-	-	-
Vladislavci	-	-	-	-	-	-	-	-
Vuka	-	-	-	-	-	-	-	-
Tordinci	-	-	-	-	-	-	-	-
FUA OSIJEK	2 822	166	75 316	48 769	26 547	153 019	86 195	66 824



³¹ Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

Od ostale turističke ponude svakako treba spomenuti najveće i najposjećenije dravsko kupalište Copacabana uz koje se nalazi i rekreacijski centar. Uzduž Drave idealno je prošetati osječkom Promenadom na kojoj ima dovoljno mjesta za šetnju, vožnju biciklom ili uživanje u pogledu na klipi ili u nekom od "riječnih" kafića. Budući da se rijeka Drava dvadesetak kilometara nizvodno kod naselja Aljmaš ulijeva u Dunav, Osijek je zanimljivo odredište za putnike s riječnih kruzera.

Na ovom prostoru nalazi se najstariji proglašeni park prirode u Hrvatskoj – Kopački rit. Riječ je o trajno zaštićenom području, jednome od najočuvanijih poplavnih područja u Europi. Funkcionalna je turistička destinacija, posebice zanimljiva kao mjesto za odmor, sportsko-rekreacijske aktivnosti, atraktivne plovidbe Kopačkim jezerom te za promatranje i snimanje ptica.

Na području FUA-e Osijek turizam kao gospodarska grana ima tendenciju rasta razvojem kontinentalnog turizma u Hrvatskoj. Nositelji turizma na području FUA-e Osijek ponajprije su gradovi Osijek i Valpovo te općine Bilje, Bizovac i Erdut.

Među najvažnijom turističkom ponudom na području FUA-e Osijek jesu vinske ceste Baranje, dvorac Esterhazy, Sulejmanov most u Baranji, Bizovačke toplice (slika 12), Olimpijada starih sportova u Brođancima, dvorac Prandau-Normann u Valpovu i perivoj uz dvorac, kiparska kolonija naivne umjetnosti u Ernestinovu koja se održava svake godine u kolovozu te poznate zidine, tj. Korodgrad ili Kolodvar u Čepinu, koji je podigla obitelj Korogy na mjestu rimske utvrde za obranu od najezde Tatara.

SLIKA 12: KUPALIŠTE AQUAPOLIS U BIZOVAČKIM TOPLICAMA³²



³² Izvor: Goran Mirković, arhiva Turističke zajednice Osječko-baranjske županije

POPIS LITERATURE:

- Andraković, V., Jukić, M. (2009): Dinamika stanovništva grada Osijeka od 1857. do 2001. godine, Analiz Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, sv. 25. str. 23 - 46.
- [Enciklopedija Osijek](#)
- [Kinematografi Osijek](#)
- Kristijan Herceg [Isusovci u Hrvatskoj - obrazovanje i znanost](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001. DZS](#)
- [Osijek](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.. DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022.. DZS](#)
- Strategija razvoja urbane aglomeracije Osijeka do 2020., Službeni glasnik Grada Osijeka br. 14., 28. 11. 2017.
- [Turistička zajednica grada Osijeka](#)

POPIS TABLICA:

- TABLICA 34 STANOVNIŠTVO OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE, FUA-e OSIJEK I GRADA OSIJEKA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 35 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U 2021. I 2022.
- TABLICA 36 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 37 PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 38 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU OSIJEKU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 39 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU OSIJEKU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 40 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 41 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (1. dio)
- TABLICA 42 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU OSIJEKU I FUA-i OSIJEK U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (2. dio)
- TABLICA 43 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU OSIJEKU/FUA-i OSIJEK U 2021.
- TABLICA 44 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU OSIJEKU/FUA-i OSIJEK U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- GRAFIKON 12 KRETANJE BROJA STANOVNIKA GRADA OSIJEKA, FUA-e OSIJEK I OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 13 BROJ STANOVNIKA FUA-e OSIJEK PREMA SPOLU I PETOGODIŠnjIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.
- GRAFIKON 14 BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- GRAFIKON 15 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- KARTA 8 GRAD OSIJEK I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e OSIJEK
- KARTA 9 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e OSIJEK U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 10 OSJEČKA TVRĐA
- SLIKA 11 OSJEČKA KATEDRALA I CENTAR OSIJEKA
- SLIKA 12 KUPALIŠTE AQUAPOLIS U BIZOVAČKIM TOPLICAMA



ZADAR

5. ZADAR

5.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Zadar smjestio se na Jadranskom moru, i to na sjeverozapadnom dijelu Ravnih kotara. Razvio se na povoljnem položaju u središtu hrvatskog dijela istočne obale Jadranskog mora, zaštićen nizom zadarskih otoka od utjecaja otvorenog mora, što je imalo veliku važnost u razdoblju prevage pomorskog prometa jedrenjacima. Kopneno zaobalje čini prostrano područje Ravnih kotara, što mu omogućuje nesmetano prostorno širenje. Ima blagu mediteransku klimu s toplim i suhim ljetima te blagim i kišovitim zimama.

5.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Zadar jest administrativno-upravno, prosvjetno-kulturno te gospodarsko središte. Ime potječe od *Jadera* (staro ime za Zadar) koje se prvi put spominje prije otprilike 2 500 godina, u zapisima iz grčkog *Farosa* (današnji Hvar). Dvjesto godina kasnije naselje Zadar osvajaju Rimljani, a zanimljiv je i podatak kako je naselje *Colonia Julia Jader* osnovao Julije Cezar, najvjerojatnije oko 48. godine pr. n. e.

Kroz povijest se spominju različiti nazivi naselja, od starog imena za Zadar – *Jader*, imena *Idassa* (grčki izvor), *Jadera* (rimski izvor), *Diadora*, *Zara* (za vladavine Venecije i kasnije Italije) do današnjeg imena – Zadar.

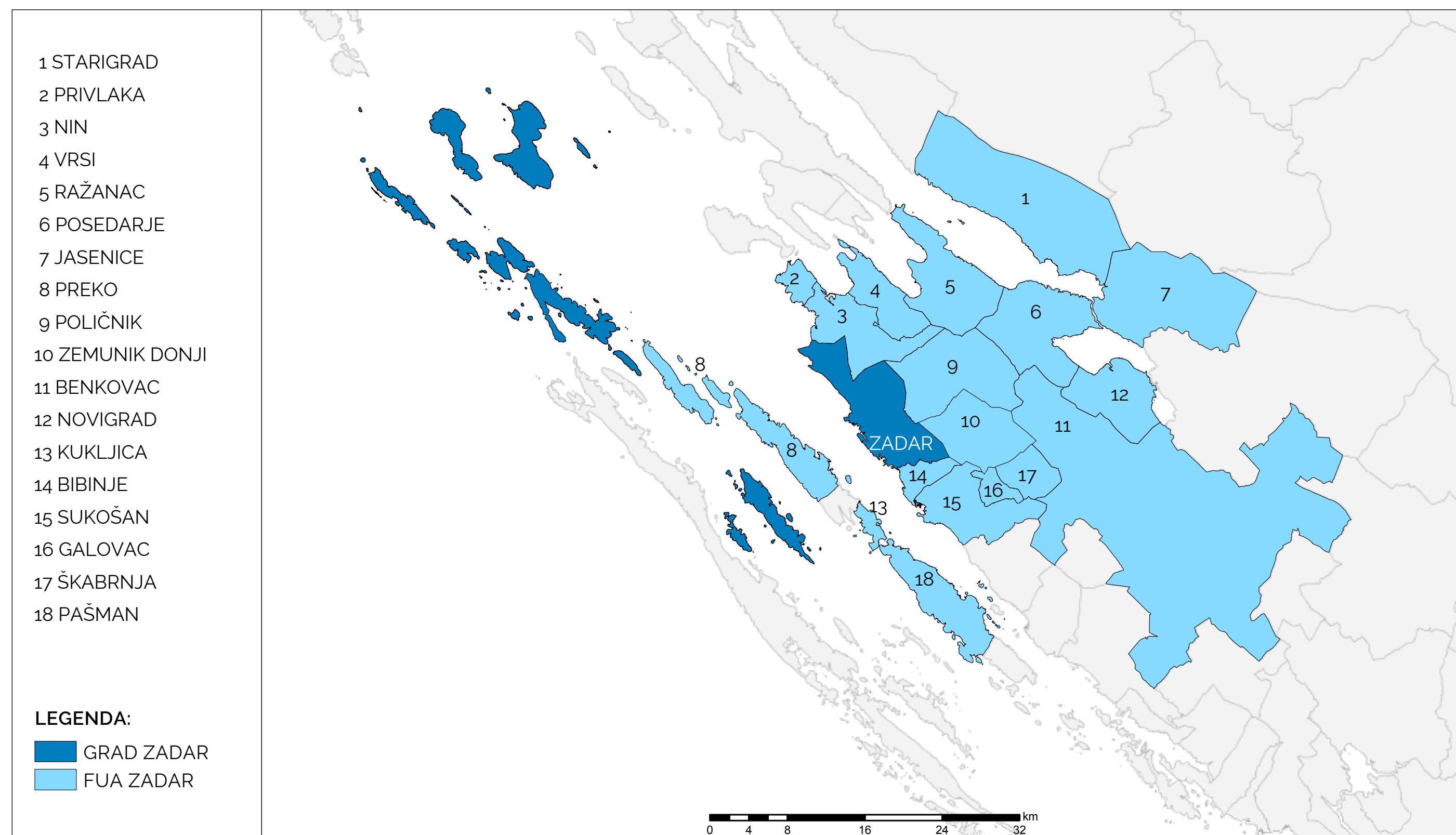
Grad Zadar je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na 21 mjesni odbor.



Grad Zadar kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Zadarske županije obuhvaća prostor u kojem se nalazi 15 naselja: Babindub, Brgulje, Crno, Ist, Kožino, Mali Iž, Molat, Olib, Petrčane, Premuda, Rava, Silba, Veli Iž, Zadar i Zapunel.

FUA Zadar obuhvaća prostor grada Zadra i 18 općina/gradova (karta 10): Benkovac, Bibinje, Jasenice, Nin, Pašman, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac, Starigrad, Sukošan, Škabrnja, Zemunik Donji, Novigrad, Galovac, Kukljica, Privlaka i Vrsi.

KARTA 10: GRAD ZADAR I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e ZADAR



5.3. Crtice iz povijesti i kulture



prapovijest

Šire zadarsko područje naseljeno je još od prapovijesti. Prije ilirskih plemena ovaj je prostor naseljavao pradavni mediteranski narod iz čijeg predindoeuropskog jezika vrlo vjerojatno potječe i sam naziv naselja – *Jader*, *Jadra* ili *Jadera*, koji su poslije preuzele i druge civilizacije.



**6. i 7. st.
pr. n. e.**

U 6. i 7. stoljeću pr. n. e. Zadar je bio ilirsko naselje, tj. važno središte ilirskog plemena Liburna kojemu je zadarska luka bila polazište za brojna trgovačka putovanja i sigurno sidrište.



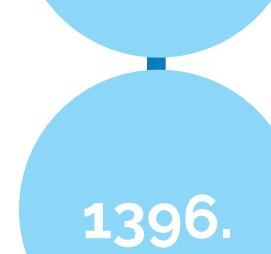
5. st.

U 5. st. bili su pod vlašću Istočnih Gota za čije je vladavine grad sasvim osiromašio, a zbog dotrajalosti brojne su javne građevine postale ruševine.



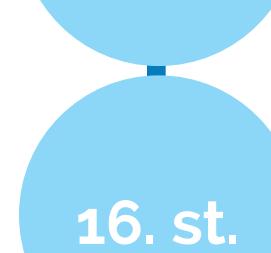
1409.

Velik dio svoje povijesti Zadar je bio pod vlašću Bizanta, a povremeno je dolazio pod vlast hrvatsko-ugarskih kraljeva. Godine 1409. Ladislav Napuljski za 100 000 dukata Zadar prodaje Mlečanima i sva svoja prava na čitavu Dalmaciju, a Zadar postaje glavni grad Dalmacije.



1396.

U Zadru je osnovano najstarije hrvatsko sveučilište koje je djelovalo u razdoblju 1396. – 1807. kao Generalno filozofsko-teološko učilište dominikanskog reda u Zadru.



16. st.

Zadar je imao bogatu industrijsku proizvodnju te razvijeno pomorstvo. Također je poznat i po proizvodnji originalnog likera Maraschino, koji je priznat diljem svijeta, a priprema se po tradicionalnoj recepturi koju su početkom 16. stoljeću osmisliili ljekarnici dominikanskog samostana.



1894.

Na Silvestrovo 1894. u Zadru je zasjala električna gradska rasvjeta, prva sustavno provedena električna mreža u Hrvatskoj.



2017.

Godine 2017. na UNESCO-ov popis svjetske baštine uvršten je i utvrđeni grad Zadar kao dio venecijanskih obrambenih sustava između 15. i 17. stoljeća: *Stato da Terra* – zapadni *Stato da Mar* 2017.

Među najvažnijim je povjesnim ličnostima Jelena Madjievka (? – 8. listopada 976.), koja je bila zadarska kraljica i žena kralja Mihajla Krešimira II. Kraljica Jelena jedna je od najslavnijih Zadranki iz duge i bogate povijesti grada. Podrijetlom je iz najmoćnije zadarske patricijske obitelji Madjievaca koji su na vrhuncu moći bili u 10. st. U njezinu je čast 1929. barun Franz Ludwig von Welden kao vojni upravitelj Zadra dao podignuti današnji Perivoj kraljice Jelene Madjievke.

Među najvažnije kulturne znamenitosti ubrajaju se instalacije arhitekta Nikole Bašića. Godine 2005. otvorene su Morske orgulje, arhitektonsko ostvarenje, zanimljiv i originalan spoj arhitekture i glazbe.

Za razliku od običnih orgulja pogonjenih mjehovima ili zračnim pumpama, zvuk ovih orgulja nastaje pod utjecajem energije mora, odnosno valova te plime i oseke. Pozdrav Suncu nastaje 2008. i sastoji od tri stotine solarnih panela postavljenih u istoj razini s kamenim popločenjem rive u obliku kruga promjera 22 metra. Osim njega, gledajući od zapadne strane, a poviše Morskih orgulja, nalaze se i ostali planeti Sunčeva sustava.

Jedne od najvažnijih kulturnih znamenitosti grada Zadra jesu crkva sv. Donata i Forum (slika 13).

SLIKA 13: FORUM I CRKVA sv. DONATA³³



33 Izvor: SHUTTERSTOCK

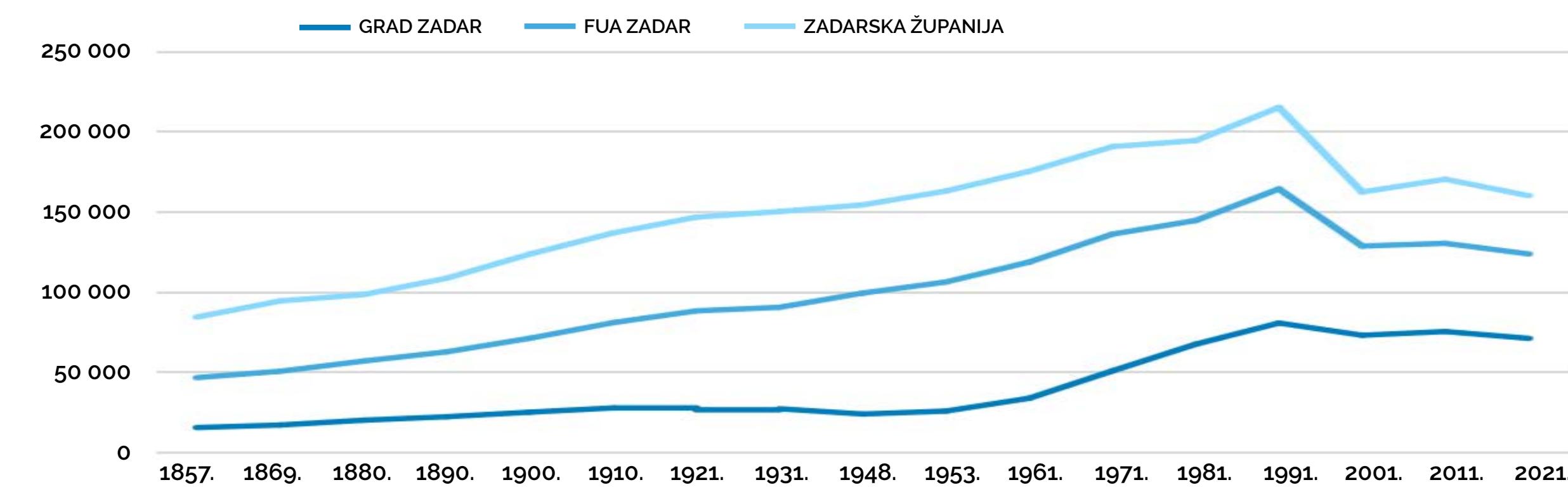
5.4. Stanovništvo

Zadar je peti grad po izgrađenosti i broju stanovnika u Hrvatskoj, a treći na Jadranskoj obali. Kretanje stanovništva od početka provođenja popisa stanovništva jasno upućuje na trend preseljavanja stanovništva iz FUA-e Zadar u sam grad, u kojem je 1850-ih samo oko 30% stanovništva FUA-e Zadar stanovalo u Zadru, dok se u 2021. taj udio gotovo udvostručio te je iznosio 57%. Već je sredinom 19. stoljeća polovica stanovništva Zadarske županije stanovala na području današnje FUA-e Zadar, a 2020-ih taj je udio dosegnuo gotovo 80% (grafikon 16).

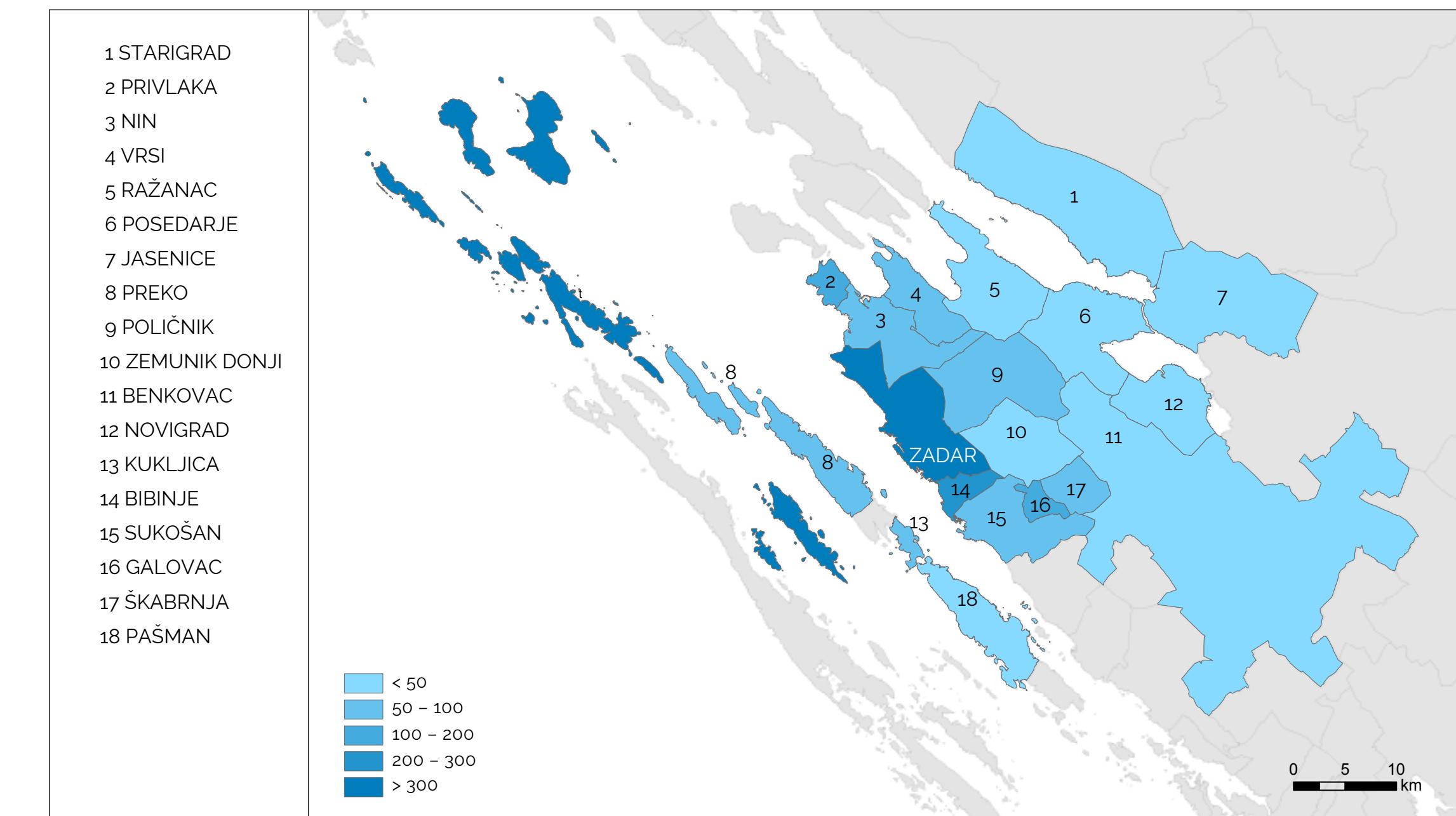


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Zadar (karta 11) upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u općinama/gradovima (Bibinje, Galovac, Privlaka) geografski bližima Gradu Zadru kao najgušće naseljenoj prostornoj jedinici, iako ta gustoća nema isti intenzitet naseljenosti kao u najvećim hrvatskim gradovima i njihovim funkcionalnim urbanim područjima.

GRAFIKON 16: KRETANJE STANOVNJIŠTVA GRADA ZADARA, FUA-E ZADAR I ZADARSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.³⁴



KARTA 11: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-E ZADAR U 2021. (st./km²)



³⁴ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

Projektom su prikupljene i demografske varijable, poput onih o starosti i spolu, privatnim kućanstvima i stanovima te o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Zadarskoj županiji, Gradu Zadru i FUA-i Zadar u 2011. i 2021., uočava se veći broj ženskog nego muškog stanovništva te podjednak pad broja stanovnika u 2021. u odnosu na 2011. Taj pad iznosi oko 6%, s time da je najmanji pad broja stanovnika na području Grada Zadra (5,7%) (tablica 45).

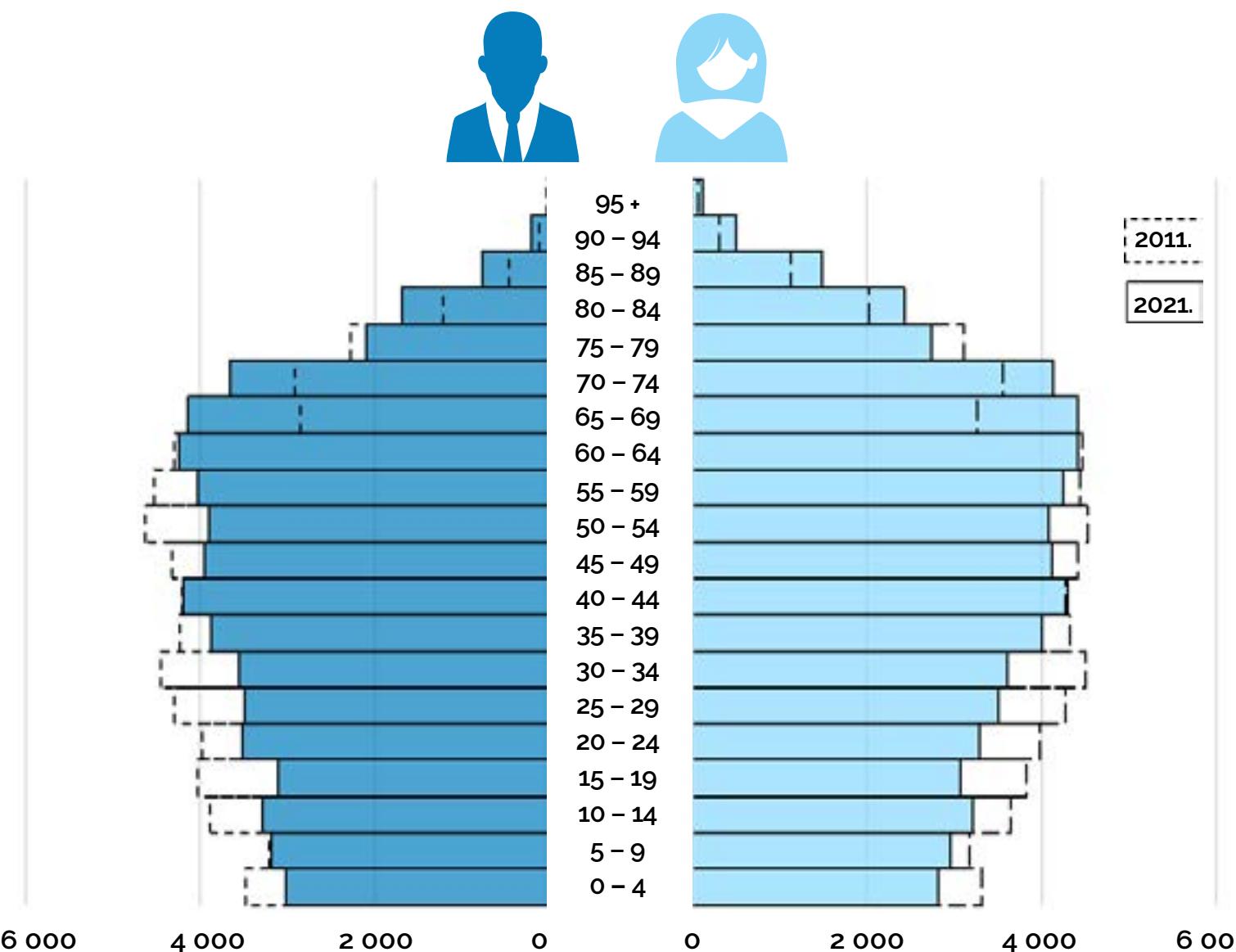
TABLICA 45: STANOVNIŠTVO ZADARSKE ŽUPANIJE, FUA-e ZADAR I GRADA ZADRA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.³⁵

Županija/FUA/Grad	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Zadarska županija	svega	170 017	159 766
	muškarci	83 504	78 193
	žene	86 513	81 573
FUA ZADAR	svega	130 042	123 419
	muškarci	63 452	60 005
	žene	66 590	63 414
Grad ZADAR	svega	75 062	70 779
	muškarci	35 733	33 513
	žene	39 329	37 266

Usporedbu broja stanovnika u 2011. i 2021. u FUA-i Zadar prikazali smo s pomoću dobno-spolne piramide (grafikon 17), prema kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u dobnim skupinama 65 – 69 godina i 70 – 74 godine, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobnim skupinama od 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, uz iznimku dobine skupine 40 – 44 godine, u kojoj je u 2011. i 2021. bio podjednak broj stanovnika. Oblak dobno-spolne piramide FUA-e Zadar upućuje na trend starenja stanovništva, no ovdje taj trend nije dodatno potenciran kao u drugim dijelovima Hrvatske, primjerice, u Slavoniji, u kojoj je emigracija tijekom više desetljeća imala veći utjecaj.

³⁵ Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

GRAFIKON 17: BROJ STANOVNIKA FUA-e ZADAR PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPIS STANOVNIŠTVA 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Zadru/FUA-i Zadar, što se može vidjeti iz priložene tablice 46.

TABLICA 46: PROCJENA BROJA, ODNOŠNO OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.³⁶

Godina	GRAD ZADAR			FUA ZADAR		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	27 425	74 348	6 274	45 560	128 001	10 419
2019.	27 356	74 160	6 258	45 338	127 376	10 368
2020.	27 287	73 972	6 242	45 117	126 755	10 317
2021.	27 218	73 785	6 226	44 897	126 136	10 267
2022.	26 667	69 611	7 268	45 642	121 451	12 412

³⁶ Podaci su za razdoblje 2018. – 2021. procijenjeni na temelju rezultata Popisa 2011., a za 2022. procijenjeni su na temelju rezultata Popisa 2021.

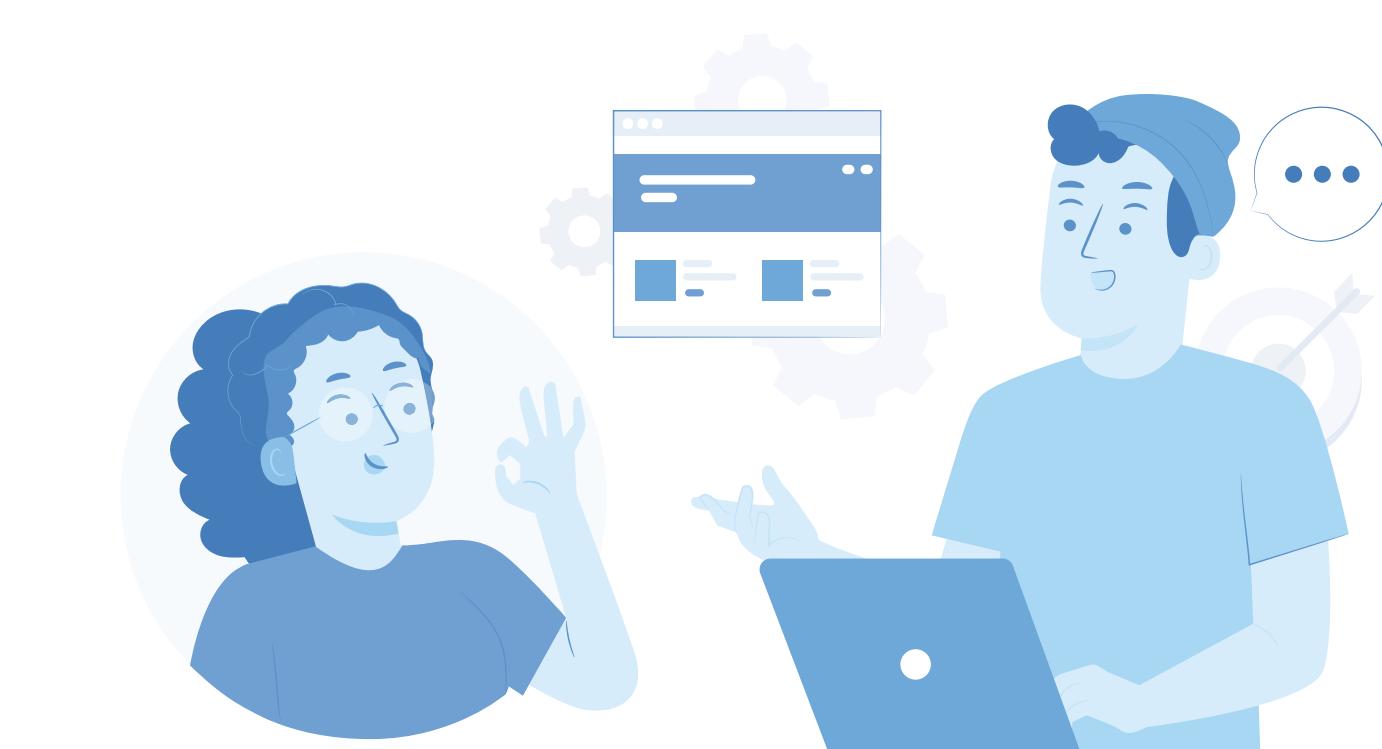
Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i nezaposlenosti u Gradu Zadru/FUA-i Zadar, što se može vidjeti iz priloženih tablica 47 i 48.

TABLICA 47: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD ZADAR			FUA ZADAR		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	29 660	15 299	14 361	51 102	27 061	24 041
2019.	29 022	15 273	13 749	50 002	27 016	22 986
2020.	28 949	15 234	13 714	49 758	26 884	22 874
2021.	34 109	18 197	15 912	52 599	28 494	24 105
2022.	33 073	17 823	15 251	54 775	27 877	26 899

TABLICA 48: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD ZADAR			FUA ZADAR		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	3 563	1 542	2 021	6 139	2 728	3 411
2019.	1 840	736	1 104	3 169	1 302	1 867
2020.	1 835	734	1 101	3 154	1 296	1 858
2021.	2 945	1 167	1 778	4 940	2 634	2 306
2022.	1 438	625	812	2 685	1 419	1 266



5.5. Gradska statistika

U ovom se poglavlju detaljnije analiziraju prikupljene varijable za Grad Zadar i njegovo funkcionalno urbano područje (FUA Zadar) za 2021. i 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Zadra (tablica 49).

TABLICA 49: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU ZADRU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km od centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	15	33,78	5,00	29 635	2
2019.	15	33,00	5,30	30 526	3
2020.	16	33,30	5,30	30 872	6
2021.	16	33,34	5,40	27 807	1
2022.	18	40,00	8,00	28 492	3

Cijena radničkoga mjesecnoga gradskog pokaza u 2021. iznosila je 33,34 € i vredjila je na svim gradskim linijama uz neograničen broj vožnji. U 2022. cijena gradskog pokaza porasla je na 40 €, što je u odnosu na 2021. povećanje cijena za 20%. Cijene radničkih mjesecnih prigradskih pokaza određene su prema prijedjenim kilometrima, tj. ne primjenjuje se cijena pokaza po zonama jer su linije najčešće "radijalnog" tipa – prometuje se iz Zadra u smjerovima zapada, sjevera i istoka.

Prema podacima Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša Grada Zadra na području Grada Zadra u 2022. postoji 18 km biciklističkih staza. Sustav javnih bicikala služi kao dopuna javnom gradskom prijevozu i znatno pomaže u smanjenju prometne zagruđenosti, rješavanju problema parkiranja u užemu gradskom središtu, doprinosi zaštiti okoliša, obogaćuje

turističku ponudu, pozicionira grad kao poželjnu cikloturističku destinaciju i općenito utječe na poboljšanje kvalitete života u gradu. Na području Grada postoje četiri lokacije na kojima se mogu iznajmiti bicikli: Borik, Poluotok, Bili Brig i Autobusni kolodvor Zadar. Prema stranici Zadar Bike Magic prostorom Grada Zadra prolazi šest sportsko-rekreacijskih biciklističkih staza, a od toga su dvije brdske staze, tri cestovne staze i jedna staza za rekreaciju i obitelj.

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Zadra, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 50).

TABLICA 50: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU ZADRU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Broj sjedala u kinima	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica
2018.	980	172 207	301 405	2	2
2019.	980	177 202	279 563	2	2
2020.	980	-	53 117	2	2
2021.	980	-	84 965	2	2
2022.	980	114 821	179 609	2	2

Na ovom prostoru nalaze se sljedeća kina: Cinestar Zadar i Kino Zona Zadar.

Muzeji grada Zadra jesu sljedeći:

- [Arheološki muzej Zadar](#)
- [Muzej antičkog stakla Zadar](#)
- [Narodni muzej Zadar](#), u čijem su sastavu Prirodoslovni odjel, Etnološki odjel, Muzej grada Zadra, Galerija umjetnina te Dokumentacijska i Pedagoška služba. U okviru muzeja nalaze se izložbeni i ujedno spomenici kulture – Gradska loža, Kneževa i Providurova palača i posjetiteljski centar Mali Arsenal.
- [Muzej iluzija.](#)

Osim navedenih muzeja u Zadru se nalazi i umjetnička zbirka crkve sv. Frane koja ima bogatu samostansku riznicu. Ona je uz samostanski kompleks i kulturno povijesni spomenik prve kategorije. Riznica pravoslavne crkve sv. Ilje u Zadru jedan je od najvrjednijih kulturnih spomenika Zadra. Crkveno umjetničko blago dugo je bilo zazidano unutar crkve, a potom su predmeti restaurirani i izloženi.

U Zadru se nalazi i Međunarodni centar za podvodnu arheologiju, samostalna javna ustanova u sastavu Ministarstva kulture koja ima status UNESCO-ova centra II. kategorije. Zadaća centra jest provođenje aktivnosti i obrazovanja u polju istraživanja, očuvanja i promocije kulturne baštine, posebice na međunarodnoj razini.

Stalna izložba crkvene umjetnosti "Zlato i srebro grada Zadra" najcijelovitiji je i najprezentativniji prikaz dosega crkvene umjetnosti u Hrvatskoj, a nalazi se u sklopu benediktinskog samostana sv. Marije u Zadru utemeljenog još u 11. stoljeću.

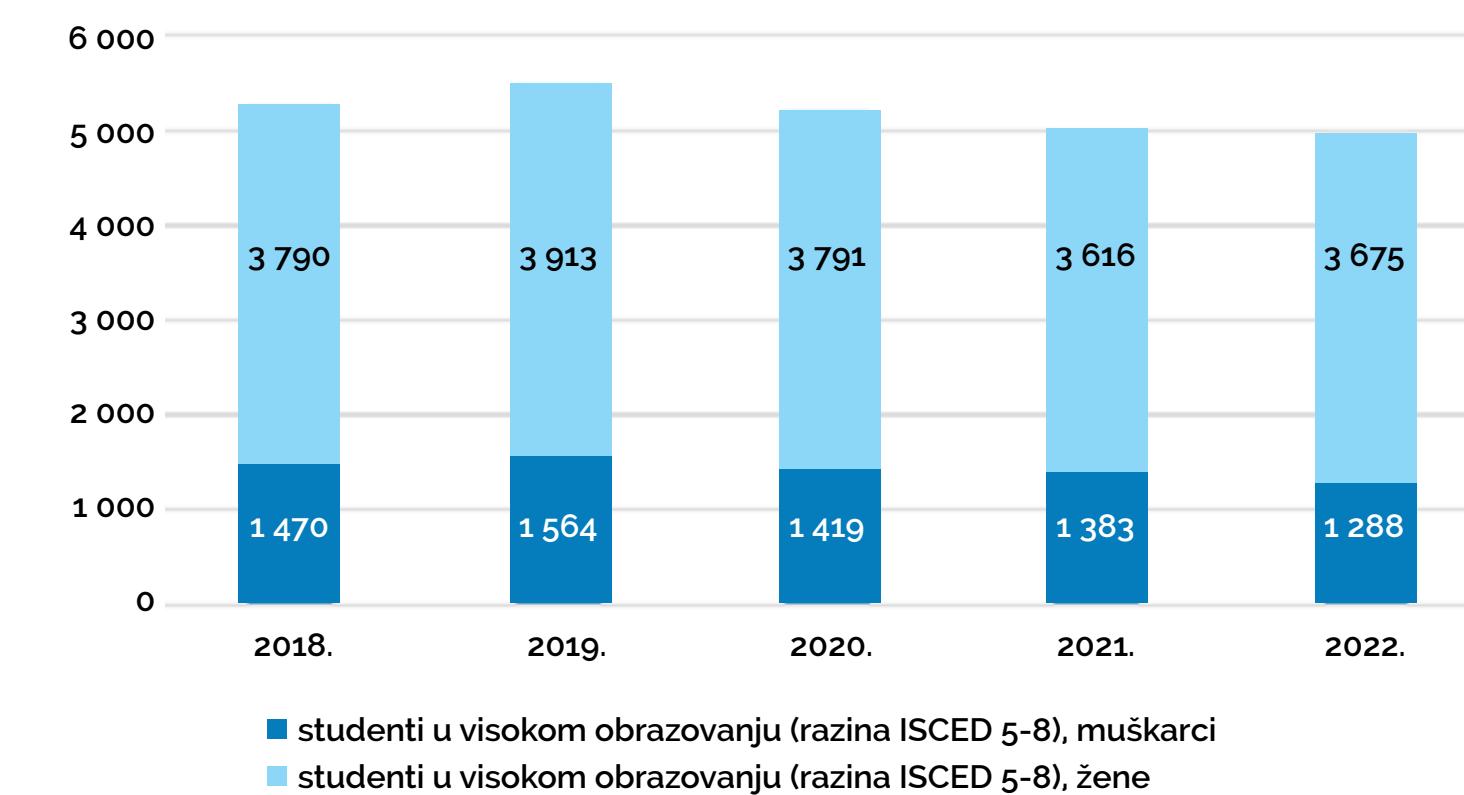


U projektu su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), iz kojih je vidljiva stagnacija, odnosno blago smanjenje ukupnog broja upisanih studenata, što je zapravo u korelaciji s negativnim kretanjem ukupnog broja stanovnika u mlađim dobnim skupinama (tablica 51, grafikon 18).

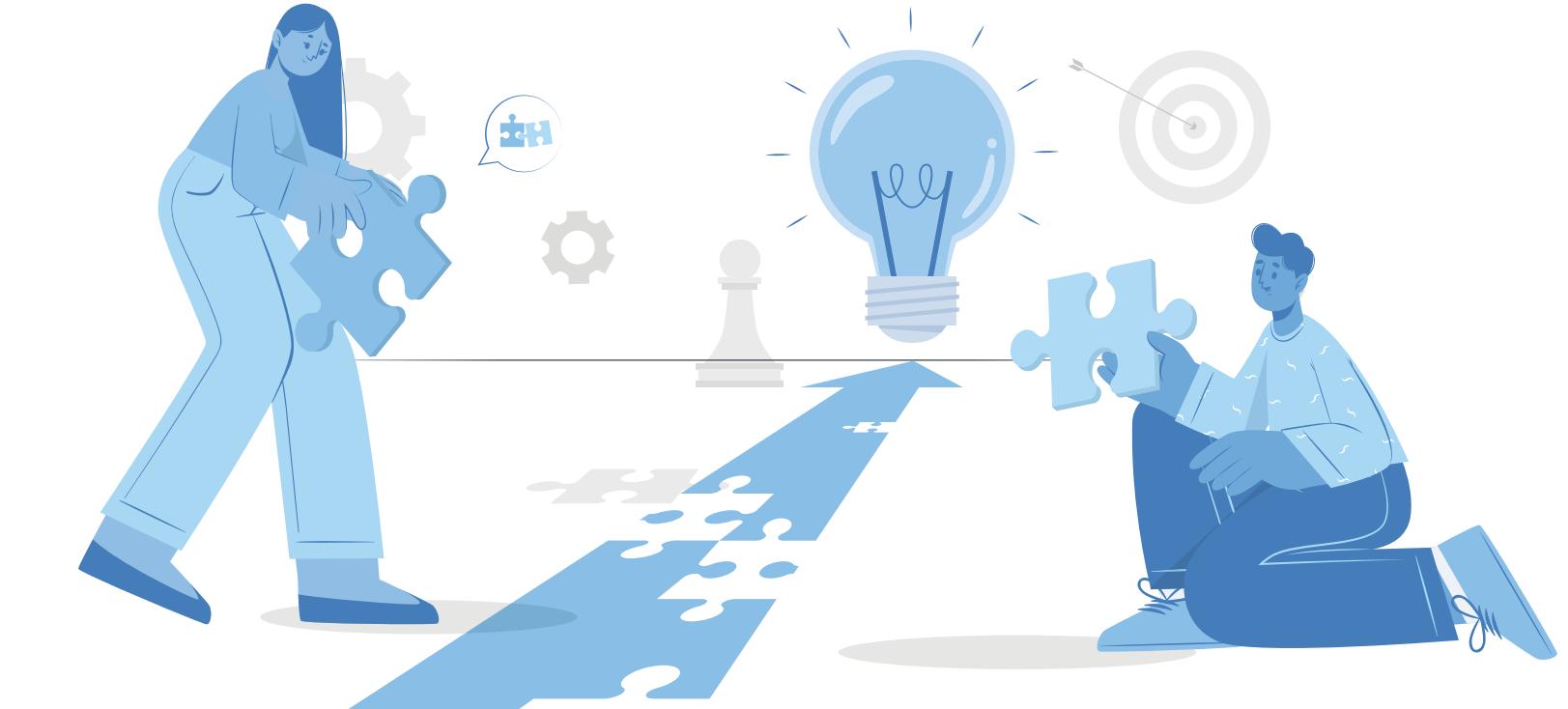
TABLICA 51: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZADRA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	5 260	1 470	3 790
2019.	5 477	1 564	3 913
2020.	5 210	1 419	3 791
2021.	4 999	1 383	3 616
2022.	4 963	1 288	3 675

GRAFIKON 18: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZADRA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. (tablice 52 i 53) prisutan je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u građevinarstvu te u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu. Zanimljivo je da ni u jednoj djelatnosti nije prisutan kontinuirani pad tijekom promatrano petogodišnjeg razdoblja, dok se u 2022. broj zaposlenih u trgovini, transportu, hotelima i restoranima, nakon blagog rasta u 2019. i 2020., vratio na razinu iz 2018.



TABLICA 52: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rударству, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	ZADAR	25 194	624	2 869	1 563	7 829	214
	FUA ZADAR	33 365	943	4 943	2 396	10 226	251
2019.	ZADAR	24 425	679	2 705	1 659	8 146	238
	FUA ZADAR	32 465	959	4 894	2 531	10 345	283
2020.	ZADAR	27 893	825	3 031	2 032	8 932	376
	FUA ZADAR	38 076	1 138	5 627	3 305	11 848	440
2021.	ZADAR	26 219	875	2 932	2 378	7 497	367
	FUA ZADAR	36 441	1 204	5 559	3 864	10 234	433
2022.	ZADAR	26 952	918	2 929	2 465	7 614	409
	FUA ZADAR	37 420	1 266	5 708	3 995	10 303	486

TABLICA 53: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	ZADAR	-	187	3 142	6 551	1 012
	FUA ZADAR	-	260	3 559	8 221	1 361
2019.	ZADAR	23	170	3 227	6 676	902
	FUA ZADAR	25	249	3 578	8 389	1 212
2020.	ZADAR	50	192	3 886	7 226	1 343
	FUA ZADAR	52	290	4 557	9 078	1 741
2021.	ZADAR	51	207	3 182	7 352	1 378
	FUA ZADAR	52	307	3 789	9 226	1 773
2022.	ZADAR	54	248	3 373	7 472	1 470
	FUA ZADAR	55	340	4 052	9 386	1 829

5.6. Turistička aktivnost

Grad Zadar i njegova okolica jedni su od turistički najposjećenijih prostora na jadranskoj obali s bogatom turističkom ponudom – od kulturnih znamenitosti i prirodnih ljepota do mnogih manifestacija i ugostiteljskih usluga.

Ovaj prostor bogat je i nacionalnim parkovima te parkovima prirode. Zbog svoje jedinstvene prirodne ljepote, iznimnih geomorfoloških oblika i veličanstvenih šuma prostor Velike i Male Paklenice 1949. proglašen je nacionalnim parkom. Kornati su 1980. postali nacionalni park i najrazvedenija su otočna skupina u Sredozemlju. Važno ornitološko područje – Vransko jezero – parkom prirode proglašeno je 1999.

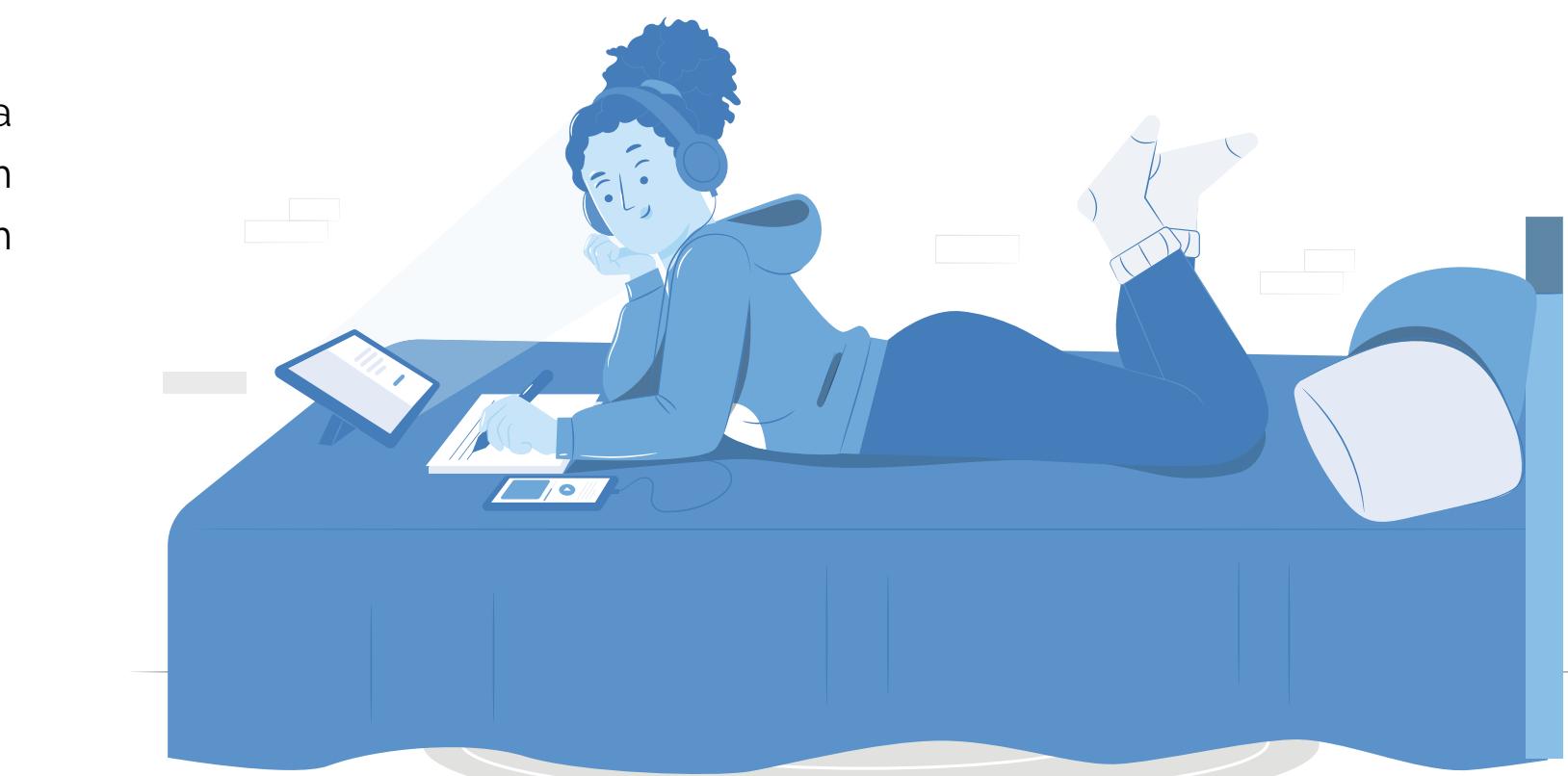
Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Zadra pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Zadar ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 54).



TABLICA 54: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZADRU/FUA-i ZADAR U 2021.³⁷

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
ZADAR	21 948	5 112	360 508	82 801	277 707	1 518 174	252 486	1 265 688
Benkovac	982	153	5 418	639	4 779	42 648	3 661	38 987
Nin	11 470	740	119 845	13 003	106 842	907 666	68 834	838 832
OPĆINE								
Bibinje	3 883	330	27 131	4 165	22 966	198 018	25 993	172 025
Jasenice	1 778	269	11 490	1 503	9 987	87 054	9 937	77 117
Pašman	3 661	324	21 460	3 372	18 088	194 648	27 852	166 796
Poličnik	378	100	2 178	83	2 095	18 840	477	18 363
Posedarje	1 456	218	10 957	1 627	9 330	75 675	10 322	65 353
Preko	3 318	298	23 179	4 394	18 785	191 357	31 492	159 865
Ražanac	3 065	842	20 247	2 825	17 422	159 462	17 384	142 078
Starigrad	7 692	387	73 282	9 034	64 248	408 246	41 312	366 934
Sukošan	4 449	305	32 389	6 950	25 439	226 517	37 315	189 202
Škabrnja	78	13	519	5	514	4 299	65	4 234
Zemunik Donji	176	33	1 344	82	1 262	11 011	329	10 682
Novigrad	1 122	128	6 082	1 083	4 999	47 067	6 619	40 448
Galovac	197	14	z	z	z	z	z	z
Kukljica	896	317	5 948	1 638	4 310	49 577	12 614	36 963
Privlaka	5 203	510	33 145	5 714	27 431	261 299	39 182	222 117
Vrsi	2 335	212	15 937	4 102	11 835	126 925	26 826	100 099
FUA ZADAR	74 087	10 305	771 059	143 020	628 039	4 528 483	612 700	3 915 783

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Zadar na Grad Zadar odnosi se oko 30% stalnih postelja, oko 47% ukupnih dolazaka turista i oko 33% ukupnog broja njihovih noćenja.



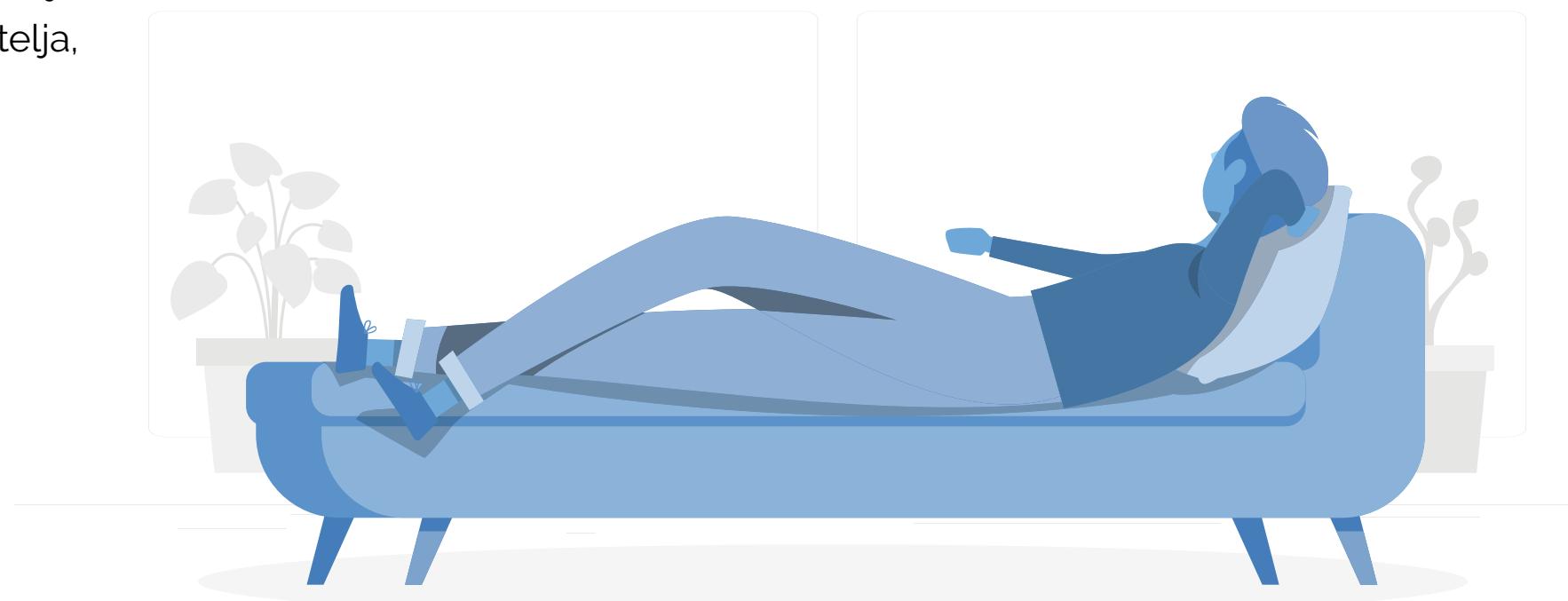
³⁷ Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Zadra i pojedinih gradova/općina kojegine FUA-u Zadar ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 55).

TABLICA 55: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZADRU/FUA-i ZADAR U 2022.³⁸

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
ZADAR	23 381	2 699	514 148	83 796	430 352	1 982 159	230 736	1 751 423
Benkovac	1 131	205	7 305	571	6 734	57 791	3 065	54 726
Nin	11 467	708	154 920	12 530	142 390	1 164 057	63 708	1 100 349
OPĆINE								
Bibinje	3 932	375	33 746	3 449	30 297	233 414	21 502	211 912
Jasenice	1 866	309	z	z	z	z	z	z
Pašman	3 648	393	23 268	3 354	19 914	208 798	28 527	180 271
Poličnik	461	60	3 480	157	3 323	29 117	791	28 326
Posedarje	1 553	228	z	z	z	z	z	z
Preko	3 358	305	26 998	4 196	22 802	207 897	29 326	178 571
Ražanac	3 087	393	24 710	2 669	22 041	191 837	16 765	175 072
Starigrad	7 672	448	86 961	6 819	80 142	493 186	32 385	460 801
Sukošan	4 468	397	38 984	6 384	32 600	265 200	33 561	231 639
Škabrnja	76	13	z	z	z	z	z	z
Zemunik Donji	206	43	1 772	65	1 707	14 512	458	14 054
Novigrad	1 167	144	8 056	814	7 242	60 469	4 730	55 739
Galovac	225	24	1 811	68	1 743	13 453	270	13 183
Kukljica	875	137	5 881	1 272	4 609	45 661	9 297	36 364
Privlaka	5 127	553	41 860	5 469	36 391	317 891	36 444	281 447
Vrsi	2 434	289	18 823	4 083	14 740	149 284	26 918	122 366
FUA ZADAR	73 047	7 723	968 013	135 696	857 027	5 434 726	538 483	4 896 243

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Zadar na Grad Zadar odnosi se 32% stalnih postelja, 53% ukupnih dolazaka turista i 36,5% ukupnog broja njihovih noćenja.



38 Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

U ljetnim se mjesecima u Gradu Zadru održava više od 150 kulturnih i zabavnih manifestacija: Noć Punog Mjeseca, Glazbene večeri u Sv. Donatu i sl. Posebna i najposjećenija atrakcija u Gradu Zadru jesu [Morske orgulje](#) i [Pozdrav Suncu](#) (slika 14), jedinstvene u svijetu zbog skladnog spoja vjetra, sunca i mora.



Turistički vrlo zanimljiv je i grad Nin u kojem se može vidjeti brončani kip biskupa Grgura Ninskog – djelo hrvatskoga kipara Ivana Meštrovića, koji je postigao svjetsku slavu, zatim slijedi Kraljičina plaža u Ninu i mnoge druge zanimljivosti. Ono što je nekima zlato, Ninu je sol – prirodno bogatstvo, izvor egzistencije, ali i tradicija koja je odnedavno pretočena u jedinstvenu ustanovu i turističku atrakciju – Muzej soli.

SLIKA 14: POZDRAV SUNCU I MORSKE ORGULJE³⁹



39 Izvor: SHUTTERSTOCK

POPIS LITERATURE:

- [Morske orgulje i Pozdrav Suncu](#)
- [Nacionalni park Paklenica](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.. DZS](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.. DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022.. DZS](#)
- [Turistička zajednica grada Nina](#)
- [Zadar Bike Magic](#)

POPIS TABLICA:

- TABLICA 45 STANOVNIŠTVO ZADARSKE ŽUPANIJE, FUA-e ZADAR I GRADA ZADRA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 46 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 47 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 48 PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 49 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETnim NESREĆAMA U GRADU ZADRU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 50 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU ZADRU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 51 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZADRA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 52 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (1. dio)
- TABLICA 53 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU ZADRU I FUA-i ZADAR U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (2. dio)
- TABLICA 54 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZADRU/FUA-i ZADAR U 2021.
- TABLICA 55 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU ZADRU/FUA-i ZADAR U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- GRAFIKON 16 KRETANJE STANOVNIŠTVA GRADA ZADRA, FUA-e ZADAR I ZADARSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 17 BROJ STANOVNIKA FUA-e ZADAR PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPIS STANOVNIŠTVA 2011. I 2021.
- GRAFIKON 18 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA ZADRA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- KARTA 10 NASELJA GRADA ZADRA I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e ZADAR
- KARTA 11 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e ZADAR U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 13 FORUM I CRKVA sv. DONATA
- SLIKA 14 MORSKE ORGULJE I POZDRAV SUNCU



— SLAVONSKI BROD —

6. SLAVONSKI BROD

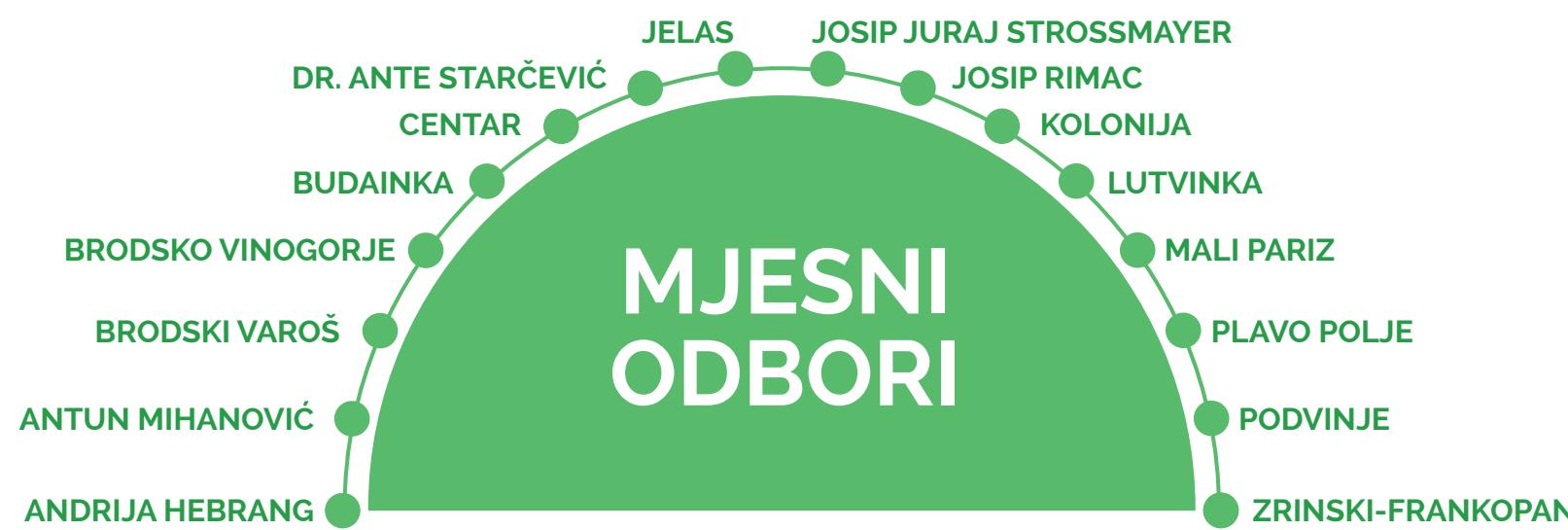
6.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Slavonski Brod nalazi se na sjevernoj obali rijeke Save na granici s Bosnom i Hercegovinom. Naziv grada potječe od njegova položaja na utoku Mrsunje u Savu koji je strateški važan prijelaz preko Save za Bosanski Brod. Područje grada ima umjerenu kontinentalnu klimu.

6.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Slavonski Brod jest administrativno-upravno, prosvjetno-kulturno te gospodarsko središte. Tijekom Rimskog Carstva grad se nazivao *Marsonia*, a od 1244. do 1945. Brod na Savi. Još iz rimskog doba postoje tragovi koji dokazuju da je ovdje oduvijek bio prijelaz preko rijeke, pa se stoga Slavonski Brod katkad naziva sjevernim vratima Bosne. Na tu činjenicu upućuje i sam naziv grada koji je nekada nosio ime Brod na Savi (Brod – nepravilno promijenjeno od prohod, prijelaz). Riječ brod praslavenskog je podrijetla i u davnim vremenima značio je mjesto na kojem je lako prijeći rijeku.

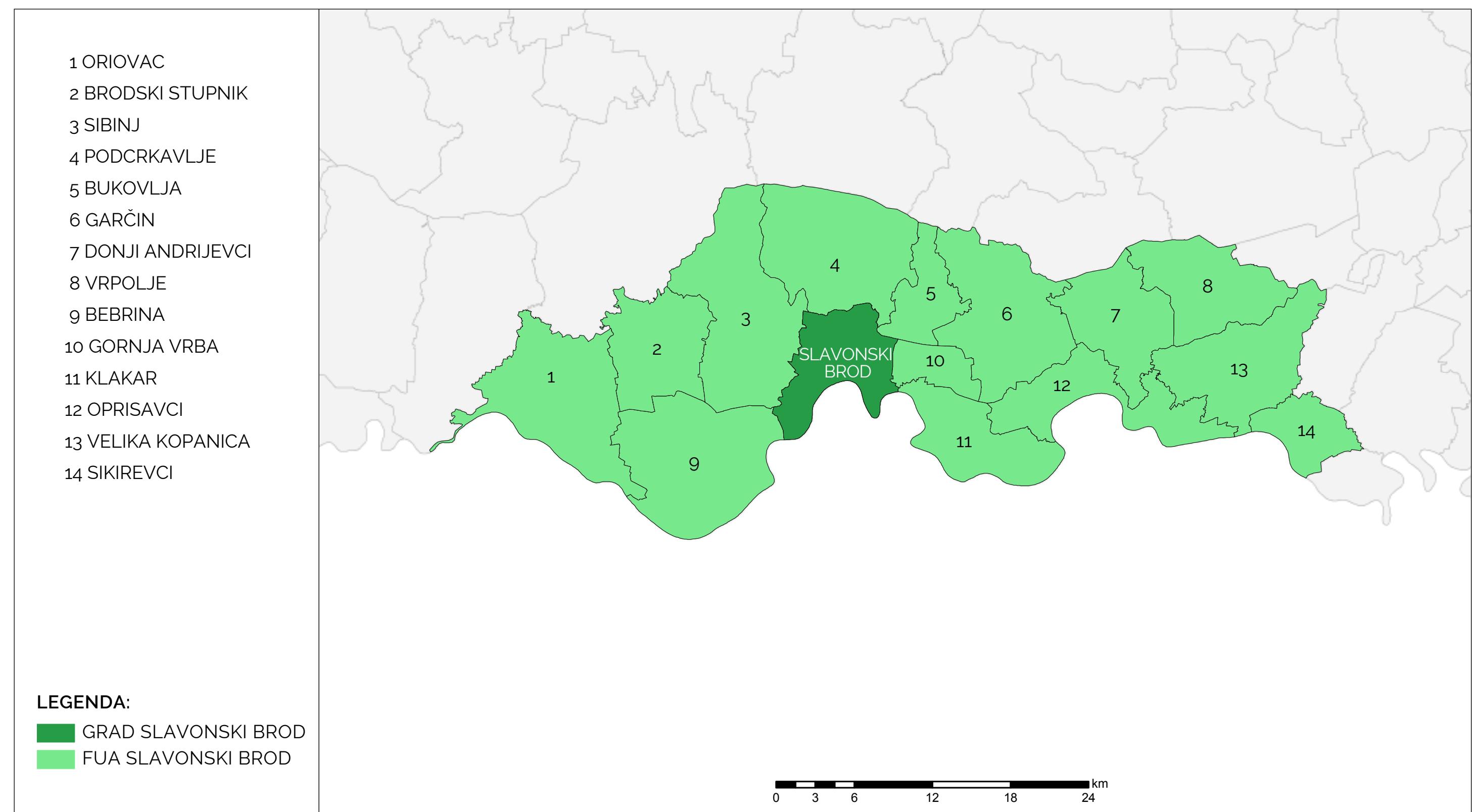
Grad Slavonski Brod je prema mjesnoj samoupravi podijeljen na 16 mjesnih odbora.



Grad Slavonski Brod kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Brodsko-posavske županije obuhvaća prostor u kojem se nalaze tri naselja: Brodski Varoš, Podvinje i Slavonski Brod.

FUA Slavonski Brod obuhvaća prostor Grada Slavonskog Broda i 14 općina/gradova (karta 12) u sastavu Brodsko-posavske županije.

KARTA 12: GRAD SLAVONSKI BROD I OPĆINE/GRAĐOVI U SASTAVU FUA-e SLAVONSKI BROD



6.3. Crtice iz povijesti i kulture

71.

Do dolaska Rimljana na ovim su prostorima živjela panonska plemena, srodna Ilirima, mjestimično pomiješana s Keltima. Godina 71. važna je godina za povijest grada u kojoj je za vrijeme vladavine cara Vespazijana izdana rimska diploma veteranu rimske vojske Likaju, stanovniku Marsonije koja se na diplomi pojavljuje u obliku MARSVNNIA. Taj dogadaj označio je prvi pisani naziv antičkog grada na mjestu današnjeg Broda. Oblik Marsvnnia potvrđuje mišljenje o domaćem podrijetlu ovog imena koji je do danas sačuvan u nazivu rječice Mrsunje. Diploma je najbolje očuvani primjerak spomenika i uvelike pridonosi hrvatskoj arheološkoj znanosti i brodskoj kulturno-povijesnoj baštini.

1244.

Dana 20. srpnja 1244. darovnicom hrvatsko-ugarskog kralja Bele IV. grad koji se nalazio na ušću Mrsunje u Savu dolazi u posjed znamenite i moćne feudalne obitelji Berislavića Grabarskih.

**15. i
16. st.**

U 15. i 16. st. imao je oblik pravokutnika sa zemljanim bedemima i opkopima radi obrane od Turaka.

1536.

Godine 1536. pao je u ruke Turaka i ostao pod turskom vlašću sve do 1691., kada su ga u sklopu oslobođenja Slavonije od Turaka konačno oslobodili ban Nikola Erdody i general Herzog de Croy.

1694.

Godine 1694. sagrađen je drveni franjevački samostan koji je služio potrebama zajedničkoga redovničkog života. Na zemljишtu izvan dometa tvrđavskih topova barun Trenk 1727. postavlja kamen temeljac za novi zidani samostan. U ratu je ova vrijedna sakralna građevina bila teško oštećena, no danas joj je vraćen originalni izgled. Franjevački samostan jedna je od najmarkantnijih baroknih građevina u Slavoniji i spomenik nulte kategorije.

1720.

U Slavonskom Brodu razvoj školstva započeo je s brodskim franjevcima koji su 1720. osnovali Filozofski fakultet. Najvažnije industrijske grane na ovom prostoru bile su drvna industrija Slavonija te Tвornica vagona, strojeva i mostova Brod na Savi, koja je danas poznata kao dio grupacije Đuro Đaković.

1871.

Ukinućem Vojne granice 1871. Slavonski Brod dobiva status grada i postaje središte velikog područja sjeverno i južno od rijeke Save.

Slavonski Brod teško stradava u Drugome svjetskom ratu, ali i za vrijeme Domovinskog rata, pri čemu su uništene i građevine iz vremena Austro-Ugarske koje imaju iznimnu kulturno-povijesnu i urbanističku vrijednost. Grad je oduvijek je bio važan zbog svoga geopolitičkog položaja.

**1826.
–
1878.**

Među najistaknutijim povijesnim ličnostima bio je Matija Mesić (19. veljače 1826. – 8. prosinca 1878.), hrvatski katolički svećenik, povjesničar, kraljevski javni redoviti profesor hrvatske povijesti na Mudroslovnom fakultetu, predsjednik Matice hrvatske, redoviti član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, prvi rektor i potom prorektor Sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

**1874.
–
1938.**

Najpoznatija stanovnica grada bila je Ivana Brlić Mažuranić (18. travnja 1874. – 21. rujna 1938.), koja se 1889. udala za odvjetnika i političara Vatroslava Brlića i preselila u tadašnji Brod na Savi (današnji Slavonski Brod). Ondje je živjela većinu života koji je posvetila svojoj obitelji, obrazovanju i književnom radu. Osim glavnog trga, njezino ime nosi kazališno-koncertna dvorana, nekoliko škola i vrtića, a svake se godine održava manifestacija U svjetu bajki, koja okuplja mališane iz cijele Hrvatske.

**1905.
–
2007.**

Jedan od najpoznatijih stanovnika brodskog kraja svakako je i Dragutin Tadijanović, poznat i po pseudonimu Margan Tadeon (Rastušje kod Slavonskog Broda, 4. studenoga 1905. – Zagreb, 27. lipnja 2007.), hrvatski pjesnik, ravnatelj Instituta za književnost Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, predsjednik Društva književnika Hrvatske, predložen za Nobelovu nagradu i počasni građanin grada Zagreba.

**1888.
–
1958.**

Andrija Štampar (1. rujna 1888. – 26. lipnja 1958.) rođen je u selu Drenovac blizu Slavonskog Broda. Obavljao je mnoge dužnosti i aktivno zagovarao socijalnu medicinu te posvećivanje medicinskim potrebama malih ljudi. Njegova definicija zdravlja – daje zdravlje stanje potpunoga fizičkoga, psihičkoga i socijalnog blagostanja, a ne samo odsutnost bolesti – aktualna je i u današnje vrijeme.

Među najvažnije kulturne znamenitosti grada Slavonskog Broda ubraja se tvrđava Brod (slika 15). Imala je obrambenu ulogu, a mogla je primiti čak 5000 vojnika. Njezinu gradnju odobrio je princ Eugen Savojski. Danas je tvrđava dio života grada. Unutar njezinih zidina nalaze se Gradska uprava Slavonskog Broda, Klasična gimnazija, Glazbena škola, Galerija kipara Branka Ružića i dr. U sklopu tvrđave nalazi se i Muzej tambura, koji je trenutačno jedini takav u svijetu. U njemu se može razgledati više od šezdeset ručno izrađenih eksponata, sudjelovati u multimedijalnim prezentacijama i interaktivnim radionicama. Tvrđava je ujedno i najveći spomenik kontinentalne Hrvatske i spomenik nulte kategorije.

SLIKA 15: TVRĐAVA BROD⁴⁰



⁴⁰ Izvor: Turistička zajednica Brodsko-posavske županije

6.4. Stanovništvo

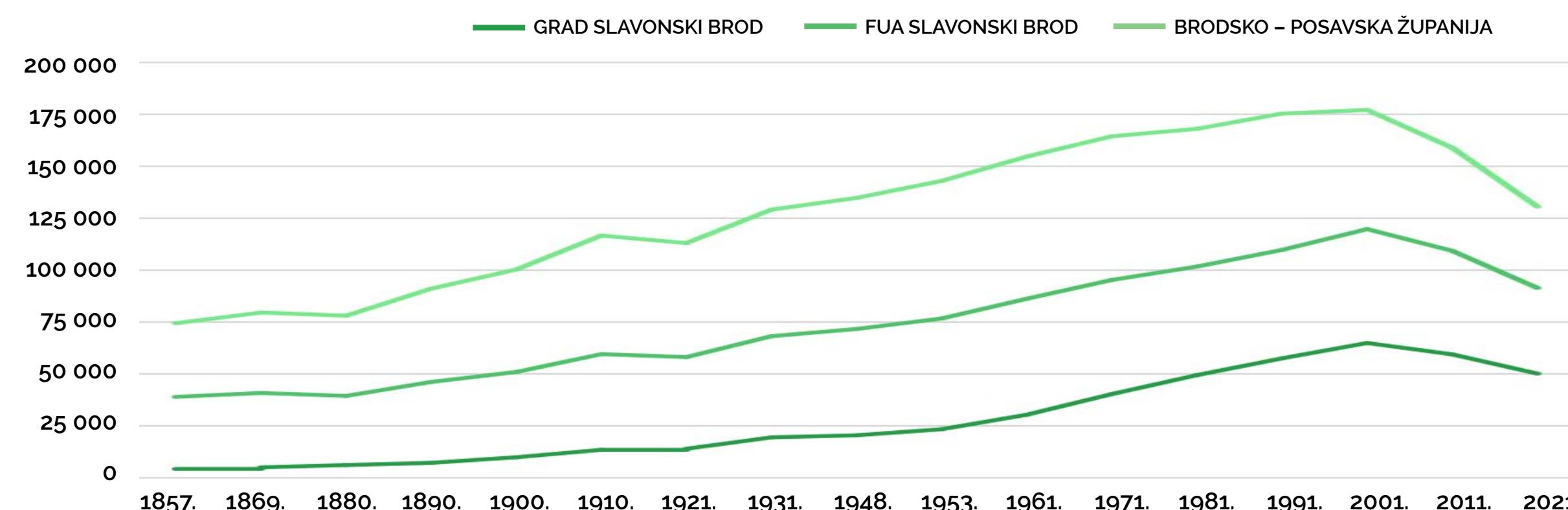
Za razliku od većine gradova u Republici Hrvatskoj u kojima je od 1991. prisutan pad broja stanovnika, kretanje stanovništva grada Slavonskog Broda, FUA-e Slavonski Brod i cijelokupne Brodsko-posavske županije pokazuje pad broja stanovnika od 2001. Promatrajući kretanje stanovništva od 1857. do 2021., uočavaju se sve veće razlike u kretanju stanovništva između grada i njegove okoline. Primjerice 1857. grad Slavonski Brod činio je samo 10,4% stanovništva FUA-e Slavonski Brod, dok je prema Popisu 2021. taj udio porastao na 54,7%.

Promatrajući udio stanovništva FUA-e Slavonski Brod u odnosu na ukupno stanovništvo Brodsko-posavske županije, on je s 52,2% u 1857. porastao na 69,9% u 2021. Iz tih podataka možemo vidjeti kako danas većina stanovništva Brodsko-posavske županije stane na području FUA-e Slavonski Brod (grafikon 19).

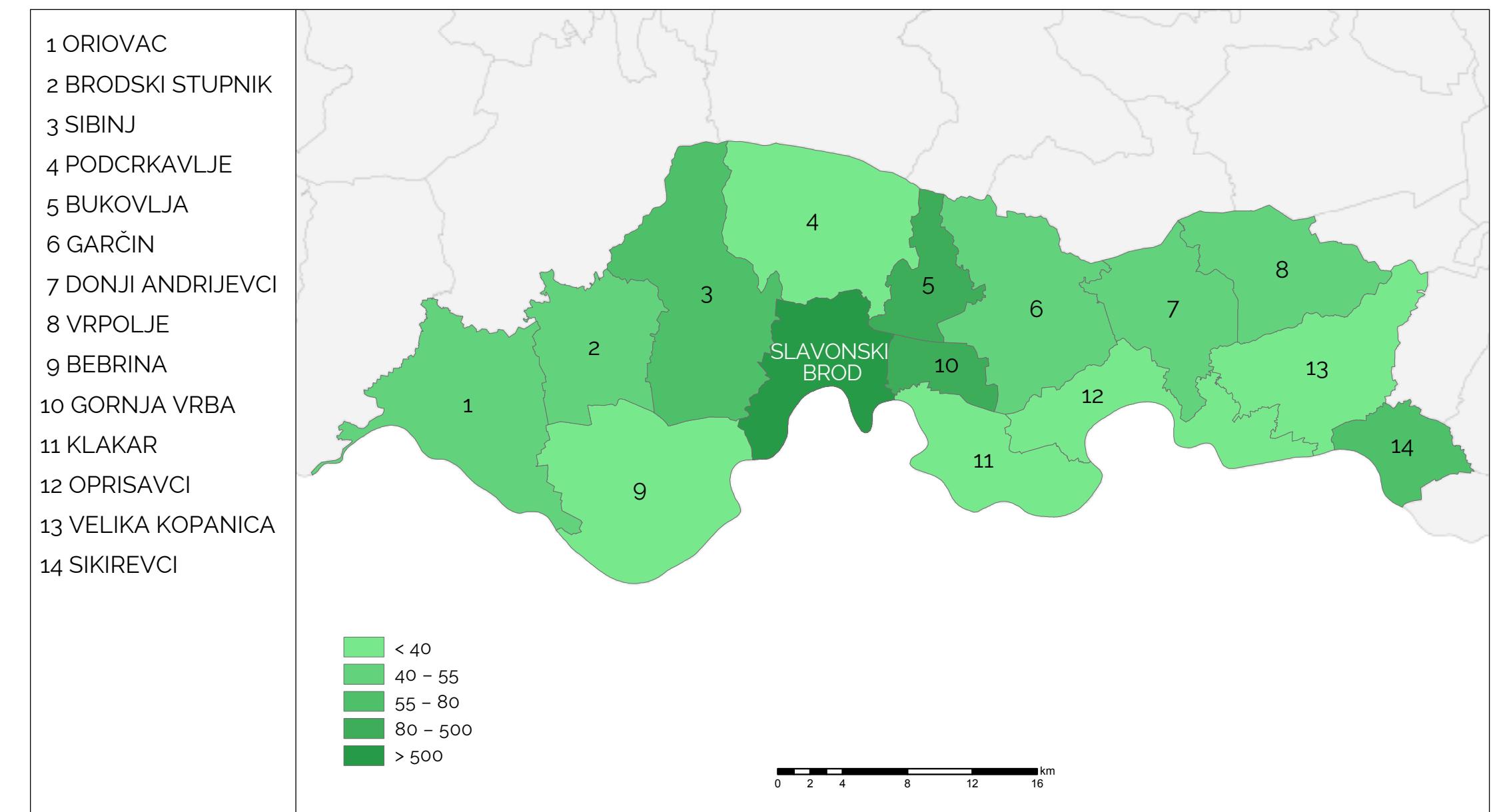


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Slavonski Brod (karta 13) upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u gradu Slavonskom Brodu i susjednim mu općinama Bukovlje i Gornja Vrba. Općine kao što su Klakar, Bebrina i Oprisavci, koje su ujedno i granične općine sa susjednom državom Bosnom i Hercegovinom, rjeđe su naseljeni prostori unutar FUA-e Slavonski Brod.

GRAFIKON 19: KRETANJE STANOVNJIŠTVA GRADA SLAVONSKOG BRODA, FUA-e SLAVONSKI BROD I BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.⁴¹



KARTA 13: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e SLAVONSKI BROD U 2021. (st./km²)



⁴¹ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

U sklopu projekta prikupljene su i demografske varijable poput onih o starosti i spolu, privatnim kućanstvima i stanovima te stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u Brodsko-posavskoj županiji, Gradu Slavonskom Brodu i FUA-i Slavonski Brod u 2011. i 2021., uočava se podjednak pad broja stanovnika na području FUA-e Slavonski Brod, tj. Brodsko-posavske županije (oko 17%), dok je najmanji pad broja stanovnika na području Grada Slavonskog Broda (oko 15%) (tablica 56).

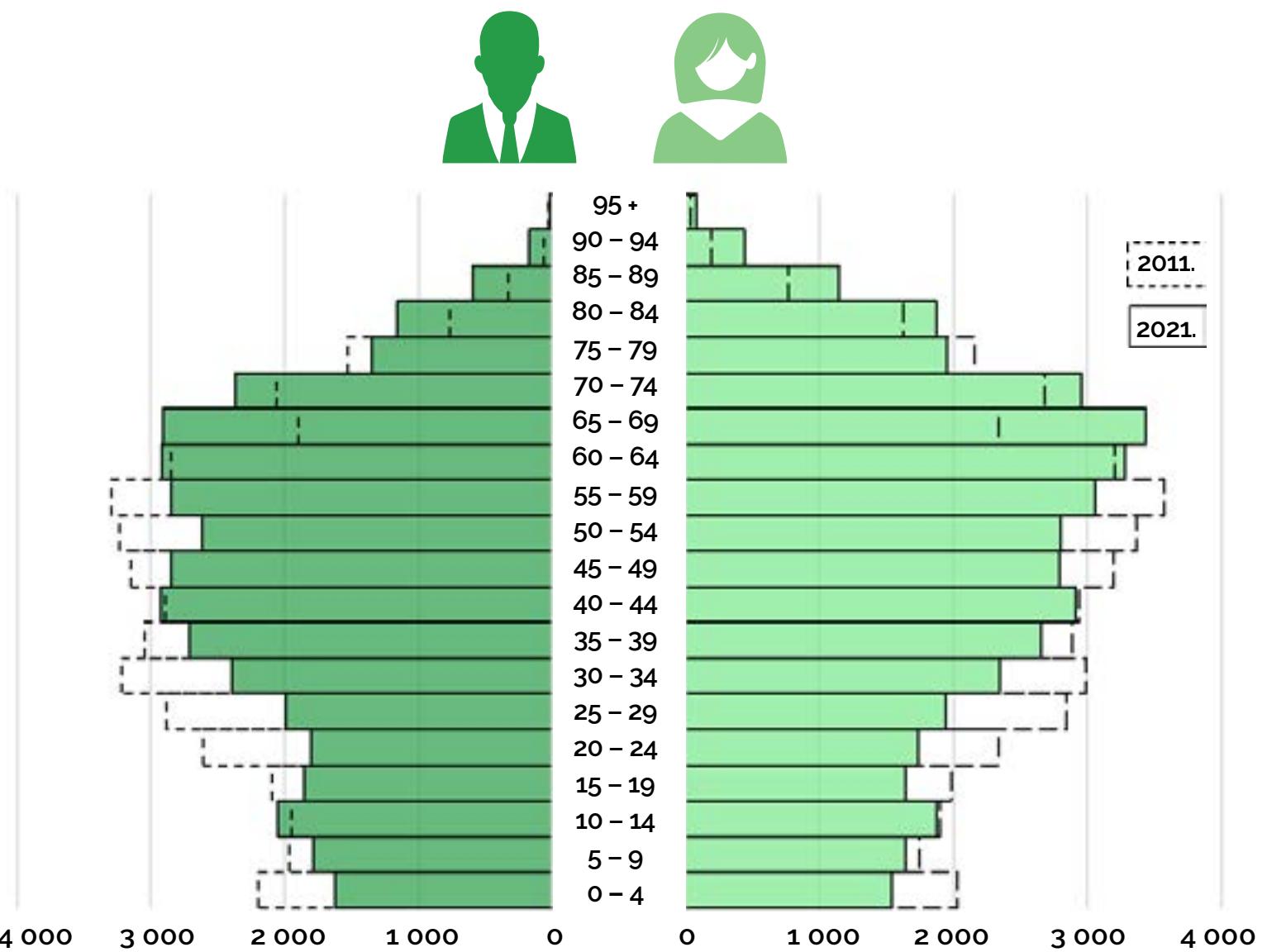
TABLICA 56: STANOVNIŠTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE, FUA-e SLAVONSKI BROD I GRADA SLAVONSKOG BRODA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.⁴²

Županija/Grad/FUA	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Brodsko-posavska županija	svega	158 575	130 267
	muškarci	77 115	63 451
	žene	81 460	66 816
FUA Slavonski Brod	svega	108 968	91 132
	muškarci	52 855	44 308
	žene	56 113	46 824
Grad Slavonski Brod	svega	59 141	49 891
	muškarci	28 209	23 752
	žene	30 932	26 139

Usporedbu broja stanovnika između 2011. i 2021. u FUA-i Slavonski Brod prikazali smo s pomoću dobno-spolne piramide (grafikon 20), prema kojoj je vidljivo povećanje broja stanovnika u dobnim skupinama 60 – 64 godine, 65 – 69 godina, 80 – 84 godine, 85 – 89 godina, 90 – 94 godine, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobnim skupinama od 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, što jasno upućuje na trend starenja stanovništva.

⁴² Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

GRAFIKON 20: BROJ STANOVNIKA FUA-e SLAVONSKI BROD PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Slavonskom Brodu/FUA-i Slavonski Brod, što se može vidjeti iz priložene tablice 57.

TABLICA 57: PROCJENA BROJA, ODNOŠNO OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.⁴³

Godina	SLAVONSKI BROD			FUA SLAVONSKI BROD		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	18 647	54 323	4 027	32 440	99 477	6 682
2019.	18 315	53 357	3 955	31 828	97 599	6 556
2020.	17 989	52 408	3 885	31 227	95 756	6 432
2021.	17 669	51 476	3 816	30 638	93 949	6 311
2022.	18 364	48 339	5 020	32 171	88 559	8 155

⁴³ Podaci za razdoblje 2018. – 2021. procijenjeni su na temelju rezultata Popisa 2011., a za 2022. na temelju rezultata Popisa 2021.

Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti u Gradu Slavonskom Brodu/FUA-i Slavonski Brod, što se može vidjeti iz priloženih tablica 58 i 59.

TABLICA 58: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	SLAVONSKI BROD			FUA SLAVONSKI BROD		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	21 724	11 934	9 790	39 648	22 193	17 455
2019.	20 921	11 569	9 352	38 182	21 515	16 667
2020.	20 549	11 363	9 186	37 461	21 109	16 352
2021.	20 976	11 648	9 328	39 271	20 867	18 404
2022.	24 732	13 509	11 223	39 757	21 626	18 131

TABLICA 59: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	SLAVONSKI BROD			FUA SLAVONSKI BROD		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	2 297	1 280	1 017	4 192	2 377	1 815
2019.	2 155	951	1 204	3 934	1 769	2 165
2020.	2 117	934	1 183	3 860	1 736	2 124
2021.	2 021	706	1 315	4 401	1 552	2 849
2022.	1 946	753	1 193	4 371	1 547	2 824



6.5. Gradska statistika

U ovom će se poglavlju detaljnije analizirati prikupljene varijable za Grad Slavonski Brod i njegovo funkcionalno urbano područje (FUA Slavonski Brod) za 2021. i 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Slavonskog Broda (tablica 60).

TABLICA 60: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU SLAVONSKOM BRODU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km do centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	23	47,50	2,70	19 958	1
2019.	22	47,50	2,70	20 389	3
2020.	40	46,75	2,66	20 607	1
2021.	64	46,81	2,66	18 142	1
2022.	64	46,74	3,98	18 427	2

Prikupljanjem podataka o duljini biciklističke mreže, označenih biciklističkih staza i putova, na području Grada Slavonskog Broda utvrđeno je povećanje duljine biciklističkih staza. Grad Slavonski Brod je u 2021. uložio 21,5 milijuna kuna iz fondova EU-a u biciklističku mrežu, što je dobar pokazatelj da se grad pridružuje zemljama i gradovima koje teže zdravom načinu životu i očuvanju prirode.

Što se tiče varijable cijena kombinirane mjesecne karte za sve oblike javnog prijevoza na području 5 – 10 km od centra grada, ona se posljednjih godina nije mijenjala i iznosi nešto manje od 47 €.

Dnevna cijena vožnje taksijem po centru grada ili u udaljenosti od 5 km od centra grada u Slavonskom Brodu posljednjih je godina u stalnom porastu te je u 2022. iznosila 3,98 €.

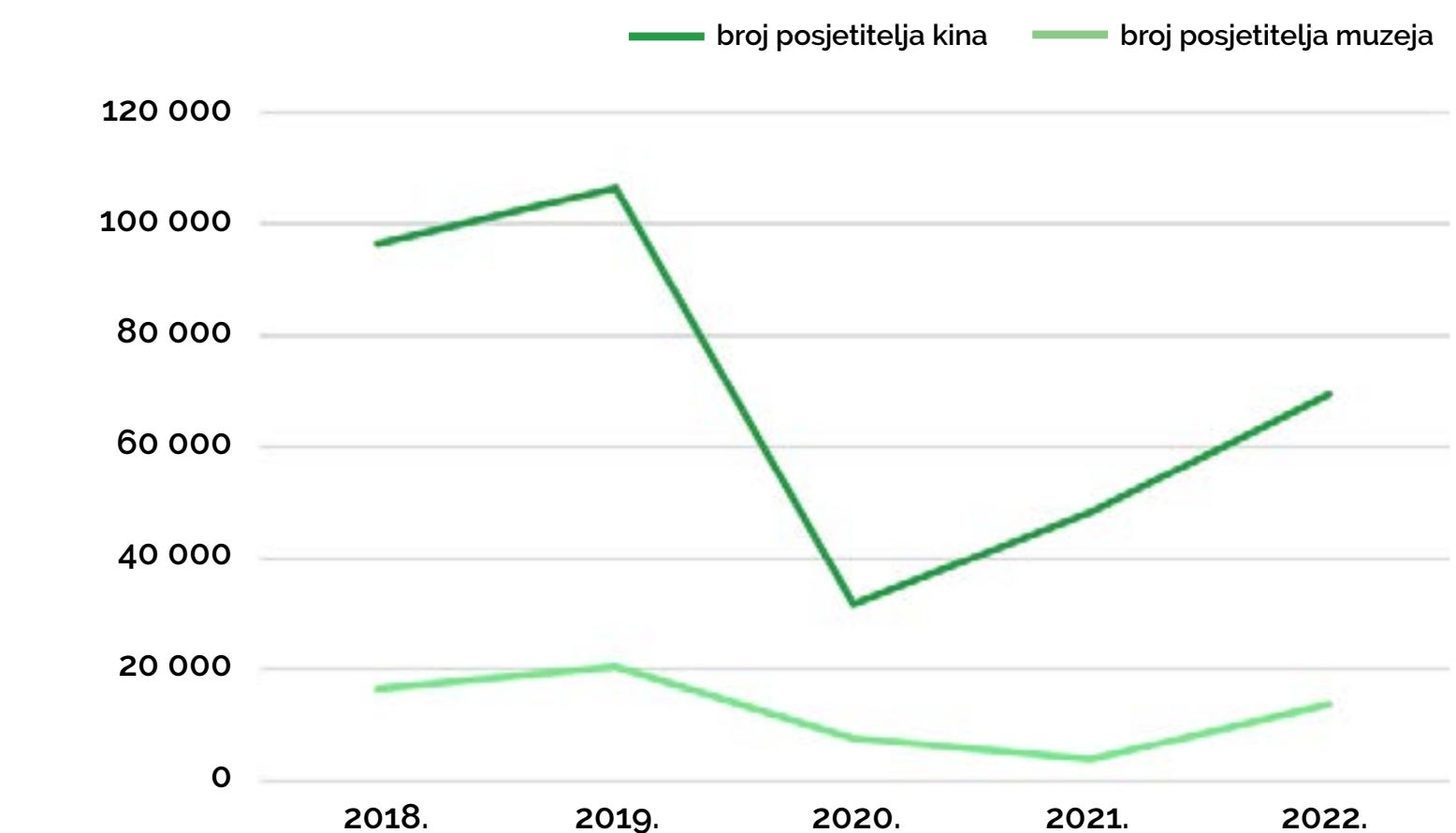
Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama na području Grada Slavonskog Broda relativno je malen i iznosi između jedan i tri smrtna slučajeva. Zanimljivi su i podaci o kretanju broja privatnih registriranih automobila.

Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Slavonskog Broda, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 61, grafikon 21).

TABLICA 61: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU SLAVONSKOM BRODU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica	Broj sjedala u kinima
2018.	96 305	16 301	1	2	512
2019.	106 375	20 236	1	2	512
2020.	31 528	7 427	1	2	512
2021.	48 097	3 616	1	2	512
2022.	69 205	13 562	1	2	512

GRAFIKON 21: BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

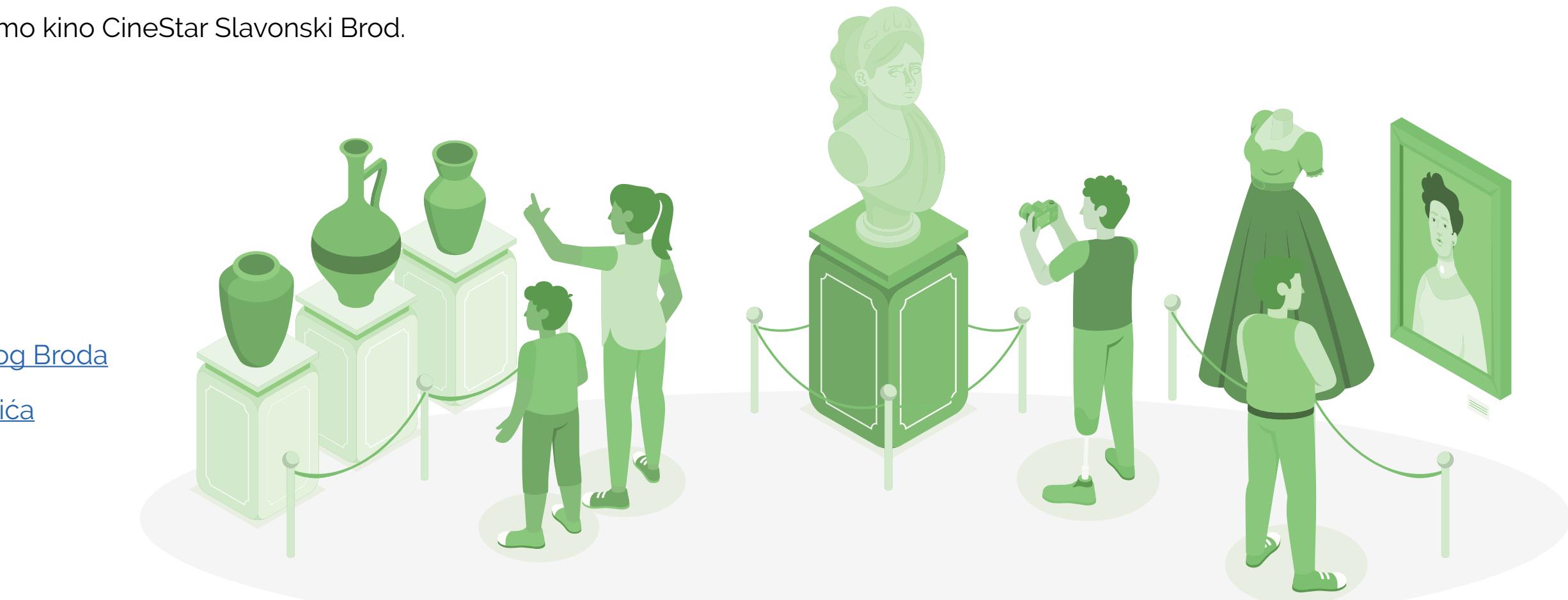


Broj posjetitelja u kinima i muzejima vidljivo je smanjen tijekom pandemije bolesti COVID-19 u 2020., kada su na više mjeseci bili zatvoreni muzeji i kina, što je drastično utjecalo na slobodu kretanja i druženja. U 2022. u odnosu na 2021. ostvaren je porast broja posjetitelja kina i muzeja.

Na ovom prostoru trenutačno radi samo kino CineStar Slavonski Brod.

Muzeji grada Slavonskog Broda:

- [Muzej tambure](#)
- [Muzej Brodskog Posavlja](#)
- [Lovački muzej](#)
- [Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda](#)
- [Spomen-dom Dragutina Tadijanovića](#)
- [Kuća Brlić](#)

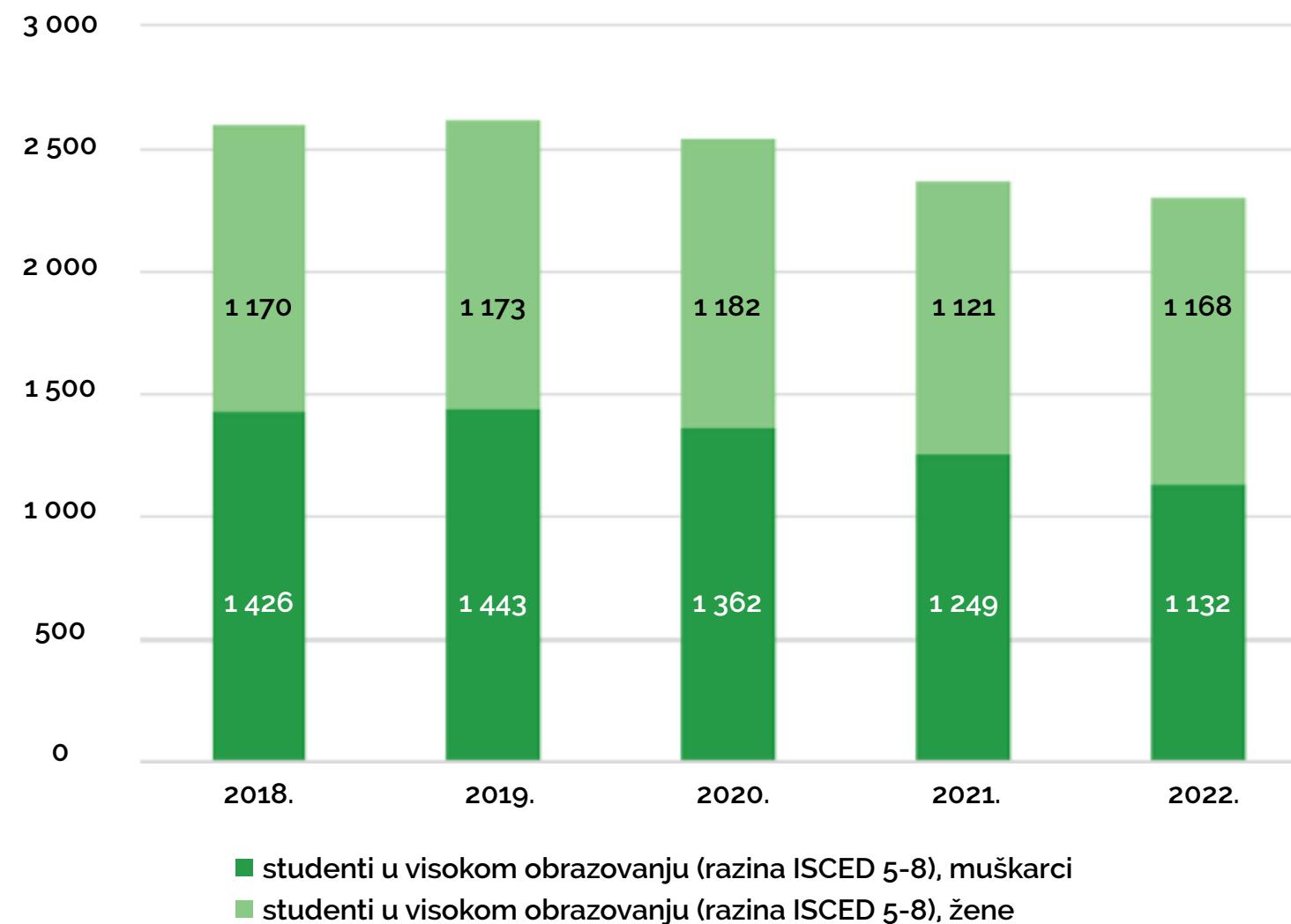


U projektu su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8) iz kojih se uočava povećanje ukupnog broja upisanih studenata, s neznatnim padom upisanih muškaraca (tablica 62, grafikon 22).

TABLICA 62: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	2 596	1 426	1 170
2019.	2 616	1 443	1 173
2020.	2 544	1 362	1 182
2021.	2 370	1 249	1 121
2022.	2 300	1 132	1 168

GRAFIKON 22: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. ostvaren je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u informacijama i komunikacijama. Posljednjih godina uočava se pad broja zaposlenih u aktivnostima s nekretninama (područje L) te blagi pad broja zaposlenih u rudarstvu, proizvodnji i energiji (područja B, C i D) na području Grada Slavonskog Broda, dok je na području FUA-e Slavonski Brod u 2022. ostvaren blagi porast broja zaposlenih u rudarstvu, proizvodnji i energiji (tablice 63 i 64).



TABLICA 63: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	SLAVONSKI BROD	17 401	64	6 959	1 452	2 481	429
	FUA SLAVONSKI BROD	21 947	249	8 787	2 249	3 236	453
2019.	SLAVONSKI BROD	17 575	59	7 326	1 576	2 332	470
	FUA SLAVONSKI BROD	22 142	203	9 168	2 325	3 036	489
2020.	SLAVONSKI BROD	19 405	60	7 542	1 873	2 803	545
	FUA SLAVONSKI BROD	24 951	312	9 494	2 892	3 763	573
2021.	SLAVONSKI BROD	19 616	53	7 546	2 061	2 836	553
	FUA SLAVONSKI BROD	24 989	320	9 479	3 015	3 824	573
2022.	SLAVONSKI BROD	20 066	56	7 421	2 171	2 921	592
	FUA SLAVONSKI BROD	25 915	322	9 553	3 188	3 915	616

TABLICA 64: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	SLAVONSKI BROD	39	43	915	4 568	451
	FUA SLAVONSKI BROD	46	48	1 061	5 272	546
2019.	SLAVONSKI BROD	36	24	837	4 531	384
	FUA SLAVONSKI BROD	43	29	963	5 334	552
2020.	SLAVONSKI BROD	49	39	1 086	4 795	613
	FUA SLAVONSKI BROD	57	46	1 266	5 672	876
2021.	SLAVONSKI BROD	46	59	1 126	4 707	629
	FUA SLAVONSKI BROD	54	63	1 320	5 582	912
2022.	SLAVONSKI BROD	48	36	1 232	4 904	685
	FUA SLAVONSKI BROD	58	42	1 431	5 841	949

6.6. Turistička aktivnost

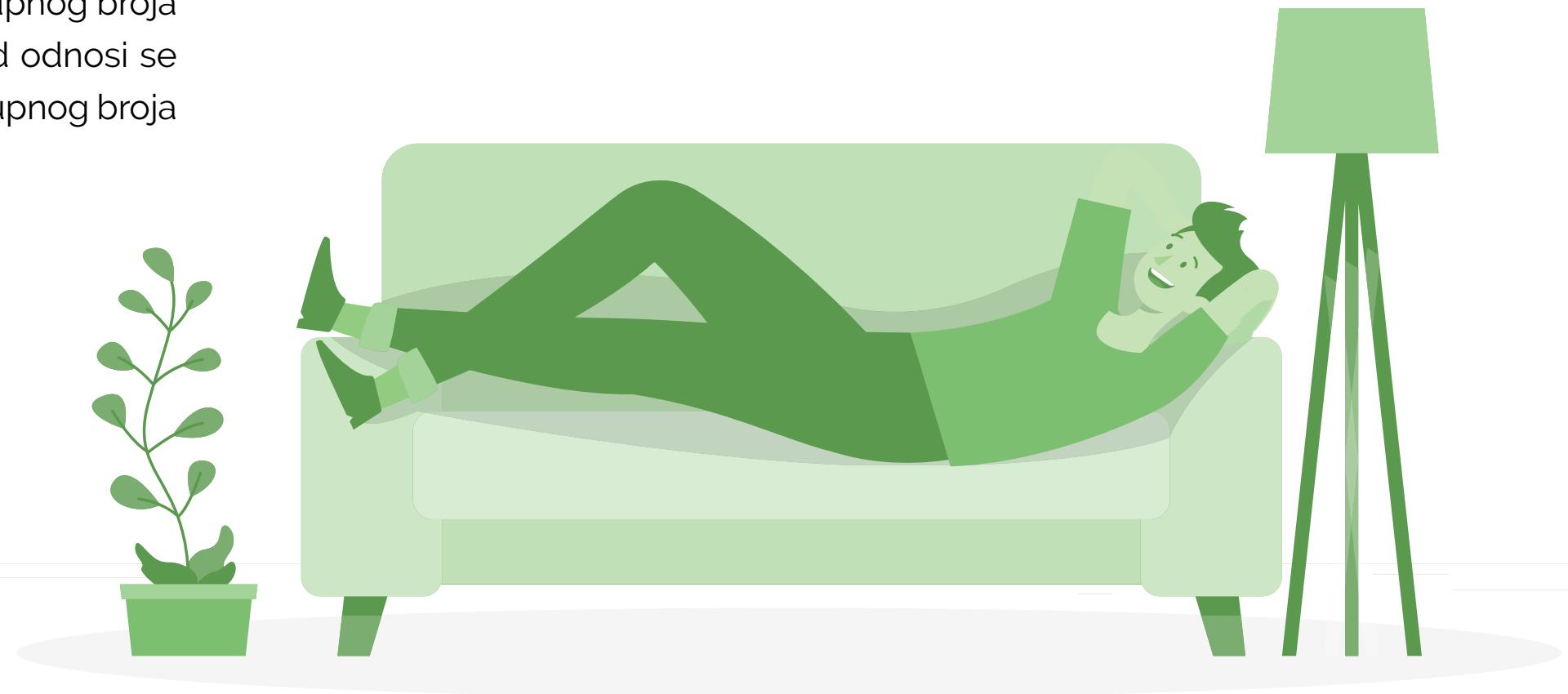
Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Slavonskog Broda i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Slavonski Brod ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 65).



TABLICA 65: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U 2021.⁴⁴

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
Slavonski Brod	599	56	16 245	7 600	8 645	25 426	12 363	13 063
OPĆINE								
Bebrina	-	-	-	-	-	-	-	-
Brodski Stupnik	41	-	z	z	z	z	z	z
Donji Andrijevci	-	-	-	-	-	-	-	-
Garčin	72	-	896	643	253	1 343	1 035	308
Klakar	-	-	-	-	-	-	-	-
Oprisavci	4	-	z	z	z	z	z	z
Oriovac	8	-	z	z	z	z	z	z
Podcrkavlje	-	-	-	-	-	-	-	-
Sibinj	56	2	z	z	z	z	z	z
Velika Kopanica	11	-	z	z	z	z	z	z
Vrpolje	-	-	-	-	-	-	-	-
Bukovlje	-	-	-	-	-	-	-	-
Gornja Vrba	-	-	-	-	-	-	-	-
Sikirevci	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO FUA	791	58	17 141	8 243	8 898	26 769	13 398	13 371

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Slavonski Brod na Grad Slavonski Brod odnosi se 75,7% stalnih postelja, 94,8% ukupnih dolazaka turista i 94,9% ukupnog broja njihovih noćenja.



⁴⁴ Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Slavonskog Broda i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Slavonski Brod ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 66).

TABLICA 66: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U 2022.⁴⁵

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
Slavonski Brod	688	83	24 121	9 540	14 581	37 953	15 533	22 420
OPĆINE								
Bebrina	-	-	-	-	-	-	-	-
Brodska Stupnik	41	-	z	z	z	z	z	z
Donji Andrijevci	4	1	z	z	z	z	z	z
Garčin	72	-	991	468	523	2 688	1 399	1 289
Klakar	-	-	-	-	-	-	-	-
Oprisavci	4	-	z	z	z	z	z	z
Oriovac	19	4	326	126	200	651	248	403
Podcrkavlje	6	1	z	z	z	z	z	z
Sibinj	58	2	z	z	z	z	z	z
Velika Kopanica	38	-	z	z	z	z	z	z
Vrpolje	-	-	-	-	-	-	-	-
Bukovlje	-	-	-	-	-	-	-	-
Gornja Vrba	-	-	-	-	-	-	-	-
Sikirevci	2	1	z	z	z	z	z	z
UKUPNO FUA	932	92	25 438	10 134	15 304	41 292	17 180	24 112

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Slavonski Brod na Grad Slavonski Brod odnosi se 73,8% stalnih postelja, 94,8% ukupnih dolazaka turista i 91,9% ukupnog broja njihovih noćenja.



45 Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

Turističku ponudu Grada Slavonskog Broda, uz Korzo kao glavni gradski trg, koji službeno nosi ime spisateljice Ivane Brlić Mažuranić (slika 16), čine tvrđava Brod, franjevački samostan, Splavarska ulica i obiteljska kuća Brlić, koja je zaštićeni spomenik kulture.

SLIKA 16: KIP IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ NA BRODSKOM KORZU⁴⁶



⁴⁶ Izvor: Turistička zajednica Brodsko-posavske županije

Splavarska ulica (slika 17) u Slavonskom Brodu jedina je takva ulica u Hrvatskoj. U njoj na splavima tijekom ljeta žive Brođani i uživaju na osamdesetak splavi na Savi usidrenih od centra grada pa sve do 2,5 kilometara udaljenog ŠRC-a Poloj, u kojem se nalazi jedna od najljepših pješčanih riječnih plaža u Europi.

SLIKA 17: SPLAVARSKA ULICA⁴⁷



Turizam na području Grada Slavonskog Broda najviše prihoda ostvaruje u područjima prometa i trgovine u tranzitnome i poslovnom turizmu, a najveći broj noćenja ostvaruju strani turisti. Grad Slavonski Brod tranzitno je odredište, što potvrđuju i statistički podaci o prosječnim boravcima turista u trajanju od jednoga do dva dana.

⁴⁷ Izvor: Turistička zajednica Brodsko-posavske županije

POPIS LITERATURE:

- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.. DZS](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.. DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022.. DZS](#)
- [Turistička zajednica Brodsko-posavske županije, fotogalerija](#)
- [Turistička zajednica Brodsko-posavske županije, Tvrđava Brod](#)
- [Turistička zajednica Brodsko-posavske županije, vikendaško naselje Splavarska ulica](#)

POPIS TABLICA:

- TABLICA 56 STANOVNIŠTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE, FUA-e SLAVONSKI BROD I GRADA SLAVONSKOG BRODA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 57 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022
- TABLICA 58 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 59 PROCJENA NEZAPOSLENOG STANOVNIŠTVA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 60 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETnim NESREĆAMA U GRADU SLAVONSKOM BRODU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 61 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU SLAVONSKOM BRODU U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 62 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 63 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 64 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 65 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U 2021.
- TABLICA 66 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU SLAVONSKOM BRODU I FUA-i SLAVONSKI BROD U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- GRAFIKON 19 KRETANJE STANOVNIŠTVA GRADA SLAVONSKOG BRODA, FUA-e SLAVONSKI BROD I BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 20 BROJ STANOVNIKA FUA-e SLAVONSKI BROD PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.
- GRAFIKON 21 BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- GRAFIKON 22 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA SLAVONSKOG BRODA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- KARTA 12 GRAD SLAVONSKI BROD I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e SLAVONSKI BROD
- KARTA 13 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e SLAVONSKI BROD U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 15 TVRĐAVA BROD
- SLIKA 16 KIP IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ NA BRDSKOM KORZU
- SLIKA 17 SPLAVARSKA ULICA

-PULA - POLA

7. PULA – POLA

7.1. Opće informacije i geografski položaj

Grad Pula – *Pola* najveći je grad u Istarskoj županiji koji se smjestio na jugozapadnom području istarskog poluotoka u dobro zaštićenom zaljevu. Grad se razvio podno i na sedam brežuljaka (Kaštel, Zaro, Arena, Sv. Martin, Opatija sv. Mihovila, Mondipola i Pra Grande), na unutrašnjem dijelu prostranog zaljeva te prirodno dobro zaštićene luke (na dubini do 38 m) koja je otvorena prema sjeverozapadu s dva prilaza, neposredno s mora i kroz Fažanski kanal. Cjelokupno područje grada ima izrazito razvedenu morsku obalu. Duljina obale oko Pule je oko 30 km, a duljina obale pulskog akvatorija zajedno sa otočićima iznosi čak 195 km. Pula ima mediteransku klimu, s blagim zimama i toplim ljetima.

7.2. Administrativno-teritorijalna podjela

Grad Pula – *Pola* jest administrativno-upravno, prosvjetno-kulturno te gospodarsko središte. Službeno ime grada bilo je *Colonia Pietas Iulia Pola*, a imao je sve funkcije i građevine tipične za naseobinu rimskih doseljenika. Latinski i talijanski naziv za štokavsku Pulu je *Pola*, a potječe od staroga rimskog imena *Provincia Iulia Pola Polentia Herculanea*.

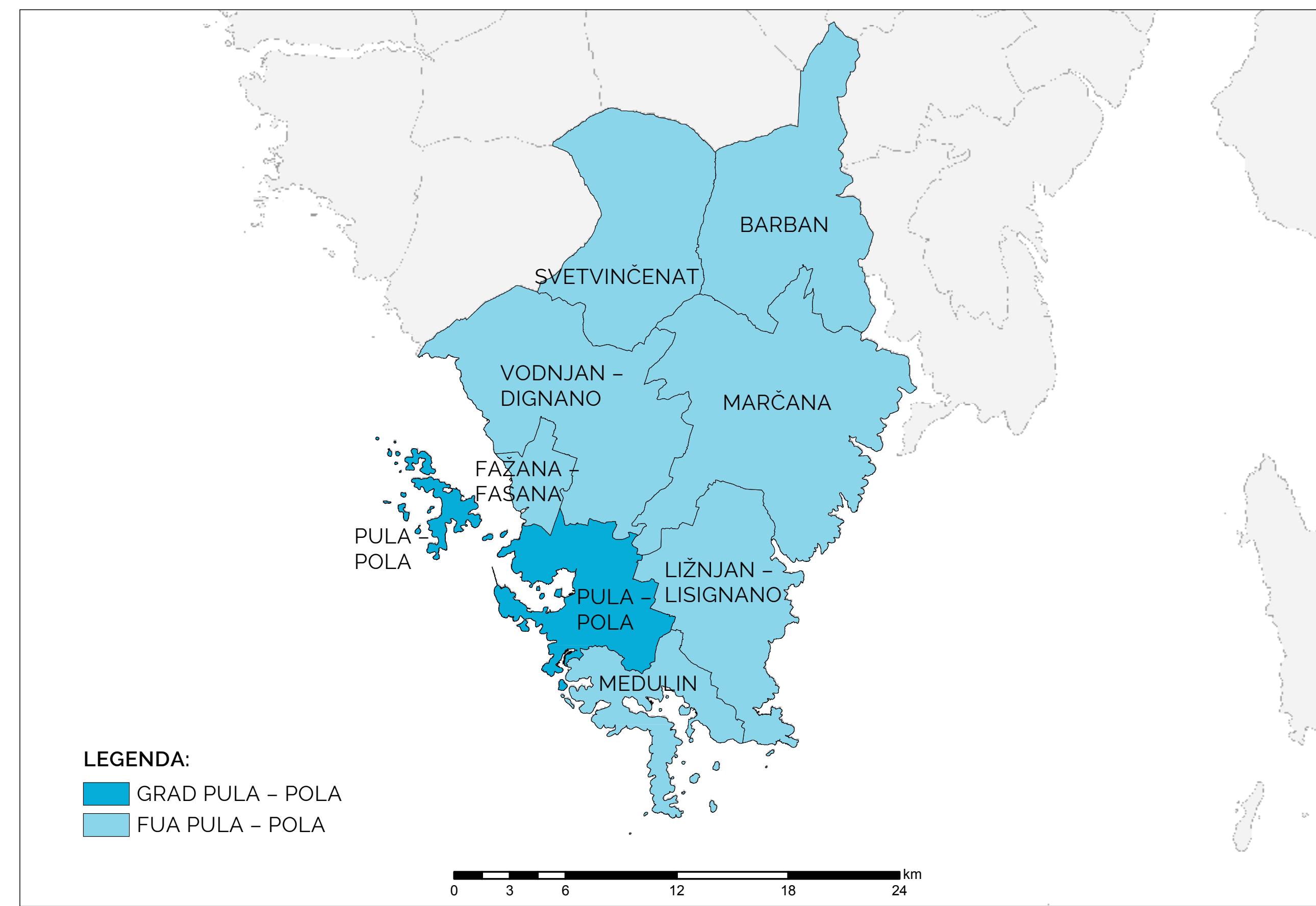
Grad Pula – *Pola* prema mjesnoj je samoupravi podijeljen na 16 mjesnih odbora:



Grad Pula – *Pola* kao administrativno-teritorijalna jedinica u sastavu Istarske županije obuhvaća prostor istoimenog naselja Pula.

FUA Pula obuhvaća prostor grada Pule – *Pole* i sedam općina/gradova (karta 14): Barban, Ližnjan – *Lisignano*, Marčana, Medulin, Svetvinčenat, Vodnjan – *Dignano* i Fažana – *Fasana*.

KARTA 14: GRAD PULA – POLA I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e PULA – POLA



7.3. Crtice iz povijesti i kulture

**10. st.
pr. n. e.**

Pula je naselje staro više od 3 000 godina. Prvo naselje na ovom prostoru osnovalo je drevno ilirsko pleme Histra još u 10. stoljeću pr. n. e.

**177. pr.
n. e.**

Godine 177. pr. n. e. Rimljani su istarski poluotok zauzeli započevši proces romanizacije.

**540. –
751.**

U razdoblju 540. – 751. godine Pula je bila glavna luka bizantske mornarice.

7. st.

7. st. obilježio je prvi dolazak Hrvata u okolicu grada. Kroz povijest se izmjenjivala vladavina Mlečana, grofova Istre do austro-ugarske vladavine. Pulska ogromna prirodna luka postala je glavna i najutvrđenija austrijska ratna luka i glavno središte brodogradnje s brodogradilištem Uljanik.

1900.

Pulskim ulicama prvi se automobil provozao u 1900., a Pula ima i bogatu industrijsku povijest, pri čemu valja istaknuti tvornicu duhana i tvornicu cementa.

1945.

Nakon 1945. Pulom su upravljali Ujedinjeni narodi, a Istra je pritom podijeljena u dvije okupacijske zone: zonu A (u kojoj se nalazila i Pula) i zonu B. Dotad je veći dio tog teritorija bio pod vladavinom privremenog tijela koje je zvalo Slobodni Teritorij Trsta, no 5. listopada 1954. sklopljen je međunarodni ugovor između vlada Italije, Jugoslavije, Ujedinjene Kraljevine i Sjedinjenih Američkih Država, kojim je prestao postojati Slobodni Teritorij Trsta i razriješena je Tršćanska kriza, a Pula je postala dio Narodne Republike Hrvatske.

Zanimljivo je spomenuti irskog pisca Jamesa Joycea, koji je u razdoblju 1904. – 1905. u pulskoj školi stranih jezika Berlitz podučavao engleski jezik, a njegovi studenti uglavnom su bili austro-ugarski mornarički časnici koji su bili stacionirani u mornaričkom brodogradilištu.

Među najvažnije kulturne znamenitosti Pule- Pole svakako treba istaknuti Pulski amfiteatar, koji potječe još iz sredine 1. st. pr. n. e. i danas je najveći očuvani spomenik antičkoga graditeljstva u Hrvatskoj. U 3. desetljeću pr. n. e.

nastao je Slavoluk Sergijevaca ili Zlatna vrata, jedna od glavnih gradskih vrata, poznata i zbog bogatih pozlaćenih kamenih ukrasa. U razdoblju 2. pr. n. e. - 14. nove ere podignut je Augustov hram u čast rimskog cara Augusta, koji je vrhunski primjer rimskog graditeljstva, izrađen od savršeno pravilnih kvadratnih kamenih blokova.

Na središnjem trgu, rimskom Forumu, nalaze se sve gradske funkcije – vjerske, upravne, sudske i gospodarske (slika 18).

SLIKA 18: FORUM – SREDIŠNJI PULSKI TRG⁴⁸



48 Izvor: Turistička zajednica grada Pule

7.4. Stanovništvo

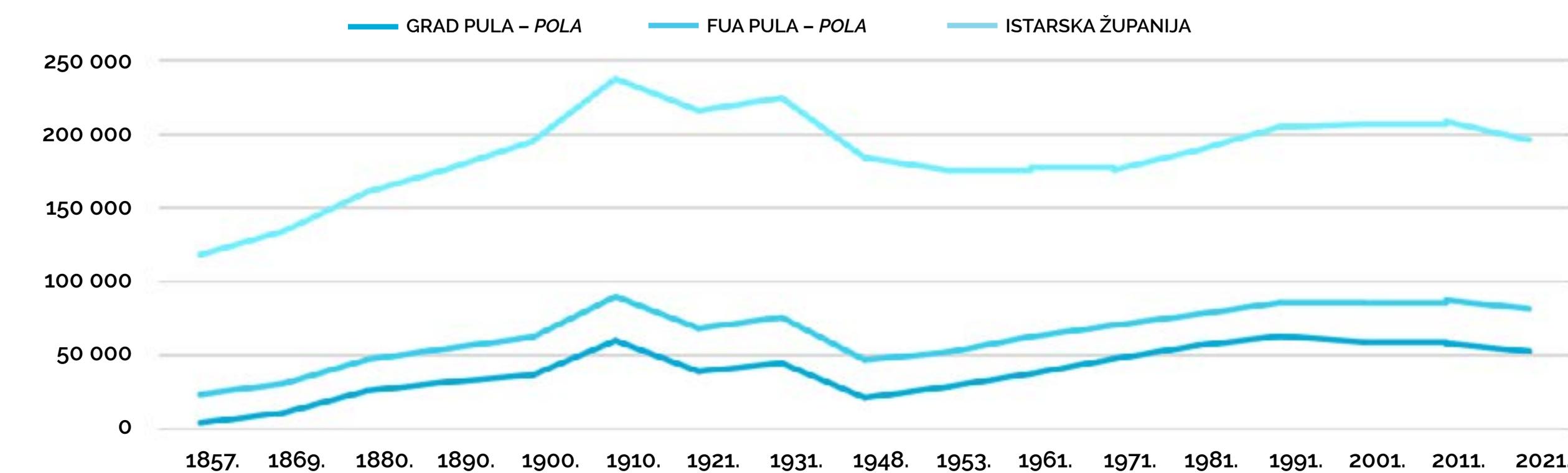
Promatrajući kretanje stanovništva grada Pule – *Pole*, FUA-e Pula – *Pola* i cijelokupne Istarske županije u razdoblju od početka provođenja popisa stanovništva 1857. pa sve do 2011., trend povećanja broja stanovnika ima samo Istarska županija, dok je kod stanovništva FUA-e Pula – *Pola* prisutan pad broja stanovnika u 2001. Popis stanovništva 2011. pokazao je povećanje broja stanovnika FUA-e Pula – *Pola*. Stanovništvo grada Pule – *Pole* poraslo je u razdoblju od 1857. do 1991. Pritom se uočavaju sve veće razlike u kretanju stanovništva između grada i njegove okolice. Primjerice 1857. grad Pula – *Pola* činio je 15,6% stanovništva FUA-e Pule – *Pole*, dok je prema Popisu 2021. taj udio narastao na 64,4%.

Promatrajući udio stanovništva FUA-e Pula – *Pola* u odnosu na ukupno stanovništvo Istarske županije, on je s 19,7% u 1857. porastao na 41,4% u 2021. (grafikon 23).

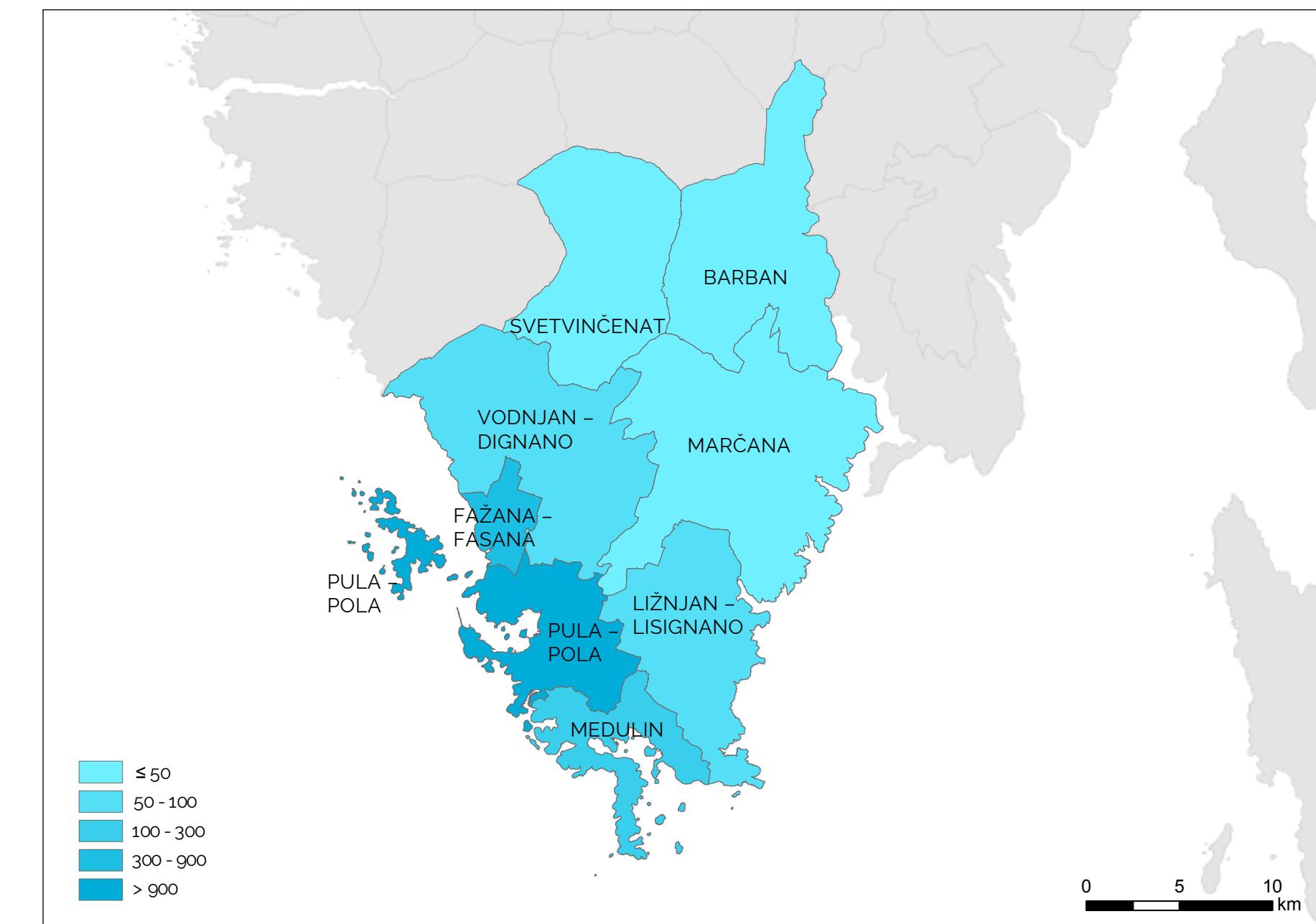


Gustoća naseljenosti u 2021. po općinama/gradovima FUA-e Pula – *Pola* (karta 15) upućuje na veći broj stanovnika po četvornom kilometru u općinama/gradovima (Fažana – *Fasana* i Medulin) geografski bližima Gradu Puli – *Pola* kao najgušće naseljenoj prostornoj jedinici.

GRAFIKON 23: KRETANJE STANOVNJIŠTVA GRADA PULE-POLA, FUA-e PULA – POLA I ISTARSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.⁴⁹



KARTA 15: GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e PULA – POLA U 2021. (st./km²)



⁴⁹ Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima – Popis 2011., Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima – Popis 2021., DZS

U sklopu projekta prikupljene su i demografske varijable poput onih o starosti i spolu, privatnim kućanstvima i stanovima te o stanovništvu prema aktivnosti i zaposlenosti.

Uspoređujući broj stanovnika prema spolu u 2011. i 2021., uočava se najmanji pad broja stanovnika na području Istarske županije (6,2%), dok je najveći pad broja stanovnika prisutan na području Grada Pule – Pola (9,1%). Također je primjetan veći pad broja muškoga u odnosu na žensko stanovništvo (oko 7%), dok pad broja ženskog stanovništva iznosi oko 6%. Na području Grada Pule – Pola prisutan je najveći pad broja muškoga (9,8%) i ženskog stanovništva (8,5%) (tablica 67).

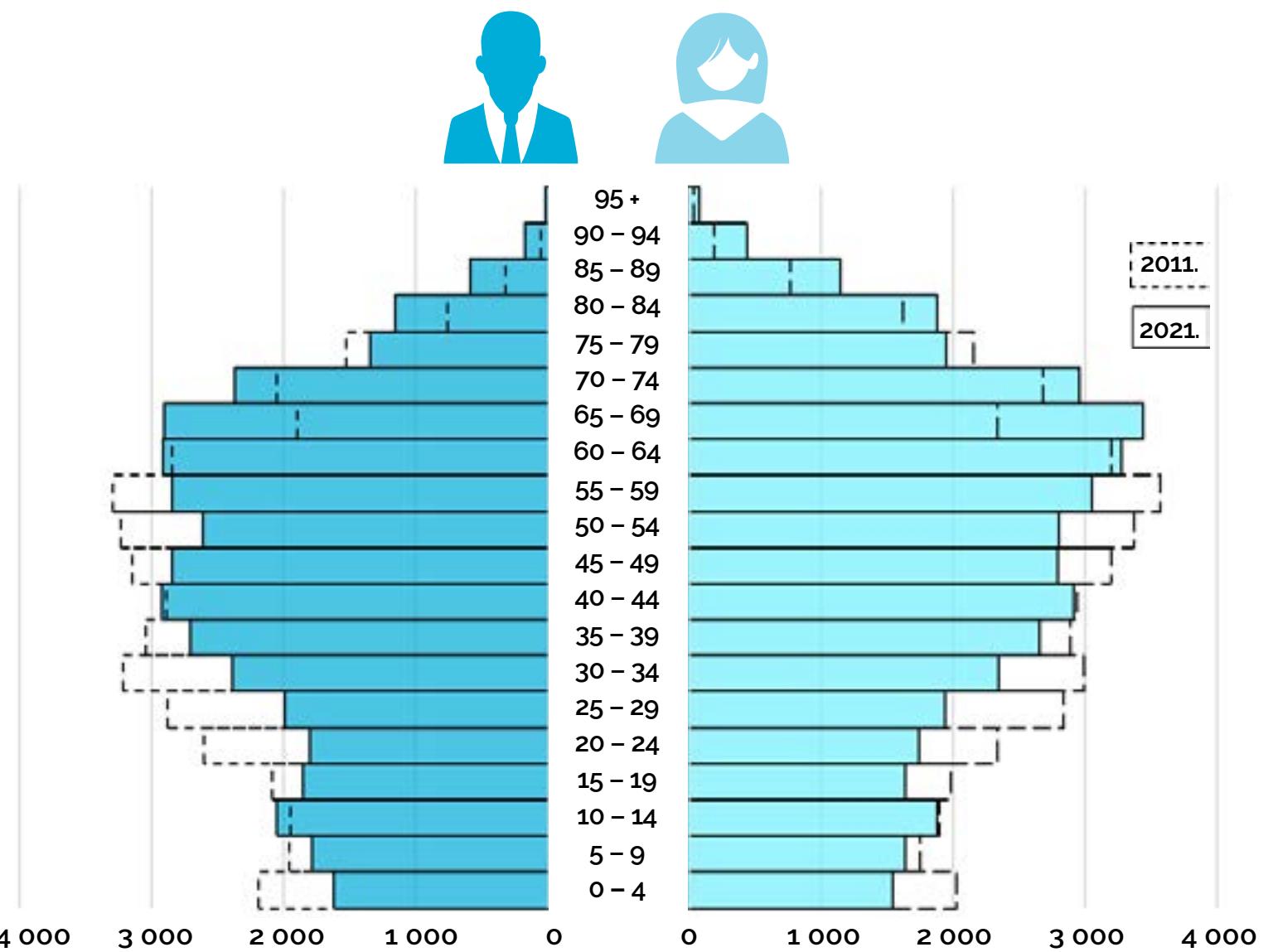
TABLICA 67: STANOVNIŠTVO ISTARSKE ŽUPANIJE, FUA-e PULA – POLA I GRADA PULE – POLA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.⁵⁰

Županija/FUA/Grad	Spol	Broj stanovnika, Popis 2011.	Broj stanovnika, Popis 2021.
Istarska županija	svega	208 055	195 237
	muškarci	101 162	94 483
	žene	106 893	100 754
FUA PULA – POLA	svega	86 836	81 080
	muškarci	42 025	38 950
	žene	44 811	42 130
Grad PULA – POLA	svega	57 460	52 220
	muškarci	27 550	24 851
	žene	29 910	27 369

Usporedbu broja stanovnika u 2011. i 2021. u FUA-i Pula – Pola prikazali smo s pomoću dobno-spolne piramide (grafikon 24), prema kojoj je vidljivo znatno povećanje broja stanovnika u starijim dobним skupinama, osobito u dobnoj skupini 65 – 69 godina, odnosno smanjenje broja stanovnika u svim petogodišnjim dobnim skupinama 0 – 4 godine do 55 – 59 godina, s naglaskom na dobne skupine 20 – 24 godine, 25 – 29 godina i 30 – 34 godine, koje čine mlado i mlađe zrelo stanovništvo.

⁵⁰ Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011., DZS
Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021., DZS

GRAFIKON 24: BROJ STANOVNIKA FUA-e PULA-POLA PREMA SPOLU I PETOGODIŠNIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.



U projektu su prikupljene i varijable vezane za privatna kućanstva u Gradu Puli – Pola/FUA-i Pula – Pola, što se može vidjeti iz priložene tablice 68.

TABLICA 68: PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATnim KUĆANSTVIMA U GRADU PULI- POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.⁵¹

Godina	GRAD PULA – POLA			FUA PULA – POLA		
	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva	privatna kućanstva	osobe u privatnim kućanstvima	samačka kućanstva
2018.	22 459	55 453	6 194	33 887	85 757	8 851
2019.	22 405	55 320	6 179	33 841	85 641	8 839
2020.	22 351	55 187	6 164	33 795	85 525	8 827
2021.	22 298	55 055	6 149	33 749	85 409	8 815
2022.	21 636	50 869	6 991	32 497	79 435	9 945

⁵¹ Podaci su za razdoblje 2018. – 2021. procijenjeni na temelju rezultata Popisa 2011., a za 2022. procijenjeni su na temelju rezultata Popisa 2021.

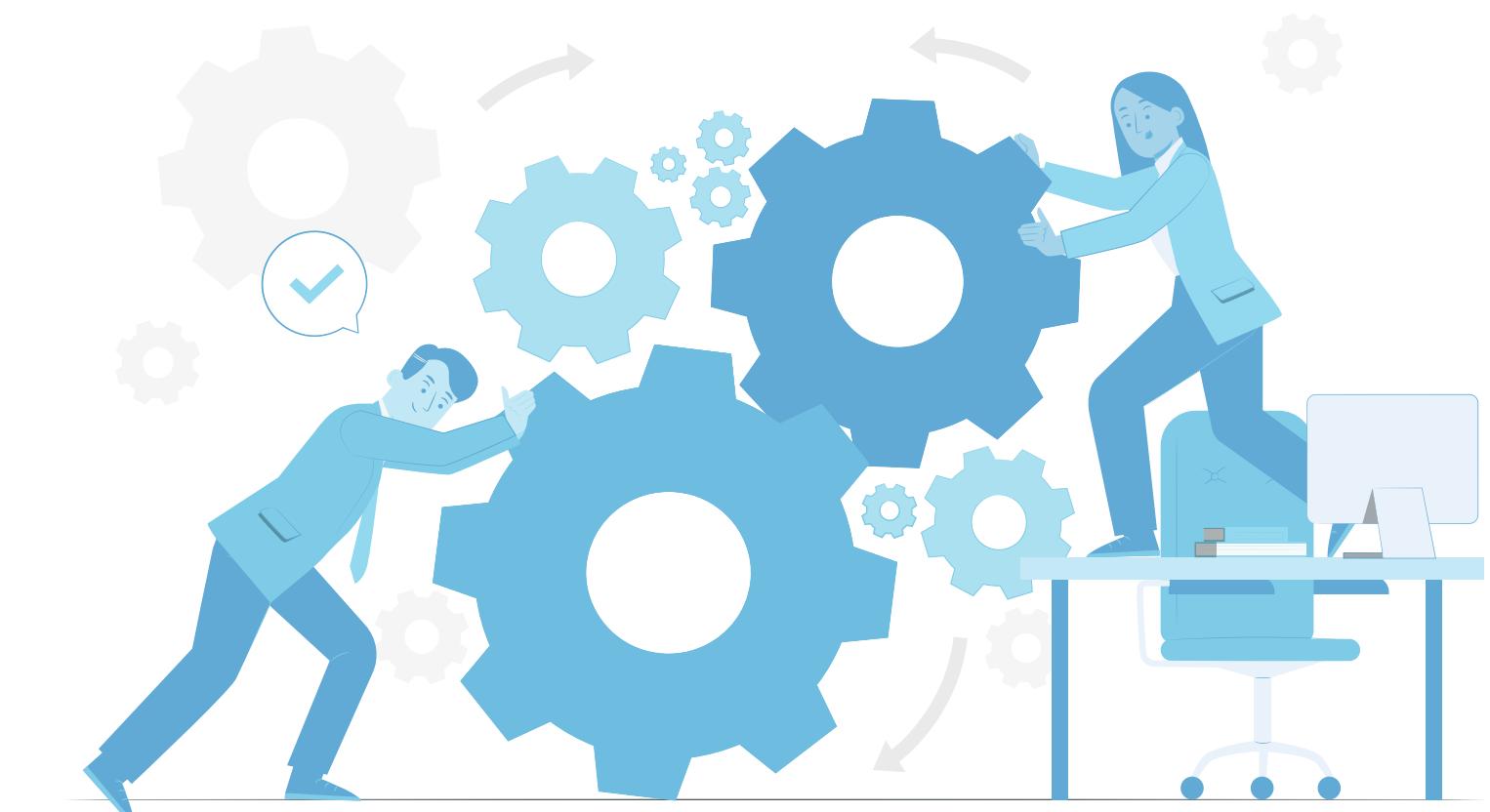
Metodom *Small area estimation* izračunani su podaci o stanovništvu prema aktivnosti i nezaposlenosti u Gradu Puli – Pola/FUA-i Pula – Pola, što se može vidjeti iz priloženih tablica 69 i 70.

TABLICA 69: PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD PULA – POLA			FUA PULA – POLA		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	24 596	12 901	11 695	38 069	20 198	17 871
2019.	24 944	13 094	11 850	38 608	20 500	18 108
2020.	24 884	13 063	11 822	38 556	20 472	18 083
2021.	26 277	14 060	12 217	41 485	21 823	19 662
2022.	26 691	13 334	13 358	36 743	17 827	18 916

TABLICA 70: PROCJENA NEZAPOSENOG STANOVNIŠTVA U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	GRAD PULA – POLA			FUA PULA – POLA		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
2018.	1 237	720	517	1 915	1 127	788
2019.	1 134	597	537	1 754	935	819
2020.	1 131	596	536	1 752	934	818
2021.	2 340	913	1 427	3 348	1 739	1 609
2022.	1 139	471	668	1 675	928	747



7.5. Gradska statistika

U ovom se poglavlju detaljnije analiziraju prikupljene varijable za Grad Pulu – Pola i njezino funkcionalno urbano područje (FUA Pula – Pola) za 2021. i 2022.

Od prometnih pokazatelja, ovim projektom prikupljali su se podaci o duljini biciklističkih staza, cijenama mjesecne karte za javni prijevoz i cijenama usluga taksija na području Grada Pule – Pola (tablica 71).

TABLICA 71: DULJINA BICIKLISTIČKIH STAŽA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU PULI – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Duljina biciklističkih staza (km)	Cijena kombinirane mjesecne karte (sve vrste javnog prijevoza) za 5 – 10 km u središnjoj zoni (u €)	Cijena vožnje taksijem 5 km do centra danju (u €)	Broj privatnih registriranih automobila	Broj smrtnih slučajeva u prometnim nesrećama
2018.	6,7	31	8,66	27 618	3
2019.	6,7	31	6,74	27 881	2
2020.	6,7	31	6,47	27 890	1
2021.	6,7	31	6,48	24 077	2
2022.	6,7	31	6,47	24 498	1

Iz tablice je vidljivo da Grad Pula – Pola ima samo 6,7 kilometara biciklističkih staza, ali je istodobno autobusnim linijama dobro povezana sa svim dijelovima grada te je za kupnju autobusne karte potrebno mjesечно izdvojiti 31 €.



Za lokalno stanovništvo, ali i kao dio šire turističke ponude Grada Pule – Pola, vrlo su važni kulturni sadržaji muzeja, kazališta, kina i gradskih knjižnica (tablica 72, grafikon 25).

TABLICA 72: BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU PULI – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Broj sjedala u kinima	Broj posjetitelja kina po godini	Broj posjetitelja muzeja po godini	Broj kazališta	Broj javnih knjižnica
2018.	209	96 387	665 983	1	5
2019.	209	49 955	676 603	2	2
2020.	668	56 840	209 275	2	2
2021.	668	93 629	406 659	2	4
2022.	668	102 480	700 610	2	5

Kina grada Pule – Pola:

- [Kino Valli](#)
- [CineStar Pula.](#)

Muzeji grada Pule – Pola:

- [Arheološki muzej Istre](#)
- [Povijesni i pomorski muzej Istre](#)
- [Muzej suvremene umjetnosti Istre](#)
- [Memo muzej](#)
- [Muzej maslinova ulja](#)

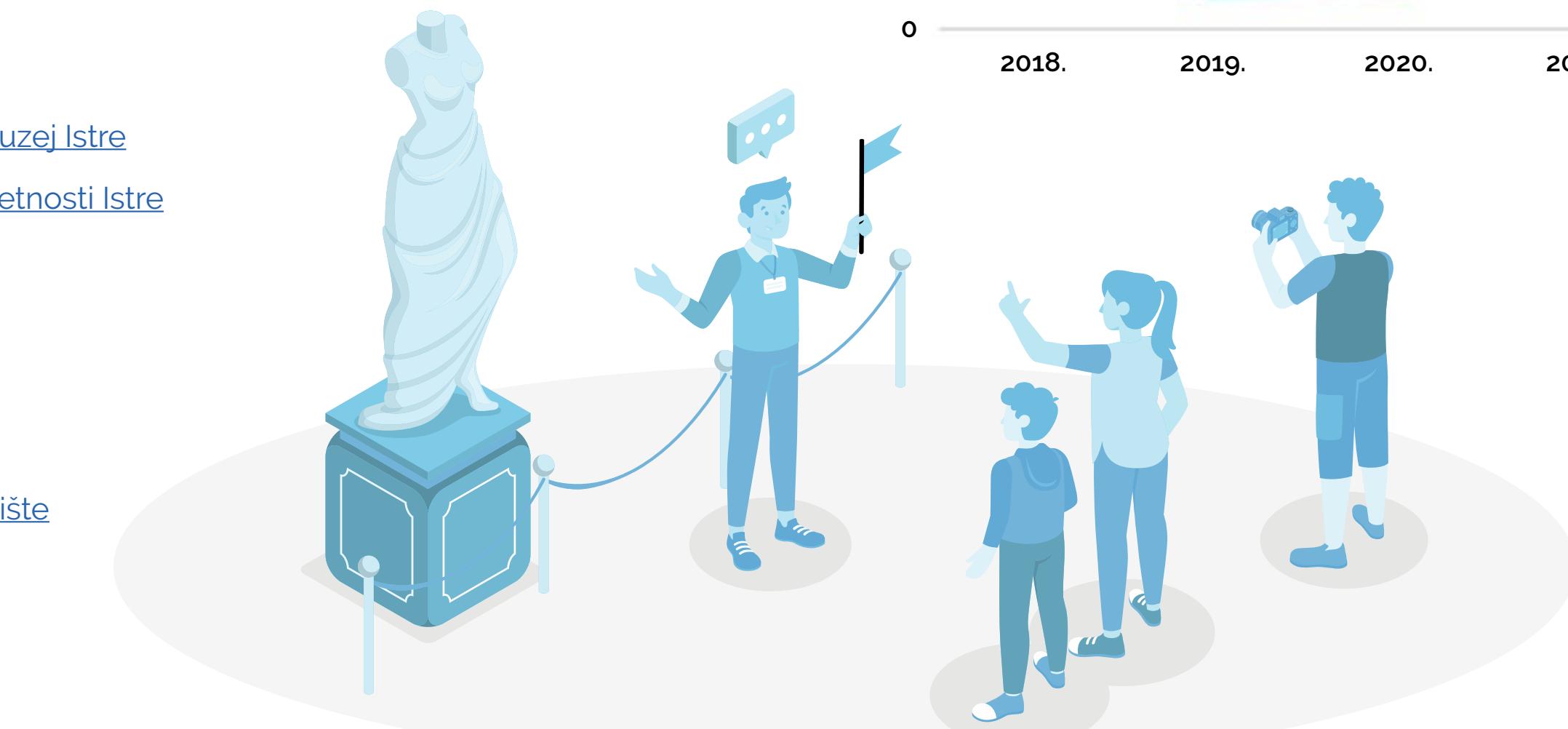
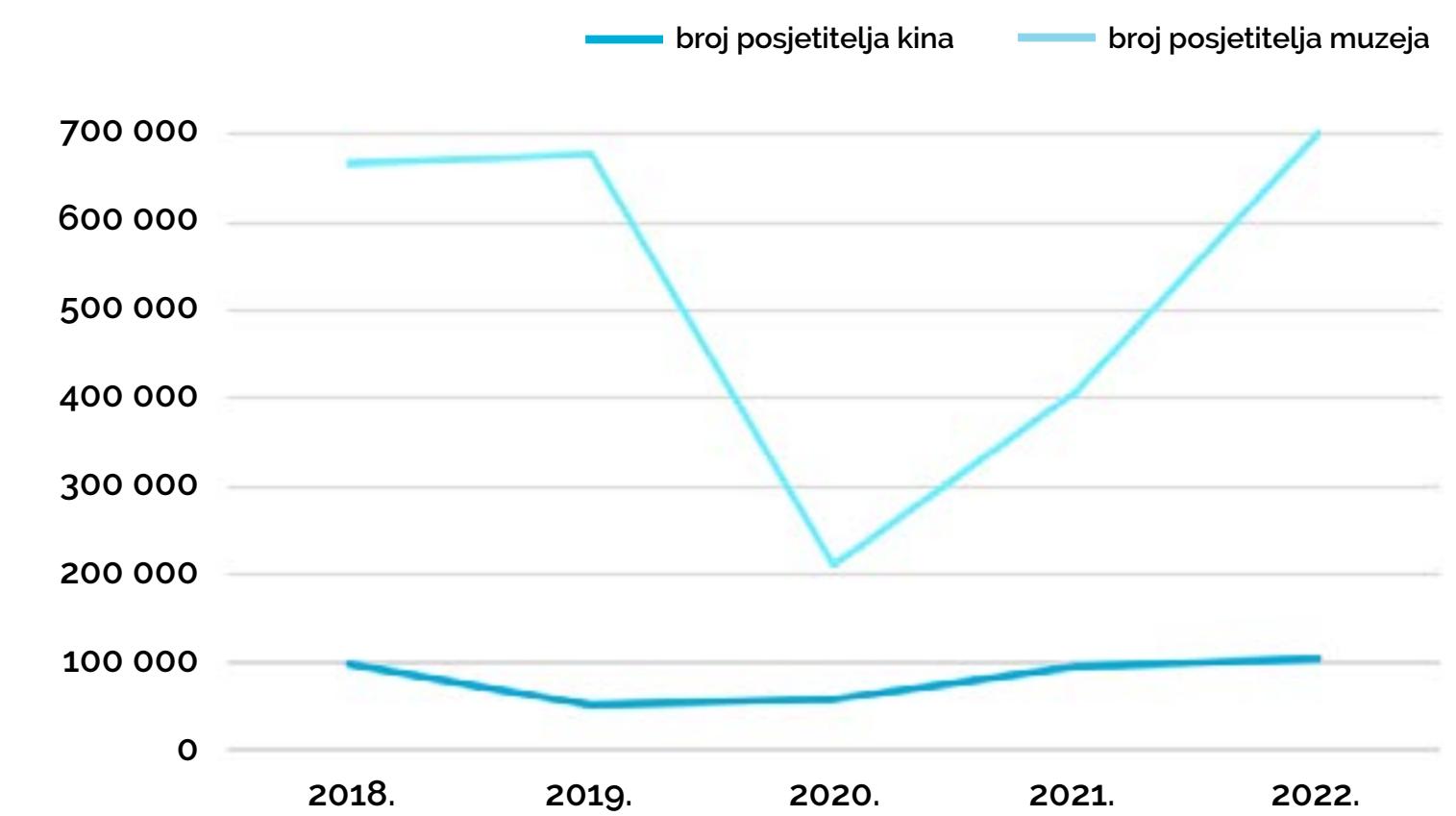
Kazališta u Puli – Pola:

- [Istarsko narodno kazalište](#)
- [Teatar naranča](#)

Knjižnice u Puli – Pola:

- [Središnja gradska knjižnica](#)
- [Knjižnica Veruda](#)
- [Čitaonica kluba umirovljenika Pula](#)
- [Dječja knjižnica](#)
- [Sveučilišna knjižnica](#)

GRAFIKON 25: BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA PULE – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

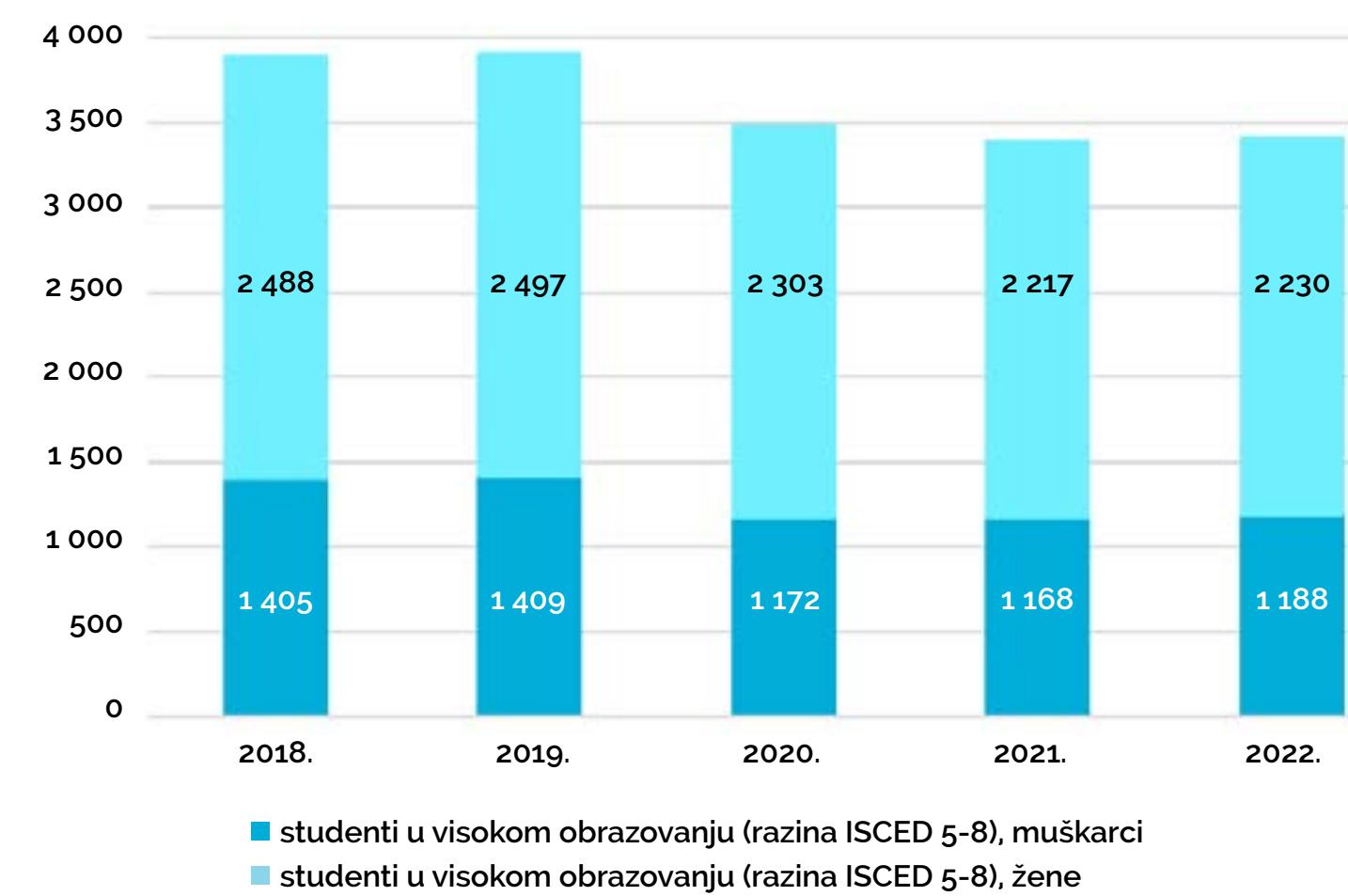


U projektu su prikupljeni i podaci o broju upisanih studenata u visokom obrazovanju (ISCED 5 – 8), iz kojih je vidljivo smanjenje ukupnog broja upisanih studenata, što je zapravo u korelaciji i s negativnim kretanjem ukupnog broja stanovnika u tim dobnim skupinama (tablica 73, grafikon 26).

TABLICA 73: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA PULE – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), ukupno	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), muškarci	Studenti u visokom obrazovanju (razina ISCED-a 5 – 8), žene
2018.	3 893	1 405	2 488
2019.	3 906	1 409	2 497
2020.	3 475	1 172	2 303
2021.	3 385	1 168	2 217
2022.	3 418	1 188	2 230

GRAFIKON 26: BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA PULE – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.



Što se tiče broja zaposlenih prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., u razdoblju 2018. – 2022. (tablice 74 i 75) prisutan je porast u gotovo svim djelatnostima, a osobito u građevinarstvu te u informacijama i komunikacijama. Jedini kontinuirani pad broj zaposlenih primjetan je u rudarstvu, proizvodnji i energiji (područja B, C i D).



TABLICA 74: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD A DO J) U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni u poljoprivredi, ribarstvu	Zaposleni u rudarstvu, proizvodnji, energiji	Zaposleni u gradevinarstvu	Zaposleni u trgovini, transportu, hotelima, restoranima	Zaposleni u informacijama i komunikacijama
2018.	PULA – POLA	23 031	215	6 123	1 953	4 521	456
	FUA PULA – POLA	29 161	331	7 247	2 499	6 456	1 000
2019.	PULA – POLA	22 680	127	5 751	1 946	4 589	545
	FUA PULA – POLA	28 930	249	6 814	2 475	6 627	1 187
2020.	PULA – POLA	23 777	237	4 576	2 477	5 310	677
	FUA PULA – POLA	31 606	451	5 741	3 270	7 829	1 544
2021.	PULA – POLA	22 051	245	3 165	2 596	4 883	704
	FUA PULA – POLA	30 054	461	4 356	3 453	7 227	1 800
2022.	PULA – POLA	22 384	232	3 128	2 726	4 991	744
	FUA PULA POLA	30 602	459	4 290	3 633	7 245	2 046

TABLICA 75: BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. (PODRUČJA OD K DO U) U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

Godina	Grad/FUA	Zaposleni u finansijskim i osiguravateljskim aktivnostima	Zaposleni u aktivnostima s nekretninama	Zaposleni u profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima	Zaposleni u javnoj administraciji, obrani, školstvu i zdravstvu	Zaposleni u umjetnosti, zabavnoj industriji i rekreaciji
2018.	PULA/POLA	48	221	2 492	6 087	915
	FUA PULA – POLA	62	278	2 930	6 989	1 369
2019.	PULA – POLA	37	196	2 547	6 116	826
	FUA PULA – POLA	49	260	2 958	7 033	1 278
2020.	PULA – POLA	43	238	2 756	6 255	1 208
	FUA PULA – POLA	68	303	3 410	7 236	1 754
2021.	PULA – POLA	41	247	2 742	6 246	1 182
	FUA PULA – POLA	65	310	3 417	7 233	1 732
2022.	PULA – POLA	38	237	2 667	6 389	1 232
	FUA PULA – POLA	61	312	3 397	7 402	1 757

7.6. Turistička aktivnost

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2021., na području Grada Pule – *Pola* i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Pula – *Pola* ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 76).



TABLICA 76: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU PULI – POLA/FUA-i PULA – POLA U 2021.⁵²

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
PULA – POLA	23 536	4 224	281 253	41 084	240 169	1 452 648	123 570	1 329 078
OPĆINE								
Vodnjan – Dignano	4 802	1 094	36 924	3 092	33 832	285 906	13 571	272 335
Barban	1 511	441	12 807	1 094	11 713	99 501	3 233	96 268
Fažana – Fasana	12 041	1 307	108 976	10 519	98 457	825 926	50 786	775 140
Ližnjan – Lisignano	3 412	988	26 483	1 351	25 132	214 160	6 297	207 863
Marčana	4 760	893	34 033	3 664	30 369	278 100	19 051	259 049
Medulin	34 437	4 008	331 273	18 604	312 669	2 149 335	67 458	2 081 877
Svetvinčenat	2 225	489	17 847	1 460	16 387	152 665	6 076	146 589
FUA PULA – POLA	86 724	13 444	849 596	80 868	768 728	5 458 241	290 042	5 168 199

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2021. u FUA-i Pula – *Pola* na Grad Pulu – *Pola* odnosi se 27,1% stalnih postelja, 33,1% ukupnih dolazaka turista i 26,6% ukupnog broja njihovih noćenja.

Prema Statističkom izvješću Turizam u 2022., na području Grada Pule – *Pola* i pojedinih gradova/općina koji čine FUA-u Pula – *Pola* ostvareni su sljedeći dolasci i noćenja turista (tablica 77).

TABLICA 77: POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU PULI – POLA/FUA-i PULA – POLA U 2022.⁵³

Grad/općina	Postelje		Dolasci			Noćenja		
	stalne	pomoćne	ukupno	domaćih turista	stranih turista	ukupno	domaćih turista	stranih turista
GRADOVI								
PULA – POLA	25 631	4 629	399 587	53 804	345 783	1 928 156	143 594	1 784 562
OPĆINE								
Vodnjan – Dignano	4 995	1 179	48 321	3 810	44 511	352 863	14 064	338 799
Barban	1 579	448	15 104	873	14 231	122 859	3 019	119 840
Fažana – Fasana	12 134	1 323	144 593	9 950	134 643	1 074 292	48 568	1 025 724
Ližnjan – Lisignano	3 522	995	33 251	1 248	32 003	263 672	4 711	258 961
Marčana	4 947	867	38 635	3 593	35 042	320 056	16 609	303 447
Medulin	35 141	4 214	437 367	25 050	412 317	2 741 106	85 843	2 655 263
Svetvinčenat	2 460	521	21 495	1 082	20 413	185 717	4 592	181 125
FUA PULA – POLA	90 409	14 176	1 138 353	99 410	1 038 943	6 988 721	321 000	6 667 721

Od ukupnog broja postelja, ukupnog broja dolazaka turista i ukupnog broja noćenja u 2022. u FUA-i Pula – *Pola* na Grad Pulu – *Pola* odnosi se 28,4% stalnih postelja, 35,1% ukupnih dolazaka turista i 27,6% ukupnog broja njihovih noćenja.

⁵² Izvor: Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS

⁵³ Izvor: Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS

Najistaknutiji simbol grada Pule – *Pole* jest Arena (pulski amfiteatar) izgrađena sredinom I. st. pr. n. e., a današnji oblik izgrađen je sredinom I. stoljeća u vrijeme vladavine cara Vespazijana (slika 19) i po veličini je na šestome mjestu na svijetu među rimskim amfiteatrima.

SLIKA 19: POGLED NA PULU⁵⁴



U listopadu 2003. nakon dvogodišnjih priprema izvedena je umjetnička instalacija Kravata oko Arene, najveća kravata na svijetu s duljinom od 808 m i širinom od 25 m, koja je ušla u Guinessovu knjigu rekorda.

Jedna od najposjećenijih lokacija jesu NP Brijuni. Ondje je 1901. osnovan je zoološki vrt, osim toga je ovo područje 1983. proglašeno nacionalnim parkom. Danas se na Brijunima nalaze safari-park, etno-park, mediteranski vrt i zavičajni muzej.

Također je vrlo posjećena viteško-konjička manifestacija Trka na prstenac (slika 20) u Barbanu o kojoj najstariji sačuvani zapis datira iz 1696. Obnovljena je 1976. i otada se održava svake godine u kolovozu kao način očuvanja tradicije i kulture.

SLIKA 20: TRKA NA PRSTENAC⁵⁵



Najposjećeniji akvarij u Hrvatskoj nalazi se u 130 godina staroj utvrdi Verudela, dijelu nekada moćne obrambene austrougarske tvrđave Pule.

Uz grad Pulu turistički su posjećeni i brojni drugi gradovi s bogatom turističkom ponudom koji čine FUA-u Pula – *Pola*, kao što su Fažana – *Fasana*, Vodnjan – *Dignano*, Marčana i Medulin.

⁵⁴ SHUTTERSTOCK

⁵⁵ Izvor: Turistička zajednica općine Barban

POPIS LITERATURE:

- [Aquarium Pula](#)
- [Grad Pula](#)
- [Nacionalni park Brijuni](#)
- [Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.. DZS](#)
- [SHUTTERSTOCK](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2011.. DZS](#)
- [Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima - Popis 2021.. DZS](#)
- [Statističko izvješće 1700 Turizam u 2021., DZS](#)
- [Statističko izvješće 1722 Turizam u 2022., DZS](#)
- [Turistička zajednica grada Pule](#)
- [Turistička zajednica općine Barban](#)
- [Turistička zajednica općine Marčana](#)
- [Turistička zajednica grada Medulina](#)
- [Turistička zajednica općine Vodnjan](#)

POPIS TABLICA:

- TABLICA 67 STANOVNIŠTVO ISTARSKE ŽUPANIJE, FUA-e PULA – POLA I GRADA PULE – POLA PREMA SPOLU U 2011. I 2021.
- TABLICA 68 PROCJENA BROJA PRIVATNIH KUĆANSTAVA I OSOBA U PRIVATNIM KUĆANSTVIMA U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 69 PROCJENA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 70 PROCJENA NEZAPOSLENOG STANOVNIŠTVA U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 71 DULJINA BICIKLISTIČKIH STAZA, CIJENE JAVNOG PRIJEVOZA I USLUGA TAKSIJA TE BROJ REGISTRIRANIH AUTOMOBILA I SMRTNIH SLUČAJEVA U PROMETNIM NESREĆAMA U GRADU PULI – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 72 BROJ SJEDALA U KINIMA, GODIŠNJA POSJEĆENOST KINA I MUZEJA, BROJ KAZALIŠTA I JAVNIH KNJIŽNICA U GRADU PULI – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 73 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA PULE – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- TABLICA 74 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (1. dio)
- TABLICA 75 BROJ ZAPOSLENIH PREMA NKD-u 2007. U GRADU PULI – POLA I FUA-i PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022. (2. dio)
- TABLICA 76 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU PULI – POLA/FUA-i PULA – POLA U 2021.
- TABLICA 77 POSTELJE, DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU PULI – POLA/FUA-i PULA – POLA U 2022.

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA:

- GRAFIKON 23 KRETANJE STANOVNIŠTVA GRADA PULE – POLA, FUA-e PULA – POLA I ISTARSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 1857. – 2021.
- GRAFIKON 24 BROJ STANOVNIKA FUA-e PULA – POLA PREMA SPOLU I PETOGODIŠnjIM DOBNIM SKUPINAMA, POPISI 2011. I 2021.
- GRAFIKON 25 BROJ POSJETITELJA U KINIMA I MUZEJIMA GRADA PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.
- GRAFIKON 26 BROJ UPISANIH STUDENATA NA PODRUČJU GRADA PULA – POLA U RAZDOBLJU 2018. – 2022.

POPIS KARTOGRAFSKIH PRIKAZA:

- KARTA 14 GRAD PULA – POLA I OPĆINE/GRADOVI U SASTAVU FUA-e PULA – POLA
- KARTA 15 GUSTOĆA NASELJENOSTI OPĆINA/GRADOVA U SASTAVU FUA-e PULA – POLA U 2021. (st./km²)

POPIS FOTOGRAFIJA:

- SLIKA 18 SREDIŠNJI PULSKI TRG – FORUM
- SLIKA 19 POGLED NA PULU
- SLIKA 20 TRKA NA PRSTENAC



Sufinancira
Europska unija



Ilica 3, 10 000 Zagreb, <https://dzs.gov.hr>